

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

5.11.

Pols. Tow. Krajoznawcze
№ _____
ODDZIAŁ ŁÓDZKI

300

PORÓWNANIE

teraźniejszych i dawniejszych miar i wag
w Królestwie Polskiem

u ż y w a n y c h

z dodaniem ważniejszych Europejskich i innych, z potrzebniejszemi tablicami zamiany iednych na drugie

p r z e z

J U L I U S Z A C O L B E R G

Professora zwyczajnego Jeodezyi w Uniwersytecie Królewsko-Warszawskim.

w W A R S Z A W I E
w Drukarni J. C. K. Mości Rządowéy 1819 roku.

CBGIÓŚ, ul. Twarda 51/55
tel. 22 69-78-773

Wa5150408

POROWANIE

W Katedrze Historii i Geografii
Polski Tow. Krajoznawczy

257
ODZIAŁ EODZET

179

zami tablicami kamieniu i innych a potrzebny
z badania wstępujących i innych a potrzebny

34888
Profesora wyznaczonego i innych a potrzebny

W A S A W I S
Dzielnicy C. A. M. i innych a potrzebny

42930
179

P R Z E D M O W A.

Potrzeba i użyteczność tabell porównawczych, wykrywająca się od dawna, tak z powszechnego odgłosu urzędników, iako też i z życzeń publiczności polskiéy handlowi i rozmaitym gałęziom przemysłu oddanéy, były mi już dość wielką pobudką do wydania pisma ninieyszego; kiedy do pracy téy daleko silniéy zachęcony zostałem łaskawém wezwaniem i skuteczną pomocą, iaką mię wysokie Kommissye Bządowe Spraw Wewnętrznych i Policyi, niemniéy Przychodów i Skarbu zaszczycić raczyły. Pozostaje mi iedynie do życzenia aby układ tabell ninieyszych dogodnością swoją odpowiedział zupełnie oczekiwaniu każdego. Sądzę także obowiązkiem moim, wymienić tu źródła które mi do układu dziełka tego posłużyły, a te są następujące: *książka doręczna o stosunkach monet, miar i wag przez Nelkenbrecher, edycya 11. w Berlinie 1815 roku **); tudzież *porównanie miar i wag w Państwie Pruskiém zaprowadzonych, rzecz napisana przez J. A. Eytelwein, edycya 2. w Berlinie 1810 roku ***); niemniéy Georgii Vega *Tabulae Logarithmico-Trigonometricae etc: Tomus II. Lipsiae 1797.*

w Warszawie dnia 22. Maia 1819 roku

Colberg.

*) Nelkenbrecher Taschenbuch der Müntz-Maas und Gewichtskunde.

***) Vergleichungen der in den Preussischen Staaten eingeführten Maasse und Hewichte, von J. A. Eytelwein.

P R E D M O W A

Powstanie i wykształcenie się państwa polskiego, jego rozwój i upadek, są przedmiotem badań i badań historyków. Istotą i przedmiotem badań historycznych jest przeszłość. Historycy zajmują się przeszłością, a nie teraźniejszością. Ich zadaniem jest odkrywanie prawdy o przeszłości. Historycy nie są tylko badaczami przeszłości, ale także wychowawcami. Ich zadaniem jest przekazywanie wiedzy o przeszłości. Historycy nie są tylko badaczami przeszłości, ale także wychowawcami. Ich zadaniem jest przekazywanie wiedzy o przeszłości. Historycy nie są tylko badaczami przeszłości, ale także wychowawcami. Ich zadaniem jest przekazywanie wiedzy o przeszłości.

Colberg

* Biblioteka Państwowa i Uniwersytecka w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 12, Warszawa.

R E J E S T R.

P I E R W S Z A C Z Ę Ś Ć.

O miarach i wagach w ogólności, a w szczególności o miarach i wagach nowo zaprowadzonych w Królestwie Polskiem . §. 1.

R O Z D Z I A Ł I.

O miarach długości	§. 2.
Porównanie nowych miar Polskich z dawnemi Polskimi, tak Koronnemi iako i Litewskimi miarami długości	§. 3.
Porównanie nowych miar Polskich z Rossyiskimi miarami długości.	§. 4.
Porównanie nowych miar Polskich z Austryackimi miarami długości.	§. 5.
Porównanie nowych miar Polskich z terażnieyszemi Pruskimi, i dawniey w Polsce iakoteż w Prusach używanemi miarami długości	§. 6.
Porównanie nowych miar Polskich z dawnemi i nowemi Francuzkimi miarami długości	§. 7.
Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych	§. 8.
Porównanie szczególniejszych mil w Europie	§. 9.
Porównanie szególniejszych w górnictwie używanych miar	§. 10.
Tabella zamiany, zwyczajnych długości miar nowych Polskich na miary nowe polskie ieometryczne, i wzajemnie	§. 11.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na dawne Koronne i wzajemnie	§. 12.

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Litewskie, i wzajemnie.	§. 13.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Rossyiskie arszyny, i wzajemnie	§. 14.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Wiedeńskie i wzajemnie	§. 15.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Berlińskie i wzajemnie	§. 16.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Wrocławskie i wzajemnie	§. 17.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Reńskie stopy, i wzajemnie	§. 18.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na dawne łokcie Francuzkie, i wzajemnie	§. 19.
Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Francuzkie metry, i wzajemnie	§. 20.

R O Z D Z I A Ł II.

O miarach kwadratowych czyli miarach powierzchni	§. 21.
Porównanie nowej Polskiej miary powierzchni z rozmaitemi innymi miarami	§. 22.
Porównanie szczególniejszych mórgów Europejskich i innych.	§. 23.

R O Z D Z I A Ł III.

O miarach objętości	§. 24.
-------------------------------	--------

A. *Porównanie miar do towarów stałych, sypkich, iak sól, zboże i t. d.*

1. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z dawniejszemi Koronno-Polskiemi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie	§. 25.
2. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Litewskimi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie	§. 26.
3. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Rossyiskimi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie	§. 27.
4. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Austryackimi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie.	§. 28.

5. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Wrocławskimi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie §. 29.
6. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Berlińskimi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie §. 30.
7. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z dawnemi Francuzkiemi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie. §. 31.
8. Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z nowemi Francuzkiemi, łącznie z tabellą zamiany iednych na drugie §. 32.

B. Porównanie miar do towarów płynnych.

1. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z dawniejszemi miarami Koronno-Polskiemi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 33.
2. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Litewskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 34.
3. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Rosyjskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 35.
4. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Austryackimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 36.
5. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Wrocławskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 37.
6. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Berlińskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 38.
7. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z dawniejszemi Francuzkiemi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 39.
8. Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z nowemi Francuzkiemi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 40.

C. Porównanie szczegolniejszych miar do towarow stałych i płynnych Europejskich i innych §. 41.

R O Z D Z I A Ł IV.

- O Wagach §. 42.**
1. Porównanie nowych Polskich wag z dawniejszemi Koronno-Polskiemi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 43.

2. Porównanie nowych Polskich wag z Litewskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 44.
3. Porównanie nowych Polskich wag z Rossyiskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 45.
4. Porównanie nowych Polskich wag z Austryackimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 46.
5. Porównanie nowych Polskich wag z Wrocławskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 47.
6. Porównanie nowych Polskich wag z Berlińskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 48.
7. Porównanie nowych Polskich wag z dawnieyszemi Francuzkimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 49.
8. Porównanie nowych Polskich wag z nowemi Francuzkimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 50.
9. Porównanie nowych Polskich wag z Kolońskimi łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 51.
10. Porównanie nowych Polskich wag z Nirembergskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 52.
11. Porównanie nowych Polskich wag z Angielskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 53.
12. Porównanie nowych Polskich wag z Hollenderskimi, łącznie z tabellą zamian iednych na drugie §. 54.
13. Porównanie szczególniejszych wag Europeyskich i innych. §. 55.
14. Ciężar stopy sześciennéy nowéy Polskiéy, wody w różnéy temperaturze podług Reaumura i w próżni ważonéy §. 56.
15. Ciężar iednego do dziewięciu cali sześciennych nowych Polskich, wody w różnéy temperaturze Reaumura i w próżni ważonéy §. 57.

DRUGA

D R U G A C Z E Ś Ć

Tabelle zamiany terażniejszych i dawniejszych miar ieo-
metrycznych długości i powierzchni w Królestwie Pol-
skiem używanych.

A. *Tabelle miary długości.*

TABLICA I. Zamiana nowéy Polskiéy miary długości na inne miary	pag. 4.
TABLICA II. Zamiana dawniejszéy Polsko-Koronnéy miary długości na inne miary	pag. 5.
TABLICA III. Zamiana staréy Chełmińskiéy miary długości na inne miary	pag. 6.
TABLICA IV. Zamiana nowéy Chełmińskiéy miary długości na inne miary	pag. 7.
TABLICA V. Zamiana Litewskiéy miary długości na inne miary	pag. 8.
TABLICA VI. Zamiana Reńskiéy miary długości na inne miary	pag. 9.
TABLICA VII. Zamiana Wiedeńskiéy miary długości na inne miary	pag. 10.

B. *Tabelle miary powierzchni.*

TABLICA I. Zamiana nowéy Polskiéy miary powierzchni na inne miary	pag. 12.
TABLICA II. Zamiana dawniejszéy Polsko-Koronnéy miary powierzchni na inne miary	pag. 16.
TABLICA III. Zamiana staréy Chełmińskiéy miary powierzchni na inne miary	pag. 20.

TABLICA IV.	Zamiana nowey Chełmińskiej miary powierzchni na inne miary	pag. 24
TABLICA V.	Zamiana Litewskiej miary powierzchni na inne miary	pag. 28
TABLICA VI.	Zamiana Reńskiej miary powierzchni na inne miary	pag. 32
TABLICA VII.	Zamiana Wiedeńskiej miary powierzchni na inne miary	pag. 36

PIERWSZA CZĘŚĆ.

2*

PIERWSZA CZĘŚĆ

O miarach i wagach w ogólności a w szczególności o miarach i wagach nowo zaprowadzonych w Królestwie Polskiem.

§. 1.

Ponieważ miary i wagi same w sobie uważane zupełnie są dowolne, rzecz iasna, iż miary długości i powierzchni, iako też objętości i wag, we wszystkich krajach różnić się od siebie będą. Jasne jest także samo z siebie, iż powszechna miara i waga wieleby do ułatwienia handlu między narodami, a do utworzenia między niemi, łańcucha rachunkowości, tak naukowych iako i przemysłowych części, przyłożyć się mogły.

Starano się nayusilniey, powszechną miarę oprzeć na takim przedmiocie natury, któryby od wszelkich zmian wolnym być mógł, iakoż PP. Huyghens, Bouger i wielu innych radziło, użyć do tego długości sekundy pendułu pod równikiem lub też w innym mieyscu na powierzchni ziemi oznaczonem. Znaleźli się przeciwni tej radzie, postrzegając w nięy nie do przewyciężenia trudność, dokładnego oznaczenia prawdziwéy wartości w mierze pendułu, iako też i w udzieleniu innym tej wzorowey czyli normalnéy miary.

Nie wchodząc w dalszy rozbiór sprzeczek, ninieyszego dziełka zamiarowi zupełnie przeciwny, winienem z porządku historycznego wspomnieć, iż od kilkudziesiąt lat zaprowadzone we Francyi miary długości, a z nich wzięte objętości i wagi, dla dokładności nayskrupulatnieyszey iaką przy naznaczeniu i wyborze ich pierwiastkowych części, zachowano; powszechnemi byćby mogły.

Za początkową iedność długości wzięli Francuzi dziesięcio-milionową część czwartéy części południka, z naywiększą dokładnością na nowo przez PP. Mechain i Delambre w kilku stopniach wymierzonego.

4

Taką część południka nazwano metrem (metre) którego wartość podług pracowicie wyrachowanych tablic Hrabi Chodkiewicza pod napisem (Tablice stosunku dawnych miar i wag Francuzkich i Koronno-Litewsko-Polskich, z miarami i wagami nowo przyjętymi we Francyi w Warszawie 1811) ocenioną iest 443,295936000 linii dawniey powszechnie używaney Paryzkiey stopy (pied du roi) Decimetry, centimetry milimetry, są dziesiętnymi, setnemi i tysiącznemi częściami metra. Większe części od metra, iako też z niego wzięte miary powierzchni i objętości, niżey na swoim mieyscu w ninieyszem dziełku zobaczymy. Dawniejsza stopa Paryzka (pied du roi) dla swojej wielkości szczególniey zdalna do porównania miar różnych narodów między sobą, iako też zwyczajnie w późniejszych czasach w tablicach porównań używaną była. Aże podług nię i teraznięjsza pierwiastkowa normalna miara, metre, oznaczoną bydz musiała, znając więc dokładnie stosunek tych dwóch miar między sobą; na iedno nam wyidzie, któreykolwiek z nich przy porównywaniu i oznaczeniu, miar długości, powierzchni i objętości używać będziemy.

Polityczne zmiany od kilkudziesiąt lat w Polsce wydarzone przestaczaiąc Koronne miary i wagi, coraz to na inne, stały się przyczyną takiego w nich zamieszania, iż tylko nowo i porządnie zaprowadzonemi, zapobiez mu podobna było.

Na zachęcenie i pod przewodnictwem IW. Rady stanu Staszica Towarzystwo Królewskie Przyjaciół Nauk w roku 1816 przyjęło na siebie nader ważną, ale i nader trudną pracę, obmyślenia nowych systematycznych miar i wag dla Polski.

Czynne przyłożenie się do tego zamiaru szczególnie JW. Kasztelana Hrabi Alexandra Chodkiewicza powszechnie iest znane. Był on Prezesem Deputacyi do tak ważney ozynności, przez tuteysze Królewskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk wyznaczoney, a którey członkami byli:

X Antoni Dąbrowski

X. Xawery Szaniawski Dr. U. J.

Józef Celiński.

Jan Hoffmann Dr. Phil.

Adam Kitaiewski.

Michał Kado Dr. Phil.

Professorowie Uniwersytetu Królewsko-Warszawskiego, oraz
X Bystrzyki Rektór Szkół XX. Piarów.

Takim sposobem i przez takich znawców utworzony systemat miar i wag, od naywyższej władzy podług postanowienia N. J. Xięcia Zaiączka Namiestnika z dnia 13 Czerwca 1818. przyjętym został, i od 1. Stycznia 1819. roku iako normalny dla Królestwa Polskiego taż władza naywyższa do używania zaleciła.

Łatwe nader tych nowo zaprowadzonych miar i wag iest porównanie z obcemi, gdyż są dokładnie bez ułomku zastosowane do nowych Francuzkich, i tak 2. milimetry równe są linii, 1. litre kwarcie, 8. miligramom, granikowi. I na to także wzgląd zachowanym został, ażeby nowo zaprowadzone miary i wagi nie wiele się od dawnych różniły, i aby uniknąć zamieszania też same głównejsze podziały i ich nazwiska co w starych, zatrzymano.

R O Z D Z I A Ł I.

O m i a r a c h d ł u g o ś c i.

§. 2.

Cale, stopy, łokcie, sążnie, pręty i mile są to nazwiska miar długości prawie we wszystkich krajach znane.

Miary te, są pospolite w użyciu handlowym, w całym leśnictwie niemniej po fabrykach i rękodzielniach, pręt zaś szczególniej przy wymiarze powierzchni ziemi bywa używanym.

W tém ostatniem użyciu pręt, bez względu na ilość stop zwyczajnie w kraju używanych, a w nim się mieszczących, ieometrowie dla ułatwienia rachunku, na dziesięć stóp dzielic zwykli, które stopami dziesiętnymi, ich zaś dziesiętne części, calami dziesiętnymi a tych dziesiętne liniami dziesiętnymi i t. d. zowią. U nas Polaków, stopy dziesiętne nawiąskę pręcików, a cale ławek zwyczajnie noszą. Gdzie zwyczaj iest, pręt na dwanaście części dzielic, iak *np.* w Prusach, dla różnicy od dziesiętnych lub decimalnych stop, duodecimalnemi ich zowią.

Sposób dopiero wspomniony dzielenia pręta na części dziesiętne, stanowi miary tak zwane ieometryczne, które tylko trudniących się rozmiarami dotyczą.

W przyłączonych tablicach porównań ważniejszych, prętów, stóp i łokci, (§. 8.) iest mowa o zwyczajnie używanych a nie o ieometry-

cznych miarach, łatwo jest iednak nader iedne na drugie zamieniać, skoro (iak się to często działo) liczba stóp zwyczajnych, pręt stanowiąca, jest przytoczoną.

Jak zas, za pomocą tych tablic, iedną miarę długości na drugą zamienić można, każdemu umięjącemu rachować wiadomo.

§. 9. wykazuje porównanie szczególniejszych mil w Europie, i §. 10 porównanie szczególnych w Gornictwie używanych miar.

Podział nowych Polskich długości miar iest następujący:

Podział Łokcia.

Łokieć	Stop	Cwierci	Calów	Linii	Milimetrów
1	2	4	24	288	576
	1	2	12	144	288
		1	6	72	144
			1	12	24
				1	2

Nowe Polskie milimetra, których łokieć 576 zawiera, iak iuż powiedziano, są nowym Francuzkim milimetrom zupełnie równe.

Podział Sążnia.

Sążeń	Łokci	Stop	Calów	Linii	Milimetrów
1	3	6	72	864	1728
	1	2	24	288	576
		1	12	144	288
			1	12	24
				1	2

Podział

P o d z i a ł S z n u r a M i e r n i c z e g o .

Sznur	Prętów	Łokci	Pręcików czyli stop ieometrycz.	Ławek	Calów	Linii	Milime- trów
1	10	75	100	1000	1800	21600	43200
	1	7 $\frac{1}{2}$	10	100	180	2160	4320
		1	1 $\frac{1}{2}$	13 $\frac{1}{3}$	24	288	576
			1	10	18	216	432
				1	1,8	21,6	43,2
					1	12	24
						1	2

Miary dziesiętnego podziału iakoto: sznury, pręty pręciki, ławki, są istotnie jeometryczne, inne zaś dla porównania tylko są przytoczone,

M i a r y d r o ż n e .

Mila	pół mili	ćwierć mili	Pół ćwierci mili czyli staie milowe	Łokci	Calów	Linii	Milimetrów
1	2	4	8	14816	12	3,74	8534311,48952
	1	2	4	7408	6	1,87	4267155,74476
		1	2	3704	3	0,93	2133577,87238
			1	1852	1	0,46	1066788,93619

Mila Polska da się porównać z ósmio wersztami Rosyjskimi z małą bardzo różnicą. Szczególniey nam iest potrzebna wiadomość dokładna miar długości zwyczajnych, Rosyjskich, Austryackich, Pruskich, starych i nowych Francuzkich, dawniejszych Polskich, tak Koronnych iako i Litewskich, niemniey miar ieometrycznych w tychże kraiach używanych.

Z tego powodu o każdéy w szczególności z wspomnianych krajów miarze mówić będę, przytaczaiąc zasady stosunku onychże podług których tabelle zamiany iednych na drugie obrachowane zostały.

§. 3.

Porównanie nowych miar Polskich z dawnemi Polskimi tak Koronnemi iako i Litewskimi miarami długości.

Podział dawnéy Koronnéy Polskiey miary długości, podług konstytucyi z 1764 roku był następujący:

Sażen miał 3 łokcie, łokieć 2 stop, stopa 12 cali, cal 12 linii, a linia 12 punktów. Podział ieometrycznych miar długości był taki:

1 Sznur miał 10 prętów, pręt $7\frac{1}{2}$ łokci a stop dziesiętnych czyli pręcików 10., 1 pręcik 10. cali dziesiętnych czyli ławek. Długość łokcia z którego się stanowi długość większych i mniejszych jego części, da się ocenić podług naydokładniejszych podań, na 264 Francuzkich linii, albo 595,5389584 milimetrów.

1 Pręt mierniczey dawniejszey miary Polsko-Koronnéy = 1980 liniom Francuzkim.

1 Pręt nowey miary Polskiey = 1915,03844352 liniom Francuzkim. Będzie tedy bez znacznego uchybienia 288000 starych Koronnych Polskich łokci = 297769 nowym Polskim łokciom.

100 Prętów nowey miary = 96 prętom i 7,1911 dawnym dziesiętnym Koronnym stopom.

Tu jest miejsce przytoczyć co ieszcze X. Zaborowski w swojej praktycznéy jeometrii mówi o długości dawnych miar Polskich:

„Częstokroć w pomiarze gruntów używane są inne miary, iako to: *Miara, Laska, Wierzbca*: Z tych pierwsza, to jest miara zamyka łokci długich 14 i pół zaś Laska, iako też Wierzbca zawierają po łokci długich 15.”

Czyli X. Zaborowski przez długi łokieć; Warszawski, Krakowski czyli też Sochaczewski rozumie a które w Polsce naydłuższe były nie-masz pewności.

Litewski łokieć na 2. stopy czyli 24 cali dzielony, podług Konstytucyi z roku 1764 = 288 Francuzkim liniom = 2 Paryzkim stopom (pied du roi) = 649,678863737654 milimetrom. Wypadnie więc bez

wielkiego uchybienia 324839 nowych Polskich łokci = 288000 Litewskim łokciom.

W Litewskich jeometrycznych miarach, 1 sznur dzieli się na 10 prętów, 1 pręt na $7\frac{1}{2}$ łokcia, albo na 10 dziesiętnych stop, 1 stopa dziesiętna na 10 dziesiętnych cali.

Z tego wypada:

100 nowych Polskich prętów = 88 prętów i 6,5918 dziesiętnym Litewskim stopom.

Podług wyżej przytoczonych stosunków tablice zamiany iednych na drugie obrachowane zostały.

S. 4.

Porównanie nowych miar Polskich z Rossyyskiemi miarami długości.

Długość Rossyyskiego łokcia zwanego Arszynek, autorowie rozmaicie naznaczaia, spodziewam się iednak iż wkrótce urzędową dokładną otrzymamy wiadomość iaka istotna bydz powinna. Różnica ta nie iest przecież tak wielką, iżby (zachowuiąc pośredni stosunek do długości nowego łokcia Polskiego, chociaż za zupełną nayskrupulatniejszą dokładność ręczyć nie można) stała się powodem zamieszania w użyciu handlowem.

Podług Krauzego arszyn = 315,4 dawnym francuzkim liniom.

Podług Paucton = 318,24 tymże

Podług Gerharda = 320 tymże

Podług Nelkenbrecher = 315,4 tymże

Osma część nowej Polskiej mili czyni 1066788,93619 milimetrów.

Gdy więc to czynić ma iedną wersztę, 1500 arszynów, wypada na ieden arszyn 711,19 milimetrów, czyli 315,18 dawnych Francuzkich linii.

Ja starałem się długość arszyna wyprowadzić z długości stopy Angielskiej, która według Celsiusza i Eitelweina czyni 135,13 dawnych Francuzkich linii = 304,83 milimetrom, ponieważ 7 stop Angielskich maia byż równe trzem arszynom.

To czyni średnistosunek między wyżej wspomnionemi stosunkami które tak od siebie się różnią to iest: 315,3 dawnych Francuzkich linii, czy-

li 711,27 Milimetrów na długość arszyna. Tenże arszyn dzieli się na 16. werszków.

Za Rossyiską stopę przyjętą jest stopa Angielska 135,13 Francuzkich linii czyli 304 83 milimetry wynosząca.

Werszta albo mila Rossyiska zawiera w sobie 500 sążni = 1500 arszynom = 24000 werszkom: Z tego następujące wypadają stosunki:

6400 arszynów lub sążni Rossyiskich = 7903 łokciom lub sążniom Polskim nowym, 3200 Rossyiskich stop = 3387 stopom nowej Polskiej miary.

§ 5.

Porównanie nowych miar Polskich z Austryackimi miarami długości.

Łokiec Wiedeński ma 345,4 Francuzkich linii, czyli 779,163 milimetrów, zaś łokiec Austrii wyższej 354,5 Francuzkich linii, czyli 799,6801 milimetrów.

Wiedeńska stopa *Schuh* zwana na 12 calów podzielona, zawiera w sobie 140,13 Francuzkich linii czyli 316,10937 milimetrów

Na jeden sążeń rachuje się sześć stóp, a na pręt dwa sążnie albo dziesięć dziesiętnych stóp.

Z tych uwag następujące wypadają stosunki:

192000 Wiedeńskich łokci = 259721 Polskim łokciom.

960000 Wiedeńskich stop lub sążni = 10536979 Polskim stopom albo sążniom.

1. Wiedeńska stopa = 1 stopie i $1\frac{33027}{1000000}$ calom miary Polskiej.

1. Polska stopa = $10\frac{20880210}{170000000}$ Wiedeńskim calom.

1. Wiedeński sążeń = 1 sążniowi i $7\frac{20880210}{170000000}$ calom Polskim.

1. Polski sążeń = 5 stopom i $5\frac{20880210}{170000000}$ calom Wiedeńskim.

Jeden Polski ieometryczny pręcik czyli stopa dziesiętna ma w sobie 432 milimetry.

Jeden Wiedeński sążeń równy jest 1896,65622 milimetrom. Więc tedy 10000 Polskich ieometrycznych pręcików czyli dziesiętnych stop, alboliteż sznurów sto = 2277,6946 Wiedeńskim sążniom.

Na fundamencie tych tedy porównań zrobiłem tablice zamiany

miar jeometrycznych Polskich i Wiedeńskich. W tęg tablicy wziąłem sażeń i iego dziesiętne części a nie pręt za jeometryczną miarę, ponieważ przy wymiarze powierzchni 1600 sążni \square 1. *Joch* czyli mórg Wiedeński stanowią. A że 2. sążnie \equiv 1 prętowi łatwo iest bardzo sążnie \square na pręty \square zamienić.

§. 6.

Porównanie nowych miar Polskich z teraznieyszymi Pruskiemi i dawniey w Polsce iako też w Prusach używanemi miarami długości.

Reńska zwyczajna na 12. calów czyli 144 linii dzielona stopa, a która dzisiay podług postanowienia pod dniem 16. Maia 1816 iako normalna miara w Prusach iest używaną; wynosi 139,13 Francuzkich linii, czyli 313,8535 milimetrów.

Pręt składa się z 12 podobnych stop a zatem czyni 1669,56 Francuzkich linii, czyli 3766,242 milimetrów.

Pręt jeometryczny, teyże samey długości co poprzedzaiący dzieli się na 10. stóp, stopa na 10 calów t t. d.

Berliński albo Pruski normalny łokieć, który się dzieli na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ zawiera w sobie 25 $\frac{1}{2}$ cali Reńskich albo 295,65 Francuzkich linii czyli 666,9359584 milimetrów. Niegdyś używaną była także w Polsce i w Prusach stara i nowa Chełmińska miara: co się tycze tak nowego iako i staro Chełmińskiego łokcia, tego długość w tablicy porównania łokci iest położoną (§. 8.)

Stary Chełmiński pręt, mający w sobie 7 $\frac{1}{2}$ Chełmińskich łokci podług Nelkenbrecher, wynosi 1915,82 Francuzkich linii.

Nowy Chełmiński pręt, również z 7 $\frac{1}{2}$ łokci Chełmińskich się składający czyni 1945,73 linii Francuzkich. Rzeczony pręty Chełmińskie powiększey części są w Polsce do wymiaru gruntów używane, i podług nich karty i Reiestra pomiarowe sporządzane bywaią. Dokładna tedy ich znaomość dla nas, iest nader ważną, a nawet koniecznie potrzebną. Winienem jeometrom praktycznym przy tęg okazji następuiące zrobić uwagi: nowy Chełmiński pręt różniąc się bardzo mało od dawney Polskiej Koronnéy miary dał powód iż częstokroć pręt o 7 $\frac{1}{2}$ Warszawskich łokciach, wynoszący 1980 Francuzkich linii za pręt Chełmiński brano

i używano go do wymiaru gruntów; niemniej powierzchnią z 300 podobnych Warszawskich prętów \square składającą się, morgiem, a z 30. podobnych morgów włóką Chełmińską nazwano. Podpadać niemoże wątpliwości iż niektórzy ieometrowie praktyczni prawdziwego nowego Chełmińskiego pręta do wymiaru używali.

Aby tedy uniknąć wzięcia iedney miary za drugą, musi jeome- tra i powinien, tak przy zamienianiu powierzchni na używane miary, iako też przy użyciu kart, na gruncie przekonać się, czy rozmiar usku- teczniony i karta sporządzona była podług starey czy podług nowey Chełmińskiey, czy też podług tak tylko nazwaney Chełmińską. Różnica w miarach kwadratowych iest znaczna: 1. włóka Koronney miary wyno- si 1. włókę 1. morg na nową Chełmińską.

Również stara Chełmińska miara, zbliża się do dawney Polskięy Koronney, chociaż mniej wprawdzie iak nowa. W użyciu tych dwóch miar przezornym bydź także trzeba, gdyż wzięwszy iedną miarę za dru- gą na każdęy włóce błąd o 2. morgi blisko popełnić można.

Więcey niż Berliński łokieć, dawniejszy Wrocławski w Polsce do użytku hadlowego bywa brany. Łokieć rzeczony Wrocławski który się dzieli na 24. calów, ma 255,3 Francuzkich linii, czyli 575,91 milime- trów, różni się tedy bardzo mało od nowo zaprowadzonego w Polsce.

Dawniey w Polsce i w Prusach używanych miar długości, któ- rzych znaomość często użyteczną, a nawet koniecznie potrzebną bydź może, iako to Elbląskich Królewieckich, Gdańskich, Głackich, Krako- wskich, Łęczyckich, Oleczkowskich, Piotrkowskich, Poznańskich, Ra- wskich, Sochaczewskich, Toruńskich, stosunek, z tablic porównań przez Eytelwein, który w dziele swém o miarach, i wagach w państwie Pru- skim używanych, źródła z których czerpał przytacza, w tablicach prze- zemnie przyłączonych widzieć można.

Z podań poprzedniczych, następujące wypadają stosunki, które w tablicach zamian użytymi zostały:

313855 nowych Polskich stop albo pół łokci = 288000 Reńskim zwyczajnym stopom.

1. nowa Polska stopa = $11\frac{5}{8}\frac{3}{8}\frac{2}{8}$ Reńskim calom.

1. Reńska stopa = $\frac{22}{8}\frac{8}{8}$ nowym Polskim calom.

133587 nowych Polskich łokci bez wielkiego uchybienia = 115200, Berlińskim łokciom.

- 100 prętów nowych Polskich = 114 prętom i 7,0318 Reńskim dziesiętnym stopom.
 100 prętów Reńskich = 8 sznurom 7 prętom i 1,8153 dziesiętnym nowym polskim stopom.
 6399 nowych Polskich łokci = 6400 Wroclawskim łokciom.

§. 7.

Porównanie nowych miar Polskich z dawnymi i nowymi Francuzkiemi miarami długości.

I. Dawniejsza Francuzka miara długości.

Na ieden stopień równika rachuje się 20 godzin czyli mil morskich.
 $1 \text{ le} = 25 \text{ lieues} = 57075 \text{ toises du chatelet} = 111241,28775 \text{ terazniejszym milimetrom.}$

1 Pręt, czyli perche royale = $3\frac{2}{3}$ toises du chatelet = 22 pieds du roi = 7,146468 metrom

Stopa zawiera w sobie 12 cali (pouces), pouce 12 linii, linia 10 albo 12 części linii; stopa takowa rzeczona = 324,839 milimetrom.

Bez wielkiego uchybienia 324839 nowych Polskich stop = 288000 starym francuzkim stopom, i 1 łokieć nowy Polki = 255,33 liniom francuzkim dawnym. Paruzki łokieć albo aune, używany do wszystkich towarów bez wyjątku, podług Nelkenbrecher. zawiera w sobie $526\frac{5}{8}$ francuzkich linii, albo 1,188447 francuzkiego metra.

Czyni zatem 596149 nowych Polskich łokci 192000 starych Francuzkich łokci.

Prócz wymienionych miar były w używaniu łokcie iedwabników, sukienników i płócienników, z których pierwszemu Eytelwein naznacza długości 527,5, drugiemu 526,4, trzeciemu 524 Francuzkich linii.

II. Terazniejsza Francuzka miara długości.

Ta (iак się iuz wyżey wspomniało) wzięta została z nowego Francuzkiego dziesiętnego stopnia południka, których to stopni 100 na czwartą część, a 400 na cały południk rachują.

Podobny stopień ostatecznie i niezmiennie ocenionym został na 51307,4 Francuzkich toises czyli 307844,4 dawnych Paryzkich stop.

Stutysiączną część iego wzięli Francuzi za iedność miary długości, z której miary powierzchni, z miar powierzchni miary objętości, z miar objętości wagi, z wag nakoniec pieniądze ustanowili, a we wszystkich większych i mniejszych częściach, miar, wag, i pieniędzy, dziesiątą część za ostateczny przyjęli.

Na nazwiska nowych miar i wag ostatecznie przyjęto, na iedność miary długości wyraz *metre*, na iedność powierzchni *are*, na iedność objętości *litre* i *stere*, a na iedność wag *gramme*, na części większe wzięto z greckiego *myria* na 10000, *kilio* na 1000, *hecto* na 100, *deca* na 10, a mniejsze pożyczone z łacińskiego ięzyka *deci* na $\frac{1}{10}$. *centi* na $\frac{1}{100}$ *milli* na $\frac{1}{1000}$ części.

Podział nowej Francuzkiej miary długości.

Degré.	Myria- metre	Kilio- metre	Hecto- metre	Decametre	Metre
1	10	100	1000	10000	100000
	1	10	100	1000	10000
		1	10	100	1000
			1	10	100
				1	10

Metre ma 10 decimetrów, 100 centimetrów, 1000 milimetrów, a zawiera w sobie iakieśy iuż wyżej przytoczyli 443, 295936 starych Francuzkich linii; wypada zatem:

125 nowych Polskich łokci zupełnie = 72 metrom.

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwiska Kraiów i Miast.	Francuzkie linie.	Ułamki dziesiętnej linii.
Akwisgran stopa = $\frac{1}{16}$ pręta .	125	
łokieć = $\frac{1}{3}$ sążnia .	296	
Aleppo pik .	300	
draa stambuli .	287	
draa masre .	246	
Alexandrya iak Aleppo		
Algier pik (łokieć) długi	275	4
— — — — — mniejszy	244	8
Altenburg iak Lipsk		
Altona iak Hamburg		
Amszterdam stopa = $\frac{1}{3}$ pręta = $\frac{2}{5}$ sążnia .	125	5
łokieć zwyczajny	306	
łokieć zwany Vlaomsche Elle	315	
Anglia vide Londyn		
Anhalt łokieć .	281	9
Anszpach i Bareyt stopa = $\frac{1}{12}$ pręta	134	7
stopa ieometryczna = $\frac{1}{16}$ pręta.	158	4
łokieć Anszpachski .	276	78
łokieć Bareytski .	291	
Antiochia stopa .	189	2
Antwerpia stopa = $\frac{2}{5}$ pręta .	126	5
łokieć do iedwabiu	307	8
— do wełny	303	4
Aragonia Vera .	317	
Archangel v. Rossya		
Austria v. Wiedeń		
Auszpurg stopa .	131	3
łokieć duży	270	2
— mały .	262	6

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francuzkie linie.	Ułamki dziesiętny linii.
Babylon $\frac{1}{2}$ cub sac.	163	3
Baden v. Karlsruhe		
Bamberg łokieć	296	
Barcellona 1 canne = 2 veras = 8 palmos.	701	
Bareyt v. Anszpach		
Batawii cobido (łokieć)	223	
pręt = 12 stop	1669	6
Bawarya v. Munich		
Bazylea stopa $\frac{1}{8}$ pręta	132	2
Aune	522	8
Braccio	241	2
Bender v. Gambron		
Bergen iak Dania		
Berlin stopa Reńska od 1816 w wszystkich prowincjach Pruskich	139	13
łokieć dito	295	65
Berno stopa mniejsza	130	
— większa	140	8333
— łokieć	240	1390
Biel łokieć	250	2
Bielefeld łokieć	260	
Bonn łokieć	248	4
Bononia stopa = $\frac{1}{8}$ pręta	168	2
Braccio	286	
Fordo v. Francya		
Botsen łokieć	350	3
stopa Tyrolska	148	2
łokieć Tyrolski	356	2
Brabancya łokieć podług Nelkenbrecher	306	5
zaś rachuią w Frakforcie na Menem	309	95
w Hamburgu	306	5
w Amszterdamie	307	7

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francuzkie linie.	Łokci dziesiętnej linii.
Brandenburgia v. Berlin		
Brema stopa = $\frac{1}{8}$ pręta = $\frac{1}{8}$ sążnia	128	2
łokieć	256	4
Brunswik stopa = $\frac{1}{16}$ pręta	126	5
łokieć	253	
Bruxella łokieć duży i mały iak Antwerpia		
Budissin łokieć	255	3
Ceylan cobido (łokieć)	208	7
Chełmno pręt dawny	1915	82
pręt nowy	1845	73
stopa = $\frac{1}{2}$ łokcia dawney miary	127	7255
stopa = $\frac{1}{2}$ łokcia nowey miary	129	7152
Chiny cobido (łokieć)	158	
stopa handlowa	150	
stopa matematyczna	147	7
stopa do budowli	143	1
stopa miernicza	141	7
Curich łokieć	266	
stopa = $\frac{1}{16}$ pręta	133	
Cypr pik	297	7
Dania v. Kopenhaga		
Darmsztad stopa	127	6
łokieć	242	75
Dordrecht stopa	160	
łokieć	302	9
Drezno v. Lipsk		
Dublin v. Irlandya		
Dudersztad łokieć = 2 stop	257	
Dunkierka v. Francya		
Durlak stopa	129	
Edinburg łokieć dawny	409	5
Egypt Derah (łokieć)	245	9

4*

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułamki dziesię- tney li- nii.
Elbląg łokieć dawny	250	5
Embda stopa	131	3
łokieć	297	2
Erfort stopa = $\frac{1}{14}$ pręta	125	1
łokieć	249	3333
Eyzenach v. Lipsk		
Ferrara stopa = $\frac{1}{18}$ pręta	177	9
Braccio do iedwabiu	282	8
— do wełny	299	3
Flensburg łokieć	254	
Florencya Braccio = $\frac{1}{4}$ canna	263	4
stopa ieograficzna	258	
łokieć do budowli	243	
Francya stopa dawna	144	
Aune	526	8333
metre terazniejszy	443	2959
Frankfort nad Menem stopa = $\frac{1}{25}$ pręta	127	
łokieć	242	61
— Odrą v. Berlin		
Freyburg łokieć	251	2
Fulda łokieć = 2 stop	250	8
Gallicya w Hiszpanii Vera	375	2
Gambron gueza	436	
cobido	425	8
pik	270	3
Gdańsk stopa dawna = $\frac{1}{2}$ łokcia = $\frac{2}{25}$ pręta	127	175
Geldrya łokieć	294	
Genewa stopa	216	3
łokieć	507	
Gent łokieć zwyczajny	307	8
— do płótna	321	4
Genua palmo	110	75

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwsko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Gibraltar Vera łokieć	373	
stopa	125	3
Giessen łokieć dawny	254	1
— nowy	242	68
stopa	132	
Glac łokieć dawny	259	8
Glarus v. Curich		
Gorlica łokieć	249	9
Gotenburg v. Szwecya		
Gotha stopa	127	5
łokieć	250	6
Grecya dawna stopa	136	8
Greninga stopa	130	
Haga stopa	144	
łokieć	306	
Hala nad Saalą stopa dawna	127	95
łokieć dawny	253	2
Halbersztad v Berlin		
Hamburg stopa = $\frac{1}{2}$ łokcia = $\frac{1}{8}$ sążnia	127	
duży pręt (geestruthe) = 16 stop,		
mały pręt (marschruthe) = 14 stop.		
Hammeln v Hanower		
Hanau łokieć	241	06
Hanower stopa = $\frac{1}{2}$ łokcia = $\frac{1}{16}$ pręta = $\frac{1}{8}$ sążnia.	129	5
Harburg v. Hanower		
Heidelberg stopa	123	5
łokieć	247	65
Helsingör iak Kopenhaga		
Hercogenbusz łokieć	307	3
Hildesheim stopa = $\frac{1}{2}$ łokcia = $\frac{1}{16}$ pręta	124	2
Hirszburg łokieć	255	3
Hispanan gueza (łokieć)	421	5

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tnej li- nii.
Hiszpania v. Madryt		
Hof łokieć	288	4
Hollandya v. Amszterdam		
Holsztyn v. Hamburg		
Japonia ink (łokiec)	842	5
ikie	959	
Java cobido (łokiec)	204	4
Jerozolima pik	304	1
Inflanty v. Ryga		
Inszburg stopa	140	8
łokiec	348	5
Irlandya v. Londyn		
Islandya Ale	253	
Kadyx v. Madryt		
Kair draa mafri (łokiec)	246	
draa stambuli	287	
pik	300	
derah	245	9
Kalabrya perche	815	5
Kalenberg stopa = $\frac{1}{16}$ pręta	129	9
łokiec	259	8
Kalikut cobido (łokiec)	202	7
Kanaryiskie wyspy vera (łokiec)	381	
Kanea pik (łokiec)	282	5
Kapua perche = $7\frac{1}{2}$ palmos Neapol.	838	8
Karlsbad łokiec duży	300	2
mniejszy	262	3
Karlsruhe stopa	129	
łokiec	246	
Karrara palmo	108	1
Kartagina vera (łokiec)	371	

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.		Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Kassel	stopa = $\frac{1}{14}$ pręta	126	3
	łokieć	252	413
Kastyllia v Madryt			
Kiel	łokieć	255	
Kliwia	stopa	131	
	łokieć	255	4
Kolonia	łokieć = 2 stop = $\frac{1}{8}$ pręta	254	8063
Konstancya	łokieć	329	5
	ditto	306	3
Kopenhaga	łokieć	278	26
	stopa = $\frac{1}{12}$ pręta	139	027'
Korfu	pik (łokieć)	254	4
Korsyka	palmo	110	9
Kothus	łokieć dawny	291	4
Kraków	stopa	158	
	łokieć	273	5
Królewiec	stopa dawna	136	4020
	łokieć dawny	254	8
Krym	pik (łokieć)	432	
Lacedemona	pik (łokieć)	202	7
Lawenburg iak Lubeka			
Łęczyca	łokieć dawny	261	1
Leodyum	stopa	127	5
	łokieć	244	5
Leyden	stopa	139	
	łokieć	302	8
Lille iak Francya			
Linc v. Wiedeń			
Lipsk	łokieć	250	6
	stopa = $\frac{1}{18}$ pręta = $\frac{1}{8}$ sążnia	125	3
Lisbona	palmo = $\frac{1}{16}$ braca	96	9
	vara = $\frac{1}{2}$ braca = $1\frac{3}{4}$ cavados	484	5

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwiska Kraiów i Miast.		Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Litwa	łokieć = $\frac{1}{3}$ sążnia	288	
	stopa = $\frac{1}{15}$ pręta	144	
Liworno	perche = 5 stop	1290	
	stopa	202	2
Londyn	Yard = 3 foot	405	39
	foot = $1\frac{1}{3}$ span = hands = 4 palms = 12 inches = 96 parts = 120 linie = 1200 części	135	13
	łokieć do płótna	506	9
	godes do wełny	311	
	1 pręt (pearch, rod) = 16 ¹ stop (foot)		
	1 woodland pole = 18 stop 1 forestpole = 21 stop		
Lowanium	stopa	126	6
	łokieć duży	307	8
	— mały	303	4
Lubeka	stopa = $\frac{1}{18}$ pręta	129	
	łokieć	255	8
Luka	stopa	261	504
	braccio (łokieć)	263	8
Luneburg v. Brunzwik			
Luxemburg v. Antwerpia			
Madera vara (łokieć)	486		
Madras cobido (łokieć)	202	7	
Madryt	stopa (pies) = $\frac{1}{8}$ sążnia (estado, bra- za czyli toesa) = $\frac{1}{5}$ vara	125	3
	łokieć (vara) = $\frac{3}{5}$ passos = 2 codos = 4 duże albo 12 małe palmos = 36 pulgados = 48 dedos = 516 lineas	375	9
Magdeburg v. Berlin			

Poró-

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.		Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Malaka	cobido (łokieć)	208	7
	stopa zwyczajna	139	13
	— do budowli	127	5
Malta canna	= 8 palmos	922	25
Manaster	łokieć	358	4
Manheim v. Heidelberg			
Mantua braccio	= $\frac{1}{8}$ cavezzo	285	4
Maroko covado	(łokieć)	223	5
Mastrycht	stopa	124	5
	łokieć	303	
Mechlin	stopa	124	
	łokieć	303	4
Mediolan	stopa	176	
	braccio	260	
Meka cobido	(łokieć)	304	1
Meklenburg v. Rosztok			
Memel v. Królewiec			
Messyna v. Sycylia			
Minda	łokieć	259	
Minorka canna	(łokieć)	709	6
Modena	braccio	187	3
	stopa	281	2
Moguncya	łokieć	244	336
	stopa zwyczajna	139	22
Morawy v. Praga			
Morea pik	(łokieć)	202	7
	— do iedwabiu	281	6
Muhlhausen	łokieć	248	5
	stopa = $\frac{1}{4}$ pręta	124	5
Munich	stopa	129	38
	łokieć	370	16

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.		Francu- zkie li- nie.	Ułamki dziesię- tnéy li- nii.
Namur	stopa	129	5
	łokieć	294	
Narwa	łokieć	265	2
Naumburg v. Lipsk			
Navarra v. Hiszpania			
Neapol	palmo (stopa) = $\frac{1}{3}$ passi = 12 once		
	= 60 minuti	116	5
	canna (łokieć) = 8 palmi = 96 once.	936	6
Neuszatel	stopa	133	
	łokieć (aune)	500	
Nimega	łokieć	294	
Niza	stopa (palmo)	117	3
	łokieć (raso)	243	3
Nordhausen	łokieć	246	
Nordlingen	łokieć	270	7
Norwegia v. Dania			
Norymberga	łokieć	291	
	stopa = $\frac{1}{18}$ pręta	134	7
Oldenburg	stopa = $\frac{1}{20}$ pręta	131	4
	łokieć	256	4
Oleczo	pręt dawny = 15 stop = $7\frac{1}{2}$ łokcia	1848	45
Osnabruk	stopa	123	8
	łokieć duży	266	7
	— mniejszy	258	6
Ostenda	łokieć	310	
Oviedo	vara (łokieć)	387	5
Padwa	stopa = $\frac{1}{6}$ cavezzo	189	9
	Braccio do iedwabiu	284	4
	— do wełny i płótna	301	4
Palermo v. Sycylia			
Paryż v. Francya			

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Parma braccio di legno = $\frac{3}{8}$ pertica = 12 once = 144 pointes = 1728 atomi .	240	3333
— do iedwabiu	263	5
Persya gueza królewska (łokieć)	317	6
zwyczajna	279	4
Perugia braccio (łokieć)	286	6
Petersburg v. Rossya		
Piemont łokieć (raso)	264	
Piotrków łokieć dawny	263	5
Piza palmo	132	3
Polska v. Warszawa		
Pomerania v. Szczecin		
Porto covado	294	4
Poznań łokieć dawny	263	5
Praga Czeska teraz iak Wiedeń		
stopa dawna czeska	131	4
— Morawska	131	2
łokieć dawny Czeski	263	3
— Morawski	350	5
Presburg łokieć	247	4
Prusy v. Berlin		
Raguza łokieć	227	5
Ratysbona łokieć	359	5
Rawa łokieć dawny	261	1
Rawenna braccio	298	
Reńska stopa = $\frac{1}{2}$ pręta	139	13
Rewal stopa podług Krause = 3 łokcia	118	7
łokieć podług Nelkenbrecher	235	4
Rod wyspa pik	335	1
Rossya stopa Angielska	135	13
arszyn	315	3

5*

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.		Francu- zkie li- nie.	Ułamki dziesię- tnéy li- nii.
Rosztok	łokieć Meklenburburski	254	
	stopa = $\frac{1}{16}$ pręta Meklenburgskiego	129	
Rotterdam	stopa	138	5
	łokieć	306	
Ryga	stopa	121	5
	łokieć	243	
Rzym	stopa dawna	130	9
	canna do budowli = 10 palmi mniejsze.	900	
	łokieć (canna) = 8 palmi większe	887	3
Salcburg	łokieć do iedwabiu	355	9
	— do płótna	445	8
Sardynia	stopa (palmo di Sardegna)	110	1
	łokieć	243	5
	— (palmo di cagliari)	89	8
Siam	ken (łokieć)	426	
	cobido	202	7
	Sok	213	
	vona	852	
Sochaczew	łokieć dawny	266	9
Soldyn	pręt dawny = 15 stop	1959	414
Soloturn	łokieć	243	7
Stambuł	pik duży	296	6
	pik mały (draa Stambulin)	287	2
Stralsund	iak Lubeka		
Surat	łokieć zwyczajny ges	318	
	— banar ges	314	8
Sycylia	stopa	107	3
	canna = 8 palmi w Messynie	936	5
	w Palermo	861	
	mnieysza	631	1
Szafauzya	łokieć	267	5

Porównanie szczególniejszych prętów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułomki dziesię- tney li- nii.
Szczecin dawna stopa = $\frac{1}{8}$ pręta	129	47
Szlązk Austryacki stopa	128	3
łokieć	256	4
Pruski v. Wrocław		
Sztad łokieć	258	
Sztokholm v. Szwecya		
Sztudgard v. Wirtemberg		
Szwecya stopa = $\frac{1}{8}$ pręta	131	6
łokieć = $\frac{1}{3}$ ładen (sążnia)	263	2
Teneriffa vara (łokieć)	379	5
Toruń stopa dawna	131	8
łokieć dawny	252	5
Trewir łokieć	247	4
Tripoli Syr. pik (łokieć)	280	2
Bar. pik	244	8
Trydent stopa	162	2
łokieć do iedwabiu	271	3
— — wełny	300	
Tryest łokieć do iedwabiu	284	
— do wełny	299	6
Tunis pik (łokieć) do iedwabiu	279	6
— wełny	298	3
— płótna	209	7
Turcya v. Stambuł		
Turyń stopa duża = $\frac{1}{3}$ frabucco = 12 onces	227	7
stopa zwyczajna = 8 onces	151	8
łokieć (raso)	267	4
Tyrolskie Hrabstwo v. Botsen		
Udyna stopa	145	9
Ulm stopa	128	1
łokieć	252	

Porównanie szczególniejszych pretów, stop i łokci Europejskich i innych.

Nazwisko Kraiów i Miast.	Francu- zkie li- nie.	Ułamki dziesię- tney li- nii.
Utrecht stopa	121	
Walencya vara = $\frac{1}{2}$ cuerda = $\frac{1}{2}$ brazas = 4 palmos.	407	2
Warszawa łokieć dawny Koronny = 2 stop		
= $\frac{2}{15}$ pretu	264	
łokieć nowy = 2 stop = $\frac{2}{15}$ pretu	255	33846
Weclar stopa	121	77
łokieć	248	11
Węgry v. Wiedeń		
Wenecya stopa = $\frac{1}{6}$ passo	154	
braccio do iedwabiu	283	
do wełny	303	2
Werona stopa = $\frac{1}{6}$ cavezzo	151	
braccio do iedwabiu	287	3
do wełny	291	3
Wiedeń stopa = $\frac{1}{6}$ sąznia	140	13
łokieć Wiedeński	345	4
— Austrii wyższy	354	5
Wirtemberg łokieć	272	288
stopa = $\frac{1}{10}$ pretu	127	
Wirtzburg łokieć = 2 stop	261	
Wittenberg stopa dawna	125	5
łokieć dawny	298	5
Wizmar łokieć	258	88
Wrocław łokieć dawny = 2 stop = $\frac{1}{15}$ pretu	255	3
Zeeland stopa	133	
łokieć	306	
Zittau łokieć	252	6
Żydowska czyli Hebrayska dawna stopa	159	

§. 9.

Porównanie szczególniejszych mil w Europie.

Wyraz miliare pokazuje, że mila pierwiastkowo od Rzymian pochodzi; miara ta długości zawierała 1000 kroków, z których każdy miał 5 starych Rzymskich stop, albo też 8 stay (stadium) każde po 125 kroków. Ztąd podług stosunku dawnéj stopy Rzymskiej, do dawnéj Paryzkiej to jest 1309:1440 na dawną milę Rzymską, 757,52 sążni Paryzkich (toises) wypada. Późniejsi Europejczycy daleko większe mile utworzyli, wzięwszy do tego już tę już ową część średniego południka.

Na niemiecką czyli ieograficzną milę, naznaczono 15tą część stopnia średniego południka. Podług wymiaru Francuzkich Jeometrów na oznaczenie metra (metre) długość czwartéj części południka jest = 5130740 sążni Francuzkich = 30784440 dawnych stop Paryzkich = 10000000 metrów = 17361111 nowych Polskich łokci i 64 milimetrów.

Przeto gota część czwartéj części południka czyli stopień pośredni szerokości = 57008 $\frac{2}{3}$ sążni Francuzkich = 342040 $\frac{2}{3}$ dawnych stop Paryzkich = 111111 $\frac{1}{3}$ metrów = 192901 $\frac{1}{3}$ nowych Polskich łokci. Wzięwszy z tego 15 część, znajdziemy długość mili ieograficznéj = 3800,55 sążni Francuzkich = 22805,29 dawnych stop Paryzkich = 7407, 41 metrów = 12860 $\frac{2}{3}$ nowych Polskich łokci.

Jeżeli podług Klügela, przyimiemy pośredni stopień południka po 57173,5 sążni Francuzkich (która to różnica od wyżej wspomnionéj długości tu nie wiele znaczy) tedy podług Meyera (tegoż Prakt. Jeom. I. Tom 6. 29.) następujące porównanie znamienitszych Europejskich i innych mil otrzymamy.

Mil następujących krajów idzie.		Na stopień południka.
Anglia	rządowych mil	69,12
	pospolitych Londyńskich mil	73,00
	morskich mil	60,00
	leagues	20,00
Arabia	dawnych Brytańskich mil	47,60
	mil	56,67

Mil następujących krajów idzie.

Na stopień
południka.

Armenia	Farsang	25
Batavia	mil	15
Bawarya	małych mil .	14,15
	wielkich	8,69
Bononia	mil	58,48
Brabancya	mil	20,00
	lieues mniejszych	25,00
	ditto większych .	19,48
Brunszwik	Luneburg mil	10,51
Burgundya	mil	19,70
Chiny	nowych li .	193 40
Czechy	wielkich mil	12,00
	małych ditto	16,12
Dania	mil	14,79
Egipt	schönus	18,90
	stai	11,25
Flandrya	mil	17,74
	podług Nelkenbrecher	25,00
	i też	14,76
Francya	starych Galickich leuków czyli lewów	
	= 1 $\frac{1}{2}$ Rzymskiéy mili	50,50
	nowych lieues	25,00
	morskich mil	20,00
	Paryzkich mil a 2000 sążni Francuzkich.	28,58
Gdańsk	mil	14,37
Grecya	olympickich stai o 100 orgy	600,00
	morskich stai	750,00
Hamburg	mil	20,00
Hessya	mil	11,29
Hiszpania	mil	26,63
Hollandya	mil	19,00
Irlandya	mil	54,30
Islandya	tingmannaleid	2,95
	mil morskich	8,87

Litwa

Mil następujących krajów idzie.	Na stopień południka.
Litwa mil	12,44
Lombardya mil	67,25
Neapol mil	57,71
Niderlandy godzin	19,66
morskich mil.	20,00
Niemcy dawnych rastow	25,00
nowych małych mil	17,74
i ieograficznych mil	15,00
Norymberga mil	13,10
Ocean mil morskich	60,00
Persya farsang	22,50
Polska dawnych dużych mil	15,00
mniejszych czyli morskich mil	20,00
nowych mil	13,05
Portugalia mil	18,00
Prusy mil	14,37
Reńskich mil	14,76
Rossya werszt	104,30
Rzym pospolitych po 8 olimpickich stai	75,50
nowych mil	74,7
Saxonia mil	12,29
Surinam mil	26,84
Szkocya mil	49,85
Szlazk mil	17,18
Szwabia mil	12,00
Szwajcarya mil	13,30
Szwecya mil	10,41
Turcy berri	66,67
morskich mil	86,40
Ukraina mil	12,00
Węgry mil	13,33
Westfalia mil	9,76
Włochy mil	60,00
Zydowskich dawnych mil po 2000 łokci	100,80

Porównanie szczególniejszych w górnictwie używanych miar.

Tablica następująca wykazuje długość istotniejszych lachtrów miar zwyczajnie w górnictwie używanych. Naypospoliciey po wielu mieyscach podobne lachtry dzielone bywają na ośm równych części, zwanych achtlami, każda taka osma część na dziesięć zwane cali, każdy cal na dziesięć prym a pryma na dziesięć sekund.

Nazwisko Kraiów i mieysc.		Długość lachtrów podług dawnych stop Paryzkich.
Dania	podług Langsdorf	6,1923
Eisleben	— Weidler	6,2115
	— Langsdorf	6,1910
Freyberg	— Weidler	6,1108
	— Lempe	6,1055
Idria	— Lempe	6,0260
Joachimsthal	— Weidler	6,0400
	— Lempe	5,9060
	— Langsdorf	6,0201
Klausthal	— Weidler	5,9420
	— Langsdorf	5,9222
	— de Lüc	5,9032
Oberharz	— Lempe	5,9270
Palatinat	— —	6,5460
Polska iak Freyberg	6,1108
Prusy	podług Eytelweina	6,4412
Saxonia	— Lempe	6,0860
Szemnic	— Poda	6,2322
	— Lempe	6,2330
Szląk	— Eytelweina	5,9007
Szwecya	— Lempe	5,4830

§. 11.

Tabella zamiany nowych miar Polskich zwyczajnych długości na nowe Polskie geometryczne i wzajemnie.

M i a r a j e o m e t r y c z n a .

Miara zwyczajna.		Prętów.	Pręcików.	Ławek.	Ułomków dziesiętnych ławki.
1	cal czyni	—	—	—	5555
2	cale czynią	—	—	1	1111
3	—	—	—	1	6666
4	—	—	—	2	2222
5	—	—	—	2	7777
6	—	—	—	3	3333
7	—	—	—	3	8888
8	—	—	—	4	4444
9	—	—	—	5	—
10	—	—	—	5	5555
11	—	—	—	6	1111
12	— czyli stopa 1 czyni	—	—	6	6666
24	— czyli łokieć 1 czyni	—	1	3	3333
2	łokcie czynią	—	2	6	6666
3	— czyli sążen 1 czyni	—	4	—	—
4	— czynią	—	5	3	3333
5	—	—	6	6	6666
6	—	—	8	—	—
7	—	—	9	3	3333
7 $\frac{1}{2}$	— czyli przęt 1 czyni	1	—	—	—
8	—	1	—	6	6666
9	—	1	2	—	—
10	—	1	3	3	3333
20	—	2	6	6	6666
30	—	4	—	—	—
40	—	5	3	3	3333
50	—	6	6	6	6666
60	—	8	—	—	—
70	—	9	3	3	3333
80	—	10	6	6	6666
90	—	12	—	—	—
100	—	13	3	3	3333
200	—	26	6	6	6666
300	— czyli 100 sążni czynią	40	—	—	—
400	— czynią	53	3	3	3333
500	—	66	6	6	6666
600	— czyli 200 sążni czynią	80	—	—	—

6*

Tabella zamiany nowych miar Polskich zwyczajnych długości na nowe Polskie jeometryczne i wzajemnie.

Miara jeometryczna.		M i a r z w y c z a y n a.				
		Łokci.	Całów.	Linij.	Milime- trów.	Włomków dziesię- tnych milimetra.
1	ławka czyni	—	1	9	1	2
2	ławek czynią	—	3	7	—	4
3	— —	—	5	4	1	6
4	— —	—	7	2	—	8
5	— —	—	9	—	—	—
6	— —	—	10	9	1	2
7	— —	—	12	7	—	4
8	— —	—	14	4	1	6
9	— —	—	16	2	—	8
10	— — czyli pręcik 1 czyni	—	18	—	—	0
2	pręciki czynią	1	12	—	—	0
3	— —	2	6	—	—	0
4	— —	3	—	—	—	0
5	— —	3	18	—	—	0
6	— —	4	12	—	—	0
7	— —	5	6	—	—	0
8	— —	6	—	—	—	0
9	— —	6	18	—	—	0
10	— — czyli przęt 1 czyni	7	12	—	—	0
2	pręty czynią	15	—	—	—	0
3	— —	22	12	—	—	0
4	— —	30	—	—	—	0
5	— —	37	12	—	—	0
6	— —	45	—	—	—	0
7	— —	52	12	—	—	0
8	— —	60	—	—	—	0
9	— —	67	12	—	—	0
10	— — czyli sznur 1 czyni	75	—	—	—	0
2	sznury czynią	150	—	—	—	0
3	— —	225	—	—	—	0
4	— —	300	—	—	—	0
5	— —	375	—	—	—	0
6	— —	450	—	—	—	0
7	— —	525	—	—	—	0
8	— —	600	—	—	—	0
9	— —	675	—	—	—	0
10	— —	750	—	—	—	0

Tabella zamiany nowych łokci polskich na dawne Koronne i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	łokci da- wnych Ko- ronnych.	całów dawnych	Ułamek w 10. cał dawny go	Łokcie dawne Koronne.	łokci nowych Polskich.	całów nowych.	ułamków 10 cała nowego.
1 łokieć nowy Polski czyli . . .	—	23	21	1 łokieć dawny Koronny czyli . . .	1	0	81
2 łokcie czynią . . .	1	22	42	2 łokcie dawne Koron- ne czynią . . .	2	1	62
3	2	21	63	3	3	2	44
4	3	20	85	4	4	3	25
5	4	20	06	5	5	4	07
6	5	19	27	6	6	4	88
7	6	18	48	7	7	5	69
8	7	17	70	8	8	6	51
9	8	16	91	9	9	7	32
10	9	16	12	10	10	8	14
20	19	8	25	20	20	16	28
30	29	—	37	30	31	—	42
40	38	16	50	40	41	8	56
50	48	8	63	50	51	16	70
60	58	—	75	60	62	—	84
70	67	16	88	70	72	8	98
80	77	9	00	80	82	17	12
90	87	1	13	90	93	1	26
100	96	17	26	100	103	9	40
200	193	10	52	200	206	18	81
300	290	3	78	300	310	4	22
400	386	21	04	400	413	13	03
500	483	14	31	500	516	23	04
600	580	7	57	600	620	8	44
700	677	—	83	700	723	17	85
800	773	18	09	800	826	3	26
900	870	11	36	900	930	12	67
1000	967	4	62	1000	1033	22	08

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Litewskie i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	łokci Li- tewskich.	całów Li- tewskich.	Ułomków 10 cała Lite- wskiego.	Łokcie Litewskie.	łokci nowych Polskich.	całów nowych.	Ułomków 10 cała nowego.
1 łokieć nowy Polski czyni	—	21	27	1 łokieć Litewski czy- ni	1	3	06
2 łokcie nowe Polskie czynią	1	18	55	2 łokcie Litewskie czy- nią	2	6	13
3	2	15	83	3	3	9	20
4	3	13	11	4	4	12	27
5	4	10	39	5	5	15	34
6	5	7	66	6	6	18	41
7	6	4	94	7	7	21	48
8	7	2	22	8	9	—	55
9	7	23	50	9	10	3	62
10	8	20	78	10	11	6	69
20	17	17	56	20	22	13	39
50	26	14	34	30	33	20	09
40	35	11	12	40	45	2	79
50	44	7	91	50	56	9	49
60	53	4	69	60	67	16	19
70	62	1	47	70	78	22	89
80	70	22	25	80	90	5	59
90	79	19	04	90	101	12	29
100	88	15	82	100	112	18	99
200	177	7	64	200	225	13	98
300	265	23	46	300	338	8	97
400	354	15	29	400	451	3	96
500	443	7	11	500	563	22	95
600	531	22	93	600	676	17	94
700	620	14	76	700	789	12	94
800	709	6	58	800	902	7	93
900	797	22	40	900	1015	2	92
1000	886	14	23	1000	1127	21	91

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Rosyjskie arszyny i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	Arszy- nów.	Wer- szków.	Ułomków 10 wersha	A r s z y n y .	Ilość nowych Polskich.	całków nowych.	ułomków 10 całk. nowego
1 łokieć Polski czyni.	—	12	95	1 arszyn czyni	1	5	63
2 łokcie Polskie czynią	1	9	91	2 arszyny czynią	2	11	27
3	2	6	87	3	3	16	90
4	3	3	82	4	4	22	54
5	4	—	78	5	6	4	18
6	4	13	74	6	7	9	31
7	5	10	69	7	8	15	45
8	6	7	65	8	9	21	08
9	7	4	61	9	11	2	72
10	8	1	51	10	12	8	36
20	16	3	14	20	24	16	72
30	24	4	71	30	37	1	08
40	32	6	28	40	49	9	45
50	40	7	85	50	61	17	81
60	48	9	42	60	74	2	17
70	56	10	99	70	86	10	53
80	64	12	56	80	98	18	90
90	72	14	13	90	111	3	26
100	80	15	71	100	123	11	62
200	161	15	42	200	246	23	25
300	242	15	13	300	370	10	87
400	323	14	84	400	493	22	50
500	404	14	55	500	617	10	12
600	485	14	26	600	740	21	75
700	566	13	97	700	864	9	37
800	647	13	68	800	987	21	00
900	728	13	39	900	1111	8	62
1000	809	13	10	1000	1234	20	25

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Wiedeńskie i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	Łokci Wiedeńskich.	Łokcia Wiedeńskie.	Ułanków 10 1/2 łokcia Wiedeńskiego.	Łokcie Wiedeńskie.	Łokci nowych Polskich.	całkow. nowych.	Ułanków cała nowego.
1 łokieć nowy Polski czyni.	—	17	74	1 łokieć Wiedeński czyni.	1	8	46
2 łokcie nowe Polskie czynią.	1	11	48	2 łokcie Wiedeńskie czynią.	2	16	93
3	2	5	22	3	4	1	39
4	2	22	96	4	5	9	86
5	3	16	71	5	6	18	32
6	4	10	45	6	8	2	79
7	5	4	19	7	9	11	25
8	5	21	93	8	10	19	72
9	6	15	67	9	12	4	18
10	7	9	42	10	13	12	65
20	14	18	84	20	27	1	30
30	22	4	26	30	40	13	95
40	29	13	68	40	54	2	60
50	36	23	10	50	67	15	25
60	44	8	52	60	81	3	90
70	51	17	94	70	94	16	55
80	59	3	36	80	108	5	20
90	66	12	79	90	121	17	86
100	73	22	21	100	135	6	51
200	147	20	42	200	270	13	02
300	221	18	63	300	405	19	53
400	295	16	84	400	541	2	05
500	369	15	05	500	676	8	56
600	443	13	26	600	811	15	07
700	517	11	48	700	946	21	58
800	591	9	69	800	1082	4	10
900	665	7	90	900	1217	10	61
1000	739	6	11	1000	1352	17	12

§. 16. Ta-

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Berlińskie i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	Łokci Berliń- skich.	1 łokieć Berliński.	Ujemność Łokcia Berlińskiego	Łokcie Berlińskie.	Łokci nowych Polskich.	całów nowych.	Ujemność Łokci nowych całowego
1 łokieć nowy Polski czyni	—	13	81	1 łokieć Berliński czy- ni	1	3	78
2 łokcie nowe Polskie czynią	1	11	63	2. łokcie Berlińskie czy- nią	2	7	57
3	2	9	45	3	3	11	36
4	3	7	27	4	4	15	15
5	4	5	09	5	5	18	94
6	5	2	91	6	6	22	73
7	6	—	72	7	8	2	52
8	6	14	54	8	9	6	31
9	7	12	36	9	10	10	10
10	8	10	18	10	11	13	88
20	17	4	36	20	23	3	77
30	25	14	55	30	34	17	66
40	34	8	73	40	46	7	55
50	43	2	92	50	57	21	44
60	51	13	10	60	69	11	33
70	60	7	29	70	81	1	22
80	69	1	47	80	92	15	11
90	77	11	65	90	104	5	00
100	86	5	84	100	115	18	89
200	172	11	68	200	231	13	79
300	259	1	53	300	347	8	68
400	345	7	37	400	463	3	58
500	431	13	21	500	578	22	47
600	518	3	06	600	694	17	37
700	604	8	90	700	810	12	27
800	690	14	75	800	926	7	16
900	777	4	59	900	1042	2	06
1000	863	10	43	1000	1157	20	95

Tabelle zamiany nowych łokci Polskich na łokcie Wrocławskie i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	Łokcie Wrocławskie.		
	łokci Wro- clawskich)	calów Wro- clawskich.	Ułomków dziesiętnych cala Wrocław.
1 łokieć nowy Polski czyni	1	—	00
2 łokcie nowe Polskie czynią	2	—	00
3	3	—	01
4	4	—	01
5	5	—	01
6	6	—	02
7	7	—	02
8	8	—	02
9	9	—	03
10	10	—	03
20	20	—	07
30	30	—	11
40	40	—	15
50	50	—	18
60	60	—	22
70	70	—	26
80	80	—	30
90	90	—	33
100	100	—	37
200	200	—	75
300	300	1	12
400	400	1	50
500	500	1	87
600	600	2	25
700	700	2	62
800	800	3	00
900	900	3	37
1000	1000	3	75

Łokcie Wrocławskie.	Łokcie nowe Polskie.		
	łokci nowych Polskich.	calów nowych.	Ułomków dziesiętnych cala nowego.
1 łokieć Wrocławski czyni	—	23	99
2 łokcie Wrocławskie czynią	1	23	99
3	2	23	98
4	3	23	98
5	4	23	98
6	5	23	97
7	6	23	97
8	7	23	96
9	8	23	96
10	9	23	96
20	19	23	92
30	29	23	88
40	39	23	85
50	49	23	81
60	59	23	77
70	69	23	73
80	79	23	70
90	89	23	66
100	99	23	62
200	199	23	25
300	99	22	87
400	399	22	50
500	499	22	12
600	599	21	75
700	699	21	37
800	799	21	00
900	899	20	62
1000	999	20	25

Tabella zamiany nowych łokci Polskichich na Reńskie stopy i wzajemnie.

Miara nowa Polska.	Łokci Reńskich dwudziestma- nych.	Łokci Reń- skich dwo- dziesięciu małych	Łokci Reń- skich dziesiętych cała Reńska	Miara Reńska.	Łokci no- wych Pol- skich.	Łokci no- wych Pol- skich.	Łokci no- wych Pol- skich.
1 cal Polski czyni .	—	—	91	1 cal Reński czyni.	—	1	08
2 cale Polskie czynią	—	1	83	2 cale Reńskie czynią	—	2	17
3	—	2	75	3	—	3	26
4	—	3	67	4	—	4	35
5	—	4	58	5	—	5	44
6	—	5	50	6	—	6	53
7	—	6	42	7	—	7	62
8	—	7	34	8	—	8	71
9	—	8	25	9	—	9	80
10	—	9	17	10	—	10	89
11	—	10	09	11	—	11	98
12 czyli stopa .	—	11	01	12 czyli stopa .	—	12	07
24 czyli łokieć .	1	10	02	2 stopy	1	2	15
2 łokcie czynią .	3	8	04	3	1	15	23
3	5	6	06	4	2	4	30
4	7	4	09	5	2	17	38
5	9	2	11	6	3	6	46
6	11	—	13	7	3	19	54
7	12	10	16	8	4	8	62
8	14	8	18	9	4	21	69
9	16	6	20	10	5	10	77
10	18	4	23	20	10	21	54
20	36	8	46	30	16	8	31
30	55	—	69	40	21	19	08
40	73	4	92	50	27	5	86
50	91	9	15	60	32	16	63
60	110	1	38	70	38	3	40
70	128	5	61	80	43	14	17
80	146	9	84	90	49	—	04
90	165	2	07	100	54	11	72
100	183	6	30	200	108	23	44

7*

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na dawne łokcie Francuzkie i wzajemnie.

Łokcie nowe Posskie.	łokci dawnych Francuzki b (aunes)	łokcia (aune)	Ułanków 1/24 łokcia (aune)	Łokcie dawne Francuzkie (aunes)	łokc nowych Polskich	całow nowych Polskich.	Ułanków to cia n wago łokalego.
1 łokiec nowy pol. czyni	—	11	63	1 łokiec (aune) czyni.	2	1	51
2 łokcie nowe pol. czynią	—	23	26	2 łokcie (aunes) czynią	4	3	03
3	1	10	89	3	6	4	55
4	1	22	52	4	8	6	07
5	2	10	15	5	10	7	59
6	2	21	79	6	12	9	11
7	3	9	42	7	14	10	63
8	3	21	05	8	16	12	14
9	4	8	68	9	18	13	66
10	4	20	31	10	20	15	18
20	9	16	63	20	41	6	37
30	14	12	95	30	61	21	55
40	19	9	27	40	82	12	74
50	24	5	59	50	103	3	93
60	29	1	91	60	123	19	11
70	33	22	23	70	144	10	30
80	38	18	55	80	165	1	48
90	43	14	87	90	185	16	67
100	48	11	19	100	206	7	86
200	96	22	39	200	412	15	72
300	145	9	59	300	618	23	58
400	193	20	79	400	825	7	45
500	242	7	99	500	1031	15	31
600	290	19	19	600	1237	23	17
700	339	6	39	700	1444	7	03
800	387	17	58	800	1650	14	90
900	436	4	78	900	1856	22	76
1000	484	15	98	1000	2063	6	62

Tabella zamiany nowych łokci Polskich na Francuzkie metry i wzajemnie.

Łokcie nowe Polskie.	metrów.	milimetrów.	M e t r y .	łokci nowych Polskich.	łokci nowych Polskich.	linij.
1 łokieć nowy Pol. czyni	—	576	1 metr czyni . . .	1	17	8
2 łokcie nowe Pol. czynią	1	1152	2 metry czynią . . .	3	11	4
3	1	728	3	5	5	—
4	2	304	4	6	22	8
5	2	880	5	8	16	4
6	3	456	6	10	10	—
7	4	032	7	12	3	8
8	4	608	8	13	21	4
9	5	184	9	15	15	—
10	5	760	10	17	8	8
20	11	520	20	34	17	4
30	17	280	30	52	2	—
40	23	040	40	69	10	8
50	28	800	50	86	19	4
60	34	560	60	104	4	—
70	40	320	70	121	12	8
80	46	080	80	138	21	4
90	51	840	90	156	6	—
100	57	600	100	173	14	8
200	115	200	200	347	5	4
300	172	800	300	520	20	—
400	230	400	400	694	10	8
500	288	000	500	868	1	4
600	345	600	600	1041	16	—
700	403	200	700	1215	6	8
800	460	800	800	1388	21	4
900	518	400	900	1562	12	—
1000	576	000	1000	1736	2	8

R O Z D Z I A Ł II.

O miarach kwadratowych czyli miarach powierzchni.

§. 1.

Wiadomo nam dobrze iż do wymierzenia powierzchni kwadratu używamy, a stosownie do miary długości jednego boku jego, 1 kwadratowym prętem, 1 kwadratowym łokciem, 1 kwadratową stopą, 1 kwadratowym calem i t. d. nazywamy.

Z wiadomych nam stosunków rozmaitych miar długości, z łatwością dadzą nam się wyprowadzić, stosunki miar powierzchni, iako z pierwszych pochodzące co każdemu umięcemu rachować tainem byźd nie-może. Stosunki zatem prętów, łokci i stop iako miar długości, są razem stosunkami ich kwadratów.

Nowe Polskie miary powierzchni następujące mają podziały:

I. *Podział Łokcia* □.

łokieć □	stop □	ćwierci □	calów □	linii □	milimetrów □
1	4	16	576	82944	331776
	1	4	144	20736	82944
		1	36	5184	20736
			1	144	576
				1	4

II. *Podział sążnia* □.

sążeń □	stop □	calów □	linii □	milimetrów □
1	36	5184	746496	2985984
	1	144	20736	82944
		1	144	576
			1	4

III. *Podział Sznuła* □.

sznur □	Prę- tów □	łokci □	Pręcików □ czyli stop ie- ometrycznych	ławek □	calów □	linii □	milimetrów □
1	100	5625	10000	1000000	3240000	466560000	1866240000
	1	56 ²	100	10000	32400	4665600	18662400
		1	1 ⁷ / ₈	177 ⁷ / ₈	576	82944	331776
			1	100	324	46656	186624
				1	3,24	466,56	1866,24
					1	144	576
						1	4

Sznury □ pręty □ pręciki □ i ławki □ są miarami ieometrycznymi inne zaś miarami zwyczajnymi.

IV. *Podział włók i.*

Włóka	Morgów	Sznurów □	prętów □	łokci □	pręc- ków □	ławek □
1	30	90	9000	506250	900000	90000000
	1	3	300	16875	30000	3000000
		1	100	5625	10000	1000000
			1	56 ²	100	10000
				1	1 ⁷ / ₈	177 ⁷ / ₈
					1	100

Włóki, morgi, sznury □, pręty □, pręciki □, ławki □, są miarami ieometrycznymi, inne zaś miarą zwyczajną.

§. 22.

Porównanie nowej Polskiej miary powierzchni z rozmaitemi innymi miarami.

Miara powierzchni, szczególniej ściągą się do mierzenia ziemi, iakoto roli, łąk, lasów i t. d. tablicę tedy porównań morgów, czyli miar powierzchni ziemi rozmaitych krajów przyłączam §. 23.

Szczególnie ważną i potrzebną nam jest dokładna wiadomość, stosunku nowych Polskich ieometrycznych miar powierzchni do tych wszystkich które oddawna do wymiaru gruntów i włości w kraju Polskim używanymi były, lecz niemniej i wiadomość stosunku ich między sobą.

Takiemi miarmi powierzchni są:

1. Stara Polska Koronna
2. — — Litewska
3. — Chełmińska
4. Nowa Chełmińska
5. Reńska
6. Wiedeńska.

Na wszystkie te miary zrobiłem tablice zamian iednych na drugie (vide Część II.) których użycie będąc nader proste, od każdego łatwo zrozumianem być może; chcemy *np.* wiedzieć ile 3. włóki 3. morgi i 25 prętów □ Reńskię miary na nową Polską czynią. Szukamy w tablicy VI. w której pierwsza kolumna miary powierzchni Reńskie zawiera, 2 włók, znajdziemy na przedłużeniu linii w kolumnie oznaczoney miarami nowemi Polskimi powierzchni odpowiadające im:

	27 morg: 1 sznur.	8,6687	□ prętów
3 morgom Reńskim odpowiada	1 — 2 — .	47,2445	□ prętów
20 prętom Reńskim	—	15,2012	□ prętów
5 prętom Reńskim	—	3,8003	□ prętów

Wszystko razem 29 morgów . . . 74,9147 □ prętów

na nową Polską miarę czyni. Fundamentalne stosunki tych przytoczonych ieometrycznych kwadratowych miar z rozdziału I. są wzięte, w którym stosunki miar długości tegoż samego imienia są wyłuszczone, tu nowych uwag dawać żadney niewidzę potrzeby, podział tylko wyłożyć obowiązany iestem, a ten iest następujący:

1. Miar powierzchni Polskich tak Koronnych iako i Litewskich włóka ma 30 morgów, morg 3 sznury □, sznur □ ma 100 prętów □, pręt □ ma 100 stop dziesiętnych czyli pręcików □, pręcik □ ma 100 dziesiętnych cali czyli ławek □.

2. Stara i nowa Chełmińska miara zupełnie się podobnie dzieliły iedne sznury wypuściwszy, 300 prętów □ stanowią morg.

3 Mia-

3. Włóka Miary Reńskiej ma także 30 morgów, lecz morg który pospolicie Magdeburgskim zowią, tylko 180 □ w sobie zawiera, podziały pręta zupełnie są też same iak u miar wyżey wspomnionych.

4. Joch albo morg, Wiedeńskiej miary powierzchni ma 1600 □ sążni, czyli 400 □ prętów.

Niemniej w miejsce wyrazu włóka używa się wyraz łan. Oprócz wspomnioney tak zwaney włóki Chełmińskiej, którey za podstawę służy długość dawniejszey miary Polskięj Koronney, stosują się nawet ieszcze inne dawniejsze polskie miary powierzchni, o których w ogólności Xiądz Zaborowski w swoięj praktyczney ieometrii dostatecznie wspomina, i z takowey wyciąg domieszczam:

Łan iest część gruntu długość i szerokość swoią prawem opisaną mająca. Łan i włóka niczém się od siebie nieróżnią, tylko nazwiskiem, i co w niektórych stronach u nas nazywają włóką, to inni zowią łanem. Łany w kraiu naszym pospoliciey używane, są: dwa frankońskie, ieden Teutoński czyli Niemiecki, dwa Polskie inaczey zwane kmiecie, i włóka Chełmińska.

Specyfikacya pomienionych łanów, wyięta z protokołów Kancelaryi Referendaryi koronney w następujących tablicach wykłada się.

We wszystkich tablicach łanów przez ten wyraz w kwadrat, rozumieć się ma wielkość powierzchni łanu w łokciach kwadratowych.

Łan Frankoński większy czyni łokci.

Wzdłuż.	W szerz.	W kwadrat.
3915	217 i pół	851512 i pół

Łan Frankoński mniejszy ma łokci.

Wzdłuż.	W szerz.	W kwadrat.
3915	174	681210

Łan Teutoński albo Niemiecki ma łokci.

W zdłuż.	W szerz	W kwadrat.
4050	180	729000

Łan kmiecy większy, z którego kmiecie dzień w tydzień podług prawa robic maią, liczy łokci.

W zdłuż	W szerz	W kwadrat
3024	120	361880

Łan kmiecy mniejszy, z którego także podług prawa kmiecie powinni odrobić dzień ieden na tydzień, ma łokci.

W zdłuż	W szerz	W kwadrat
1200	96	115200

Włoka Chełmińska przez konstytucyą 1576 roku do Mazowsza przyięta, liczy łokci.

W zdłuż	W szerz.	W kwadrat.
6750	75	506250

Łany poprzedzających tablic redukując z łokci kwadratowych na morgi, pręty i stopy czyli pręciki, takowa między niemi daie się wiedzieć różnica:

	Morgi	Pręty	Pręciki.
Frankoński większy ma	50	138	--
Frankoński mniejszy	40	110	40
Niemiecki	43	60	—
Kmiecy większy	21	51	20
Kmiecy mniejszy	6	248	—
Włoka Chełmińska	30	—	—

Oprócz wspomnionych dopiero łanów, iest ieszcze łan in actis re-visorum thesauri regni opisany, także przed tem zwany Chełmińskim, który w Woiewództwie Krakowskiem ma się znaydować, liczy:

Wzdłuż łokci 6750

Wszere łokci 225

W kwadrat 1518750 łokci a morgów 90

W Sieradzkiem Woiewództwie Zreb czyli Zrzebie tak zwane, wypada na łan Teutoński czyli Niemiecki wyżey opisany: a to podług dekretów starostwa Sokolnickiego dnia 7. Czerwca roku 1778 i Klonowskiego dnia 13. Października roku 1762.

Aż dotąd X. Zaborowski.

Xiądz Zaborowski stosuje się we wszystkich przez niego wyszczególnionych miarach powierzchni, iak wyżey wymieniono, do koronno Warszawskiej miary łokciowej, i dla tego wspomniane łany można bardzo łatwo, skoro interes tego wymaga, biorąc za zasadę tabelle zamiany pod Nro II. w części II. zamieszczoney, na nową Polską miarę powierzchni zredukować.

Następujący rezultat służy do pojedynczych łanów.

	Włók	Morgów	Sznurów □	Prętów □	Pręcików □
1 łan Frankoński większy	1	23	2	82	43,5537
1 — — mniejszy	1	13	—	45	94,8428
1 — Niemiecki	1	16	—	54	16,5977
1 — Kmiecy większy	—	22	1	89	39,6523
1 — — mniejszy	—	7	—	89	30,0302

O dawniejszych i terazniejszych Francuzkich □ miarach to co następuje przytaczam:

Dawniejsza miara używana do wymiaru włóści i kraiu *Arpent royal*, czyli *legal*, miał w sobie 100 □ *perches* czyli 48400 francuzkich □ stop = 51,072 francuzkim terazniejszym *ares* czyli □ *decametres*.

Nowych francuzkich miar powierzchni następujący jest podział: o czém dokładniejszą wiadomość w wymienionych tablicach JW. Hrabi Alexandra Chodkiewicza powziąć można.

myriare	=	100000	□ metres	=	1 kilometre carré
kilare	=	10000	— —	=	10 hectometres carrés
hectare	=	10000	— —	=	1 ditto
decare	=	1000	— —	=	10 decametres carrés
are	=	100	— —	=	1 ditto
deciare	=	10	— —	=	10 mètres carrés
centiare	=	1	— —	=	1 ditto
milliare	=	$\frac{1}{100}$	— —	=	$\frac{1}{100}$ ditto

§. 23

Porównanie szczególniejszych morgów Europejskich i innych.

Kraie i Miasta.	stop □ francuzkich dawnych.
Amszterdam morg = 600 prętom □	77016
Anglia vide Londyn	
Anszpach morg = 360 prętom □	43560

K r a i e i M i a s t a .

	stop □ fran- cuzkich da- wnych
Antwerpia bunder = 400 perches □	123474
Austrya v. Wiedeń	
Auszpurg iauchert = 16000 stop □	23302
Batavia morg = 6 hond = 100pret: □	80658
Bawarya v. Munich	
Bazylea iauchert = 140 □ prętów	30206
Berlin morg Magdeburgski = 180 prętom □ = $\frac{1}{3}$ włóki. morg duży czyli landhufe = 400 prę- tom □	24197
Berno iauchert lasu = 45000 stop □ mniejszych	53771
— pola = 40000 —	36675
— łąki = 35000 —	32600
— mały = 32000 —	28525
— najmniej 31250 stop □	26080
Bononia tornatura = 140 perches □	25479
biolca = 196 —	19100
Brunszwik morg = 120 prętów □	26741
Chełmno morg = 300 prętom □ dawnéj miary = $\frac{1}{3}$ włóki	23707
morg = 300 prętom □ nowéj miary = $\frac{1}{3}$ włóki	53101 $\frac{1}{3}$
Curich iauchert pola = 36000 stop □	54772
— winnicy = 32000 —	30709
— lasu = 40000 —	27297
Dania pflug = 8 beczkom twardego zboża wysiewu. 1 beczka twardego zboża wysiemu .	34121
1 pręt □	1082240
Drezno v. Lipsk	210290
Embda morg czyli dimt = 400 prętom □ Reńskim.	93 $\frac{1}{3}$
Erfort morg = 168 pretom □	53771
Ferrara moggio = 1333 $\frac{1}{3}$ perches □	24851
biolca = 6 staras = 400 perches □	203500
Francya arpent royal dawnéj miary = 100 perches □	61050
are nowéj miary	48400
	974 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$

K r a i e i m i a s t a .

top □ fran-
cuzkich da-
wnych.

Fryzya wschodnia morg czyli dimt = 400 prętom Reńskim □	53772
Gdańsk morg = 300 prętom = $\frac{1}{16}$ włóki	52648 $\frac{1}{12}$
Genewa morg = 1360 toises francuzkim □	48960
Gotha acker = 130 prętom □	19975
Hamburg morg = 600 prętom □ (Marsch □ ruthen). 1 korzec Hamburgski wysiewu = 200 prę- tom □ (geest □ ruthen)	91472 39824
Hanower morg = 120 prętom □ = 2 vorling = $1\frac{1}{3}$ drohn.	24844
Hildeisheim morg = 120 prętom □	22848
Hiszpania v. Madryt	
Hollandya v. Amszterdam	
Irlandya v. Londyn	
Kalenberg morg = 120 prętów □	24998
Kopenhaga v. Dania	
Lipsk morg = 300 prętom □	58146
Litwa morg = 300 prętom = $\frac{1}{16}$ włóki	67500
Liworno saccata = 660 perches □	52965
Londyn acre = 4 fardingdale = 160 prętom □	38358
Madryt fanego = 4900 varas □	33389
Magdeburg vide Berlin	
Meklenburg morg = 300 prętom □	61633 $\frac{1}{2}$
Modena biolca = 288 cavazzi □	39536
Munich iauchert = 40000 stop □	32292
Neapol moggio = 900 passi □	33129
Norymberga morg = 200 prętom □ acker = 160 prętom □ po 144 stop □	44802 20162
Oleczko morg dawny = 300 prętom □ = $\frac{1}{16}$ włóki.	49431
Padua campo = 840 cavezzi □	52590
Polska morg = 300 prętów □ nowej miary = $\frac{1}{16}$ włóki	53056
— = 300 prętom □ dawnej miary = $\frac{1}{16}$ włóki.	56718 $\frac{1}{2}$
Pomerania morg = 300 prętom □	62083
Prussy v. Berlin	

K r a i e i m i a s t a .

stop □ fran-
cuzkich da-
wnych.

Reński morg pola = 120 prętom □	16131
lasu = 160 prętom □	21508
iauchert = 60 prętom □	8066
Rossya diesiatina = 3200 sążniom □	138075
Rzym 1 pezzo = 16 catanes □ = $\frac{1}{7}$ rubbio	25023
1 quarta = 28 catanes □	
Saxonia v. Lipsk	
Soldyn morg = 300 prętom □	55553
Szkocya acre =	48798
Szlązk morg = 300 prętom □ = $\frac{1}{8}$ włoki	53040
Szwecya becza wysiewu = 14000 łokciom □	46770
Turin giornata = 400 trabucci □	36000
Węgry v. Wiedeń	
Wenecya passo = 25 stopom □	54545
Wiedeń ioch = 1600 sążniom □	29869
Wirtemberg morg = 384 prętom □ = 2 iuchart	

R O Z D Z I A Ł III.

O miarach obiętości czyli sześciennych.

§. 24.

Do wyrachowania i porównania miar obiętości służy (iak wiadomo) sześcian. Jeżeli boki sześcianu, trzymając długości pręt i natenczas zowie się on prętem sześciennym, jeżeli zaś i łokieć, stopę, cal, lub linię, zowie się tenże łokciem sześciennym, stopą sześcienną, calem sześciennym i linią sześcienną.

Bardzo łatwo więc skoro kto zna stosunki miar długości różnych krajów, może stosunki ich miar sześciennych wyrachować.

Miary obiętości czyli sześcienne, w stosunkach handlowych bywają używane tak do wymierzenia towarów stałych iako i płynnych. Te mają swoje wielkość i nazwiska, stosownie iak i do czego bywają używane. W Polsce i Litwie od niepamiętnych czasów exystuje przy mierzeniu tak stałych iako i płynnych towarów garniec; korzec zaś tylko używanym bywa do stałych towarów.

Podział miar objętości czyli sześciennych nowych Polskich iest następujący:

I. *Podział łokcia sześciennego.*

łokieć sześcienny	stop sześciennych.	ćwierci sześciennych-	calów sześciennych.	linii sześciennych	milimetrów sześciennych
1	8	64	13824	23887872	191102976
	1	8	1728	2985984	23887872
		1	216	373248	2985984
			1	1728	13824
				1	8

II. *Podział sążnia sześciennego.*

sążeń sześcienny	stop sześciennych.	calów sześciennych	linii sześciennych	milimetrów sześciennych
1	216	373248	644972544	5159780352
	1	1728	2985984	23887872
		1	1728	13824
			1	8

III. *Podział korca.*

Korc	pół korców.	ćwierci.	garcy	kwart.	kwaterek.	calów sześciennych.	linii sześciennych.	milimetrów sześciennych
1	2	4	32	128	512	925927	16000000	128000000
	1	2	16	64	256	462927	8000000	64000000
		1	8	32	128	231427	4000000	32000000
			1	4	16	28917	500000	4000000
				1	4	7217	125000	1000000
					1	8184	31250	250000
						1	1728	13824
							1	8

Poró-

A. *Porównanie miar do towarów stałych iak np. zboże i t. d.*

§. 25.

Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z dawniejszemi koronno-Polskiemi.

Podział dawniejszych Koronno-Polskich miar co do towarów stałych był następujący:

1 łaszt trzymał	30 korcy
1 korzec —	4 ćwierci
1 ćwierć —	8 garcy
1 garniec —	4 kwarty
1 kwarta —	4 kwaterki

Podług P. Eytelweina, stosownie do dostatecznie powziętych objaśnień znaleziono, że dawniejszy garniec Warszawski trzymał cali sześciennych Paryzkich 190.

Korzec zatem takichże cali trzymać powinien $6080 = 120,6052$ *litres* a przeto 301513 nowo Polskich korcy lub garcy $= 320000$ starokoronnym korcom czyli garcom.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych
z dawniejszemi Koronno Polskimi.

Redukcyja kwaterek kwart i garcy znajduie się w §. 33.

Miara Polska nowa.	Miara dawno-Koronna					Miara dawno-Koronna.	Miara Polska nowa.				
	korce	garcy	kwart	kwaterek	ułomki i kwarerki		korce	garcy	kwart	kwaterek	ułomki i kwarerki
1 Korzec czyni	1	1	3	3	39	1 Korzec czyni	—	30	—	2	42
2 Korce czynią	2	3	3	2	78	2 Korce czynią	1	28	1	—	84
3 — —	3	5	3	2	17	3 — —	2	26	1	3	26
4 — —	4	7	3	1	57	4 — —	3	24	2	1	68
5 — —	5	9	3	—	96	5 — —	4	22	3	—	10
6 — —	6	11	3	—	35	6 — —	5	20	3	2	52
7 — —	7	13	2	3	74	7 — —	6	19	—	—	94
8 — —	8	15	2	2	14	8 — —	7	17	—	3	36
9 — —	9	17	2	3	53	9 — —	8	15	1	1	78
10 — —	10	19	2	1	92	10 — —	9	13	2	—	20
20 — —	21	7	—	3	85	20 — —	18	27	—	—	41
30 — —	31	26	3	1	78	30 — —	28	8	2	—	62
40 — —	42	14	1	3	71	40 — —	37	22	—	—	83
50 — —	53	2	—	1	64	50 — —	47	3	2	1	04
60 — —	63	21	2	3	56	60 — —	56	17	—	1	24
70 — —	74	9	1	1	49	70 — —	65	30	2	1	45
80 — —	84	28	3	3	42	80 — —	75	12	—	1	66
90 — —	95	16	2	1	35	90 — —	84	25	2	1	87
100 — —	106	4	—	3	28	100 — —	94	7	—	2	08
200 — —	212	8	1	2	56	200 — —	188	14	1	—	16
300 — —	318	12	2	1	84	300 — —	282	21	1	2	24
400 — —	424	16	3	1	12	400 — —	376	28	2	—	32
500 — —	530	21	—	—	41	500 — —	471	3	2	2	40
600 — —	636	25	—	3	69	600 — —	565	10	3	—	48
700 — —	742	29	1	2	97	700 — —	659	17	3	2	56
800 — —	849	1	2	2	25	800 — —	753	25	—	—	64
900 — —	955	5	3	1	53	900 — —	848	—	—	—	72
1000 — —	1061	10	—	—	82	1000 — —	942	7	1	—	80
2000 — —	2122	20	—	1	64	2000 — —	1884	14	2	1	60
3000 — —	3183	30	—	2	46	3000 — —	2826	21	3	2	40
4000 — —	4245	8	—	3	28	4000 — —	3768	29	—	3	20
5000 — —	5306	18	1	—	11	5000 — —	4711	4	2	—	00

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych
z Litewskimi miarami.*

Podług konstytucyi roku 1766 mają być w Wielkiem Xięstwie Litewkiem beczki do zmierzenia zboża w następujący sposób podzielone:

beczka	ćwierci	osminów	sześcna- st- ków.	garcy du- żych	garcy małych
1	4	8	16	72	144
	1	2	4	18	36
		1	2	9	18
			1	4½	9
				1	2

Litewskie garce do szynku których 144 na 1 beczkę rachuje się, mają wewnątrz wymierzone trzymać 7 cali ²/₃ i ¹/₃ cala głębokości a w dyametrze 4 cale i ³/₄ i ¹/₈ cala miary Litewskiej.

To postanowienie wielkości Litewskich miar przez namienioną konstytucyą tak jest wzorowem i pewnem, mówi Eytelwein że z powodu tak znaczney miesznaniny iaka dotychczas w niejednym ieszcze państwie exystuje, życzyć należy, aby podobne iasne oznaczenie miar za pomocą dawniejszych praw wszędzie wynalezione być mogło. Stosownie więc do podanych oznaczeń, chociażby i oryginalny exemplarz zaginął, istotę Litewskiej miary dokładnie wykazać i na każde żądanie utracony przywrócić łatwo można. Jeżeli podług tych zasad garniec mniejszy obrachowanym zostanie, ponieważ stopa Litewska zupełnie jest równa dawney Francuzkiej, znajdziemy, że zawiera w sobie 142,32426 calów sześciennych Paryzkich = 2,8231985548 *litres* czyli nowo-polskim kwartom. Można bez znaczney różnicy 6400 beczek Litewskich na 20327 nowo-polskich korcy rachować.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych z Litewskimi miarami.

Redukcja kwaterek kwart i garcy znajduje się w §. 34.

Miara Polska nowa	Miara Litewska					Miara Litewska	Miara Polska nowa				
	berzek	ćwierci	garcy du- żych	garcy ma- łych	Ułomki 10 garca małe.		korcy	garcy	kvar.	kwa- terek	Ułomki 10kwa- terki
1 Korzec czyni	—	1	4	1	33	1 garniec mały	—	—	2	3	29
2 korce czynią	—	2	9	—	67	1 — duży	—	1	1	2	58
3 — —	—	3	14	—	101	2 garce duże	—	2	3	1	17
4 — —	1	1	—	1	35	3 — —	—	4	—	3	75
5 — —	1	2	5	—	69	4 — —	—	5	2	2	34
6 — —	1	3	10	—	103	4½ czyli szesnastka	—	6	1	1	63
7 — —	2	2	14	1	37	5 — —	—	7	—	—	92
8 — —	2	2	1	—	70	6 — —	—	8	1	3	51
9 — —	2	3	6	—	104	7 — —	—	9	3	2	109
10 — —	3	—	10	1	38	8 — —	—	11	1	—	68
20 — —	6	1	3	—	77	9 — czyli ośmin	—	12	2	3	27
30 — —	9	1	14	—	116	2 ośminy lub ćwie.	—	25	1	2	54
40 — —	12	2	6	1	54	2 ćwierci	1	18	3	1	108
50 — —	15	2	17	—	193	3 — —	2	12	—	3	62
60 — —	18	3	10	—	32	4 — czyli beczka	3	5	2	2	16
70 — —	22	—	2	1	70	5 — — —	3	31	—	—	70
80 — —	25	—	13	1	109	6 — — —	4	24	1	3	24
90 — —	28	1	6	—	48	7 — — —	5	17	3	1	78
100 — —	31	1	16	1	87	8 — czyli 2 beczek	6	11	1	—	32
200 — —	62	3	15	1	74	9 — — —	7	4	2	2	86
300 — —	94	1	14	1	61	10 — — —	7	30	—	1	40
400 — —	125	3	13	1	48	20 — czyli 5 beczek	15	28	—	2	80
500 — —	157	1	12	1	35	30 — — —	23	26	1	—	20
600 — —	188	3	11	1	22	40 — 10 —	31	24	1	1	60
700 — —	220	1	10	1	109	50 — — —	39	22	1	3	100
800 — —	251	3	9	—	96	60 — 15	47	20	2	—	40
900 — —	283	1	8	—	84	70 — — —	55	18	2	1	80
1000 — —	314	3	7	—	71	80 — 20	63	16	2	3	20
2000 — —	629	2	14	1	42	90 — — —	71	14	3	—	60
3000 — —	944	2	4	—	13	100 — 25	79	12	3	2	100
4000 — —	1259	1	11	—	84	1000 — 250	794	—	3	—	100
5000 — —	1574	1	—	1	56	2000 — 500	1588	1	2	—	100
6000 — —	1889	—	8	—	27	3000 — 750	2382	2	1	—	100
7000 — —	2203	3	15	—	98	4000 — 1000	3176	3	—	—	100
8000 — —	1518	3	4	1	69	5000 — 1250	3970	3	3	—	100
9000 — —	2833	2	12	—	40	6000 — 1500	4764	4	2	—	100

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych
z Rosyjskiemi miarami.*

Rosyjska miara zbożowa iest nazwana *czetwert*.

Jeden *czetwert* trzyma 2 *osminy* czyli 4 *poioki* lub 8 *czetwerików* albo też 64 *garce*, i zawiera w sobie 9808 cali sześciennych Francuzkich, lub 194,556 *litres* francuzkich, albo też kwart Polskich

W Petersburgu $13\frac{1}{2}$ *czetwert* = 10 Angielskiem *quarters*.

Wszelako te miary nie we wszystkich mieyscach mają bydz równe, ponieważ 3 *czetwert* w Moskwie = 2 *czetwertom* w Nowogrodzie a 1 *czetwert* w Nowogrodzie = 2 *beczkom* w Sztokholmie.

Kul czyli *wór* trzyma 10 *czetwerików*, i wazy co`do razowey mąki $9\frac{3}{10}$ w życie zaś 8, 9 do 10 *pudow*.

Stosownie więc do powyższych zasad:

1000 *czetwert* = 1519 *korcom* 31 *garcom* nowey Polskiey miary.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych
z Rossyjskiemi miarami.

Miara Polska nowa.	Miara Ros- syjska			Miara Rossyjska.	Miara Pol- ska nowa.			
	czetwe- rów	garcy	Ułom- ków 10 garca		kocy	garcy	Ułom- ków 10 garca	
1 garniec czyni	—	1	31	1 garniec	—	—	75	
2 garce czynią	—	2	63	2 —	—	1	51	
3 — —	—	3	94	3 —	—	2	27	
4 — —	—	5	26	4 —	—	3	03	
5 — —	—	6	57	5 —	—	3	79	
6 — —	—	7	89	6 —	—	4	55	
7 — —	—	9	21	7 —	—	5	31	
1 ćwierć czyni	—	10	52	8 —	czyli 1 czterik	—	6	07
2 ćwierci czynią	—	21	05	16 —	czyli 1 paiok	—	12	15
3 — —	—	31	57	32 —	czyli 1 osmin	—	24	31
1 korzec czyni	—	42	10	64 —	czyli 1 cztert	1	16	63
2 korce czynią	1	20	21	2 czterty	3	1	27	
3 — —	1	62	31	3 —	4	17	91	
4 — —	2	40	42	4 —	6	2	55	
5 — —	3	18	53	5 —	7	19	19	
6 — —	3	60	63	6 —	9	3	83	
7 — —	4	38	74	7 —	10	20	47	
8 — —	5	16	84	8 —	12	5	11	
9 — —	5	58	95	9 —	13	21	75	
10 — —	6	37	06	10 —	15	6	39	
20 — —	13	10	12	20 —	30	12	78	
30 — —	19	47	18	30 —	45	19	17	
40 — —	26	20	24	40 —	60	25	56	
50 — —	32	57	30	50 —	75	31	95	
60 — —	39	30	36	60 —	91	6	34	
70 — —	46	3	42	70 —	106	12	73	
80 — —	52	40	48	80 —	121	19	12	
90 — —	58	13	55	90 —	156	25	51	
100 — —	65	50	61	100 —	151	31	90	
200 — —	131	37	22	200 —	303	31	80	
300 — —	197	23	83	300 —	455	31	70	
400 — —	263	10	45	400 —	607	31	60	
500 — —	328	61	06	500 —	759	31	50	
600 — —	394	47	67	600 —	911	31	40	
700 — —	460	34	28	700 —	1063	31	30	
800 — —	526	20	90	800 —	1215	31	20	
900 — —	592	7	51	900 —	1367	31	10	
1000 — —	657	58	12	1000 —	1519	31	00	

Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Austryackimi miarami.

Miara zbożowa i do stałych towarów w Austryi iest tak nazwany *muth* trzymający 30 *metzen* (mecow).

1 Metze (Mec) bywa w $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, części podzielona i zawiera w sobie 3100 sześciennych cali Francuzkich czyli 61,493 litres lub kwart Polskich.

Przeto 1000 *meców* Austryackich = 480 korcom 3 garcom 1. kwarcie Polskiej nowéy miary.

Osma część meca dzieli się na 4 duże miarki (*macssel*), z tych zaś każda na 2 mniejsze.

Miara Austryacka do wapna tak nazwana *kalkmittel* trzyma 2 $\frac{1}{2}$ mecy Wiedeńskich.

Miara zaś do węgla (*kohlenstbich*) zawiera 2 Wiedeńskie mece.

Wiedeński Metzen zawiera 1,9471 stop dani wiedeński = 72,8749,93, 1402,41049
 ————— Cornet 1,792 ————— = 56604389,79910708 7485
 Czeski Strich = 1,522 ^{Wiedeński metzen} = 110915739, 5594469 78036 22802 35

10000 { Czeski Strich = 15220 Wiedeński metzen
 Śląski Pfeffel = 12419
 Morawski metzen = 11482
 Tyrolski Star = 4972
 Galicyjski Korner = 20000

Tablica zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych
z Austryackimi miarami.

Miara Polska nowa.	Miara Austryacka.					Miara Austryacka	Miara Polska nowa.				
	me. z w	$\frac{1}{2}$ me. ze	$\frac{1}{3}$ me. ze	$\frac{1}{4}$ me. ze	Ułomki 10 i me. za		korce	garcy	kwat	kwaterek	Ułom- ków 10 kwa- terki
1 kwatarka czyni	—	—	—	—	05	metze czyni	—	1	3	2	74
2 kwaterek czynią	—	—	—	—	06	—	—	3	3	1	70
3 — —	—	—	—	—	09	—	—	7	2	2	98
1 kwarta czyni	—	—	—	—	13	1 — —	—	15	1	1	97
2 kwarty czynią	—	—	—	—	26	2 metzen czynią	—	30	2	3	94
3 — —	—	—	—	—	30	3 — —	—	1	14	1	91
1 garniec czyni	—	—	—	—	52	4 — —	—	1	29	1	88
2 garce czynią	—	—	—	1	04	5 — —	—	2	12	3	86
3 — —	—	—	—	1	56	6 — —	—	2	28	—	83
4 — —	—	—	1	—	08	7 — —	—	3	11	2	80
5 — —	—	—	1	—	60	8 — —	—	3	26	3	77
6 — —	—	—	1	1	12	9 — —	—	4	10	1	74
7 — —	—	—	1	1	64	10 — —	—	4	25	2	72
1 ćwierć czyni	—	1	—	—	16	20 — —	—	9	19	1	44
2 ćwierci czynią	1	—	—	—	32	30 — czyli muth	—	14	13	—	16
3 — —	1	1	—	—	48	40 — —	—	19	6	3	88
1 korzec czyni	2	—	—	—	65	50 — —	—	24	—	2	60
2 korce czynią	4	—	—	1	30	60 — czyli 2 muth	—	28	26	1	32
3 — —	6	—	—	1	95	70 — —	—	33	20	—	04
4 — —	8	—	1	—	60	80 — —	—	38	13	3	76
5 — —	10	—	1	1	26	90 — czyli 3 muth	—	43	7	2	48
6 — —	12	—	1	1	91	100 — —	—	48	1	1	20
7 — —	14	1	—	—	56	200 — —	—	96	2	2	40
8 — —	16	1	—	1	21	300 — 10 muth	—	144	3	3	60
9 — —	18	1	—	1	87	400 — —	—	192	5	1	80
10 — —	20	1	1	—	52	500 — —	—	240	6	2	00
20 — —	41	1	—	1	04	600 — 20 muth	—	288	7	3	20
30 — —	62	—	1	1	56	700 — —	—	336	9	1	40
40 — —	83	—	1	—	09	800 — —	—	384	10	2	60
50 — —	104	—	—	—	61	900 — 30 muth	—	432	11	3	80
60 — —	124	1	1	1	13	1000 — —	—	480	13	1	00
70 — —	143	1	—	1	66	2000 — —	—	960	26	2	00
80 — —	166	1	—	—	18	3000 — 100 muth	—	1441	7	3	00
90 — —	187	—	1	—	70	4000 — —	—	1921	21	—	00
100 — —	208	—	—	1	23	5000 — —	—	2402	2	1	00
500 — —	1040	1	—	1	15	6000 — 400 muth	—	2882	15	2	00
1000 — —	2081	1	—	—	30	7000 — —	—	3362	28	3	00

Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z Wrocławskimi miarami.

Wrocławski dawny korzec (*szefel*) do zboża i stałych towarów, a których 12 czynią tak zwany *malter*, trzyma $\frac{1}{4}$ ćwierci czyli 16 *metzen*, lub też 64 miarki (*maessel*), i zawiera w sobie 3730 sześciennych cali Francuzkich, lub bez znaczney różnicy 74 litres, przeto 37 nowo-polskich korcy = 64 szeflom Wrocławskim.

Miara do drzewa opałowego, tak zwany *stoss*, trzyma powszechnie 10 łokci szerokości i 5 łokci wysokości, a na królewskim targu drew, szczapowey długości 3 Reńskich stop, czyni $4\frac{1}{2}$ sążni sześciennych takieyże miary Reńskiej.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych
z Wrocławskimi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Wrocławska				Miara Wrocławska.	Miara Polska nowa.				
	szeffel	metzen	maessel	Ułomki 10 maescl		korcy	garcy	kwart	kwaterek	Ułomki 10 kwaterki
1 kwaterka czyni	—	—	—	21	1 maessel	—	—	1	—	62
2 kwaterki czynią	—	—	—	43	2 —	—	—	2	1	25
3 —	—	—	—	64	3 —	—	—	3	1	87
1 kwarta czyni	—	—	—	86	1 metze	—	1	—	2	50
2 kwarta czynią	—	—	1	72	2 —	—	2	1	1	00
3 —	—	—	2	59	3 —	—	3	1	3	50
1 garniec czyni	—	—	3	45	4 — czyli ćwierć	—	4	2	2	00
2 garce czynią	—	1	2	91	2 ćwierci	—	9	1	—	00
3 —	—	2	2	37	3 —	—	13	3	2	00
4 —	—	3	1	83	4 — czyli szeffel	—	18	2	—	00
5 —	—	4	1	29	2 szeffel	—	1	5	—	00
6 —	—	5	—	75	3 —	—	1	23	—	00
7 —	—	6	—	21	4 —	—	2	10	—	00
1 ćwierć czyni	—	6	3	67	5 —	—	2	28	2	00
2 ćwierci czynią	—	13	3	35	6 —	—	3	15	—	00
3 —	1	4	3	02	7 —	—	4	1	2	00
1 korzec czyni	1	11	2	70	8 —	—	4	20	—	00
2 korce czynią	3	7	1	40	9 —	—	5	6	2	00
3 —	5	3	—	10	10 —	—	5	25	—	00
4 —	6	14	2	81	12 — czyli malter	—	6	30	—	00
5 —	8	10	1	51	20 —	—	11	18	—	00
6 —	10	6	—	21	24 — 2 —	—	13	28	—	00
7 —	12	1	2	91	30 —	—	17	11	—	00
8 —	13	13	1	62	36 — 3 —	—	20	26	—	00
9 —	15	9	—	32	40 —	—	23	4	—	00
10 —	17	4	3	02	48 — 4 —	—	27	24	—	00
20 —	34	9	2	05	50 —	—	28	29	—	00
30 —	51	14	1	08	60 — 5 —	—	34	22	—	00
40 —	69	3	—	10	70 —	—	40	15	—	00
50 —	86	7	3	13	72 — 6 —	—	41	20	—	00
60 —	103	12	2	16	80 —	—	46	8	—	00
70 —	121	1	1	18	84 — 7 —	—	48	18	—	00
80 —	138	6	—	21	90 —	—	52	1	—	00
90 —	155	10	3	24	96 — 8 —	—	55	16	—	00
100 —	172	15	2	27	100 —	—	57	26	—	00
500 —	864	13	3	35	500 —	—	289	2	—	00
1000 —	1729	11	2	70	1000 —	—	578	4	—	00

§. 30.

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych
z Berlińskimi miarami.*

Szeffel Berliński podług nowo zaprowadzonej organizacyi miar i wag, trzyma 3072 Pruskich, lub 2770,742 Paryzkich cali sześciennych i = 54,961 *litres*, lub nowo-polskim kwartom. Dawniejszy *szeffel* zawierał w sobie 2758 $\frac{2}{3}$ Paryzkich cali sześciennych. Jeden łaszt zboża bywa do 3 *winspłow* (*winspeln*) przy owsie i ięczmieniu zaś tylko do 2 *winszpłów* liczony. *Winspel* 1 trzyma 2 *maltry* czyli 24 *szeffli*; *Szeffel* ma 4 ćwierci czyli 16 *metzen* lub 64 miarki (*maesschen*).

Podług powyższego więc oznaczenia 54961 nowo-polskich korcy = 128000 Berlińskim *szefflom*. Do wymierzenia soli, wapna, gipsu, kamiennych i palonych węgla, popiołu i tęp podobnych stałych towarów, mają być na przyszłość iedynie tylko beczki po 4 *szeffli* Pruskich trzymające, używane. Beczka do siemienia lnianego tak nazwana *leinsaat-tonne* czyni w tęg mierze wyjątek, ile iak dotychczas 24 podobnychże beczek zawierają 56 $\frac{1}{2}$ *szeffli* Pruskich, a zatem każda trzyma 57 $\frac{2}{3}$ *metzen* (*mecy*)

Kamienie, mury, faszyny, ziemia, torf i drzewo mają być obrachowane na sążnie, 108 sześciennych stop, czyli 6 stop długości i szerokości, a trzy stop wysokości trzymające, wyiawszy przy budowli czyli fabrykach gdzie zwyczaj używania miary *Schachrute* zwaney, do 144 sześciennych stop trzymającej, zachowanym iest.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów sta-
łych z Berlińskimi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Berlińska				Miara Berlińska	Miara Polska nowa.				
	szeffel	maazen	maesse	Ułomki 10 maesse		korcy	garcy	kwarc.	kwaerek	Ułomki 10 kwatarki
1 kwatarka czyni	—	—	—	29	1 maesschen	—	—	—	3	43
2 kwatarki czynią	—	—	—	58	2 —	—	—	1	2	87
3 — —	—	—	—	87	3 —	—	—	2	2	30
1 kwarta czyni	—	—	1	16	1 metze	—	—	3	1	74
2 kwarty czynią	—	—	2	32	2 —	—	1	2	3	48
3 — —	—	—	3	49	3 —	—	2	2	1	22
1 garniec czyni	—	1	—	65	4 — czyli ćwierć	—	3	1	2	46
2 garce czynią	—	2	1	31	2 ćwierci	—	6	3	1	92
3 — —	—	3	1	97	3 —	—	10	1	—	88
4 — —	—	4	2	63	4 — czyli szeffel	—	13	2	3	84
5 — —	—	5	3	28	2 szefle	—	27	1	3	68
6 — —	—	6	3	94	3 —	1	9	—	3	53
7 — —	—	8	—	60	4 —	1	22	3	3	37
1 ćwierć czyni	—	9	1	26	5 —	2	4	2	3	22
2 ćwierci czynią	1	2	2	52	6 —	2	18	1	3	06
3 — —	1	11	3	78	7 —	3	—	—	2	90
1 korzec czyni	2	5	1	05	8 —	5	13	3	2	75
2 korce czynią	4	10	2	10	9 —	3	27	2	2	59
3 — —	6	15	3	15	10 —	4	9	1	2	44
4 — —	9	5	—	20	12 — czyli malter	5	4	3	2	12
5 — —	11	10	1	25	20 —	8	18	3	—	88
6 — —	13	15	2	30	24 — czyli winspel	10	9	3	—	25
7 — —	16	4	3	35	30 —	12	28	—	3	52
8 — —	18	10	—	40	36 — 3 malter	15	14	1	2	38
9 — —	20	15	1	45	40 —	17	5	2	1	76
10 — —	23	4	2	51	48 — 2 winspel	20	19	2	—	51
20 — —	46	9	1	02	50 —	21	15	—	—	20
30 — —	69	13	3	55	60 —	25	24	1	2	64
40 — —	93	2	2	04	70 —	30	1	3	1	08
50 — —	116	7	—	55	72 — 1 łaszt	30	29	1	—	76
60 — —	139	11	3	06	80 —	34	11	—	3	52
70 — —	163	—	1	57	84 — 7 malter	36	2	—	2	89
80 — —	186	5	—	09	90 —	38	20	2	1	96
90 — —	209	9	2	60	96 — 4 winspel	41	7	—	1	02
100 — —	232	14	1	11	100 —	42	30	—	—	4
500 — —	1164	7	1	57	500 —	214	22	—	2	00
1000 — —	2328	14	3	14	1000 —	429	12	1	—	00

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z dawnymi
Francuzkiemi miarami.*

Dawniejsza miara francuzka do zboża i soli, był zwany *muid* czyli *tonneau* = 12 *setiers* = 24 *mines* = 48 *minots*.

Przy zbożu (wyjąwszy owies), przy iarczynie i wapnie, trzyma *muid* 144 *boisseaux* po 16 *litrons*, przy owsie 288 *boisseaux* po 4 *picotins*, przy soli 192 *boisseaux* po 6 *mesures*; przy palonych węglach, dla obywateli miejskich 80, dla kupców 64 *boisseaux*, przy kamiennych i ziemnych węgli 90, a przy gipsie 72 *boisseaux*.

Jeden *boisseau* trzyma wedle Cheliusza w skutek śledztw i ustanowień Kommissyi do uregulowania miar i wag w Departamencie Sekwany wyznaczonéy 13,0128 Francuzkich *litres*, czyli 656 Paryzkich sześciennych cali.

Przeto, wypada że 8133 nowo-polskich korcy = 80000 *boisseaux*.

Miara do drzewa opałowego *corde* zwana, trzyma 8 stop długości 4 stop wysokości, i $3\frac{1}{2}$ stopy długości szczapowéy; gałęziowe drzewo zaś w wiązkach 2 stop długości i 17 do 18 cali szerokości. *Voie* czyli fura drzewa opałowego, trzyma 56 Francuzkichsześciennych stop = 1,9191 Francuzkich *stères* lub sześciennym *metres*; a *bucher* czyli stos drzewa trzyma 6 stop wysokości i $3\frac{1}{2}$ stop długości.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych
z dawnemi Francuzkiemi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Francuzka dawna.				Miara Francuzka dawna	Miara Polska nowa.					
	tonneaux	boisseaux	litrons	Ułomki 10 li-rona		korzy	garcy	kwart	kwaterek	Ułomki 10 kwatarki	
1 kwatereka czyni	—	—	—	30	1 litron	—	—	—	3	25	
2 kwatereki czynią	—	—	—	61	2 litrons	—	—	1	2	50	
3 — — —	—	—	—	92	3 —	—	—	2	1	75	
1 kwarta czyni	—	—	1	22	4 —	—	—	3	1	01	
2 kwarty czynią	—	—	2	45	5 —	—	1	—	—	26	
3 — — —	—	—	3	68	6 —	—	1	—	3	51	
1 garniec czyni	—	—	4	91	7 —	—	1	1	2	77	
2 garce czynią	—	—	9	83	8 —	—	1	2	2	02	
3 — — —	—	—	14	75	9 —	—	1	3	1	27	
4 — — —	—	1	3	67	10 —	—	2	—	—	53	
5 — — —	—	1	8	59	16 — czyli boisseau	—	3	1	—	05	
6 — — —	—	1	15	50	2 Boisseaux	—	6	2	—	10	
7 — — —	—	2	2	42	3 — czyli minot	—	9	3	—	15	
1 ćwierc czyni	—	2	7	34	4 — — —	—	15	—	—	20	
2 ćwierci czynią	—	4	14	69	5 — — —	—	16	1	—	25	
3 — — —	—	7	6	03	6 — czyli mine	—	19	2	—	30	
1 korzec czyni	—	9	13	38	7 — — —	—	22	3	—	35	
2 korce czynią	—	19	10	76	8 — — —	—	26	—	—	40	
3 — — —	—	29	8	15	9 — — —	—	29	1	—	46	
4 — — —	—	39	5	55	10 — — —	—	1	2	—	51	
5 — — —	—	49	2	91	12 — czyli setier	—	1	7	—	61	
6 — — —	—	59	—	30	20 — — —	—	2	1	—	02	
7 — — —	—	68	13	68	30 — — —	—	3	1	2	1	53
8 — — —	—	78	11	06	40 — — —	—	4	2	—	2	04
9 — — —	—	88	8	45	50 — — —	—	5	2	2	2	56
10 — — —	—	98	5	83	60 — czyli 5 setiers	—	6	3	—	3	07
20 — — —	1	52	11	66	100 — — —	—	10	5	1	1	12
30 — — —	2	7	1	50	144 — czyli tonneau	—	14	20	1	3	37
40 — — —	2	105	7	33	2 tonneaux	—	29	8	3	2	74
50 — — —	3	59	13	17	3 —	—	43	29	1	2	11
60 — — —	4	14	3	00	4 —	—	58	17	5	1	49
70 — — —	4	112	8	84	5 —	—	73	6	1	—	86
80 — — —	5	66	14	67	10 —	—	146	12	2	1	72
90 — — —	6	21	4	51	50 —	—	731	31	—	—	63
100 — — —	6	119	10	34	60 —	—	878	11	2	2	36
500 — — —	54	22	5	74	70 —	—	1024	23	3	—	09
1000 — — —	68	44	7	49	100 —	—	1463	50	—	1	27

Porównanie nowych Polskich miar do towarów stałych z nowymi Francuzkiemi miarami.

We Francyi do zmierzenia stałych i płynnych towarów, zaprowadzony jest tak zwany *litre*, czyli *decimetre* sześcienny, który = 50,4124 starym francuzkim sześciennym calom. Znajdują się przytym następujące wyższe i niższe podziały:

miria- litre	kilio litres	hecto litres	deca litres	litres	decili- tres	centilitres	millilitres
1	10	100	1000	10000	100000	1000000	10000000
	1	10	100	1000	10000	100000	1000000
		1	10	100	1000	10000	100000
			1	10	100	1000	10000
				1	10	100	1000
					1	10	100
						1	10

Miara objętości, czyli sześcienna, która do drzewa, węgla i t. p. artykułów używaną bywa, jest tak nazwany *stère* czyli sześcienny *metre*, i następujące wyższe i niższe podziały zawiera:

1 *Decastère* trzyma 10 *stères*, i 1 *stère* trzyma 10 *decistères* po 10 *centistères* po 10 *millistères*.

Miara *stère* czyli *kiliolitre* trzyma 29,173 starych Francuzkich sześciennych stop.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów stałych z nowemi Francuzkiemi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Francuzka nowa						Miara Francuzka nowa	Miara Polska nowa		
	mirialitres	kilolitres lwo stère	hec oitres	decilitres	litres	tec litres		korcy	garcy	kwart
1 kwaterka czyni	—	—	—	—	—	250	1 litre albo millistere	—	—	1
2 kwaterki czynią	—	—	—	—	—	500	2 —	—	—	2
3 — — —	—	—	—	—	—	750	3 —	—	—	3
1 kwarta czyni	—	—	—	—	1	000	4 —	—	1	—
2 kwarty czynią	—	—	—	—	2	000	5 —	—	1	1
3 — — —	—	—	—	—	3	000	6 —	—	1	2
1 garniec czyni	—	—	—	—	4	000	7 —	—	1	3
2 garce czynią	—	—	—	—	8	000	8 —	—	2	—
3 — — —	—	—	—	1	2	000	9 —	—	2	1
4 — — —	—	—	—	1	6	000	10 — czyli deca litre albo centi stère	—	2	2
5 — — —	—	—	—	2	0	000	20 —	—	5	—
6 — — —	—	—	—	2	4	000	30 —	—	7	2
7 — — —	—	—	—	2	8	000	40 —	—	10	—
1 ćwierć czyni	—	—	—	3	2	000	50 —	—	12	2
2 ćwierci czynią	—	—	—	6	4	000	60 —	—	15	—
3 — — —	—	—	—	9	6	000	70 —	—	17	2
1 korzec czyni	—	—	1	2	8	000	80 —	—	20	—
2 korce czynią	—	—	2	5	6	000	90 —	—	22	2
3 — — —	—	—	3	8	4	000	100 — czyli hectolitre albo decistere	—	25	—
4 — — —	—	—	5	1	2	000	200 —	1	18	—
5 — — —	—	—	6	4	0	000	300 —	2	11	—
6 — — —	—	—	7	6	8	000	400 —	3	4	—
7 — — —	—	—	8	9	6	000	500 —	3	29	—
8 — — —	—	1	0	2	4	000	600 —	4	22	—
9 — — —	—	1	1	5	2	000	700 —	5	15	—
10 — — —	—	1	2	8	0	000	800 —	6	8	—
20 — — —	—	2	5	6	0	000	900 —	7	1	—
30 — — —	—	3	8	4	0	000	1000 — czyli kilolitre albo stera	7	26	—
40 — — —	—	5	1	2	0	000	2000 —	15	20	—
50 — — —	—	6	4	0	0	000	3000 —	23	14	—
60 — — —	—	7	6	8	0	000	4000 —	31	8	—
70 — — —	—	8	9	6	0	000	5000 —	39	2	—
80 — — —	1	0	2	4	0	000	6000 —	46	28	—
90 — — —	1	1	5	2	0	000	7000 —	54	22	—
100 — — —	1	2	8	0	0	000	8000 —	62	16	—
500 — — —	6	4	0	0	0	000	9000 —	70	10	—
1000 — — —	12	8	0	0	0	000	10000 czyli miriolitre albo decastere	78	4	—

B. Po-

B. *Porównanie miar do towarów płynnych.*

§. 33.

Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z dawniejszemi miarami Koronno-Polskiemi.

Podział dawniejszych miar Polskich do towarów płynnych wedle Konstytucyi roku 1764 iest następujący:

beczka	półbeczek	konwi	garcy	kwart	kwaterek
1	2	$14\frac{2}{8}$	72	288	1152
	1	$7\frac{1}{8}$	36	144	576
		1	5	20	80
			1	4	16
				1	4

Garniec do mierzenia płynnych towarów, równa się we wszystkiém co do obszerności garcowi do stałych towarów używanemu.

Ponieważ w postanowieniu z dnia 13. Czerwca roku 1817 nienadmieniono o wielkości beczek nowo-polskiej miary, przeto płynne towary obecnie tylko na garce, kwarty i kwatery wymierzone zostaną, których podział §. 24. zawiera. Jednakowoż późniéj ustanowiono, aby w przyszłości beczka 25. nowych garcy trzymała.

Tablica zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z dawniejszemi Koronno-Polskiemi.

Miara Polska nowa	Miara dawna Koronna.				Miara dawna Koronna	Miara Polska nowa.			
	garcy	kwart	kwaterek	Ułamki kwaterek		garcy	kwart	kwaterek	Ułamki kwaterek
1 kwatereka czyni	—	—	1	06	1 kwatereka czyni	—	—	—	94
2 kwatereki czynią	—	—	2	12	2 kwatereki czynią	—	—	1	88
3 — — —	—	—	3	18	3 — — —	—	—	2	82
1 kwartac czynią	—	1	—	24	1 kwarta czyni	—	—	3	76
2 kwarty czyni	—	2	—	49	2 kwart czynią	—	1	3	53
3 — — —	—	3	—	73	3 — — —	—	2	3	30
1 garniec czyni	1	—	—	98	1 garniec czyni	—	3	3	07
2 garce czynią	2	—	1	96	2 garce czynią	1	3	2	15
3 — — —	3	—	2	94	3 — — —	2	3	1	22
4 — — —	4	—	3	92	4 — — —	3	3	—	30
5 — — —	5	1	—	90	5 — — —	4	2	3	37
6 — — —	6	1	1	88	6 — — —	5	2	2	45
7 — — —	7	1	2	86	7 — — —	6	2	1	52
8 — — —	8	1	3	84	8 — — —	7	2	—	60
9 — — —	9	2	—	82	9 — — —	8	1	3	68
10 — — —	10	2	1	81	10 — — —	9	1	2	75
20 — — —	21	—	3	62	20 — — —	18	3	1	51
30 — — —	31	3	1	43	30 — — —	28	1	—	26
40 — — —	42	1	3	24	40 — — —	37	2	3	02
50 — — —	53	—	1	05	50 — — —	47	—	1	78
60 — — —	63	2	2	86	60 — — —	56	2	—	53
70 — — —	74	1	—	67	70 — — —	65	3	3	29
80 — — —	84	3	2	48	80 — — —	75	1	2	05
90 — — —	95	2	—	29	90 — — —	84	3	—	80
100 — — —	106	—	2	10	100 — — —	94	—	3	56
200 — — —	212	1	—	20	200 — — —	188	1	3	13
300 — — —	318	1	2	30	300 — — —	282	2	2	69
400 — — —	424	2	—	40	400 — — —	376	3	2	26
500 — — —	530	2	2	51	500 — — —	471	—	1	82
600 — — —	636	3	—	61	600 — — —	565	1	1	39
700 — — —	742	3	2	71	700 — — —	659	2	—	95
800 — — —	849	—	—	81	800 — — —	753	3	—	52
900 — — —	955	—	2	91	900 — — —	848	—	—	08
1000 — — —	1061	1	1	02	1000 — — —	942	—	3	65

§. 34.

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Litewskimi miarami.*

Podział miar Litewskich co do płynnych towarów podług konstytucyi roku 1766 jest następujący:

beczka	czasek	garcy małych	półgarców	kwart	półkwart
1	12	144	288	376	752
	1	12	24	48	96
		1	2	4	8
			1	2	4
				1	2

Garniec mały czyli garniec do szynku, jest połową większego garnca, który do stałych towarów w Litwie używany bywa, i iakich 72 na iedną beczkę rachue się (§. 26.).

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Litewskiem i miarami.

Miara Polska nowa	Miara Litewska.					Miara Litewska	Miara Polska nowa				
	łeczek	garce małych	połgarniec	kwart	połkwart		Ułomków	garce	kwart	kwarterek	Ułomków kwaterki
1 kwarterka czyni	—	—	—	—	—	70	1 półkwarty czyni	—	—	1	41
2 kwaterki czynią	—	—	—	—	1	41	1 kwarta	—	—	2	82
3 — —	—	—	—	1	—	12	1 półgarniec	—	1	1	64
1 kwarta czyni	—	—	—	1	—	83	1 garniec mały	—	2	3	29
2 kwart czynią	—	—	1	—	1	66	2 garce małe czynią	1	1	2	38
3 — —	—	1	—	—	—	50	3 — —	2	—	1	87
1 garniec czyni	—	1	—	1	1	33	4 — —	2	3	1	17
2 garce czynią	—	2	1	1	—	66	5 — —	3	2	—	46
3 — —	—	4	—	1	—	00	6 — —	4	—	3	75
4 — —	—	5	1	—	1	53	7 — —	4	3	3	04
5 — —	—	7	—	—	—	67	8 — —	5	2	2	54
6 — —	—	8	1	—	—	00	9 — —	6	1	1	63
7 — —	—	9	1	1	1	34	10 — —	7	—	—	92
8 — —	—	11	—	1	—	67	12 — czyli czaska 1	8	1	3	51
9 — —	—	12	1	1	—	00	20 — —	14	—	1	85
10 — —	—	14	—	—	1	34	24 — —	16	3	3	02
20 — —	—	28	—	1	—	68	30 — —	21	—	2	78
30 — —	—	42	1	—	—	03	36 — —	25	1	2	54
32 — —	—	45	—	1	—	70	40 — —	28	—	3	71
40 — —	—	56	1	—	1	37	48 — —	33	3	2	05
50 — —	—	70	1	1	—	72	50 — —	35	1	—	63
60 — —	—	85	—	—	—	06	60 — —	42	1	1	56
70 — —	—	99	—	—	1	41	70 — —	49	1	2	49
80 — —	—	113	—	1	—	75	72 — —	50	3	1	08
90 — —	—	127	1	—	—	09	80 — —	56	1	3	42
100 — —	—	141	1	—	1	44	84 — —	59	1	—	59
200 — —	1	139	—	1	—	88	90 — —	63	2	—	35
300 — —	2	137	—	—	—	32	96 — —	67	3	—	10
400 — —	3	134	1	—	1	77	100 — —	70	2	1	27
500 — —	4	132	—	1	1	21	1 Beczka — — 12	101	2	2	16
600 — —	5	130	—	—	—	65	2 — —	203	1	—	32
700 — —	6	127	1	1	—	10	3 — —	304	3	2	48
800 — —	7	125	—	1	1	54	4 — —	406	2	—	64
900 — —	8	123	—	—	—	98	5 — —	508	—	2	80
1000 — —	9	120	1	1	—	43	6 — —	609	3	—	96

Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z Rosyiskimi miarami.

Pomiędzy Rosyiskimi miarami do towarów płynnych, trzyma 1 *wiedro* czyli *wembor* 4 *czetweriki* rachując każdy po 2 *osmuszki*. *Osmuszek* czyli *kruszka* trzyma 80 sześciennych cali Francuzkich = 1,58691 *litres*; tak nazwana *sarokowaia boczka*, czyli beczka trzymająca 40 *wiedr* wódki lub oleju konopiannego i lnianego, (a podług którey nawet owe towary przedawane bywaią) zastąpi 507,811 Francuzkich *litres*.

Ankierok od wina trzyma 40 Paryzkich *pintów*, czyli 38,086 Francuzkich *litres* lub nowo Polskich kwart, = 9 garcom 2 $\frac{1}{3}$ ⁵ kwartom.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Rossyjskimi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Rossyjska				Miara Rossyjska	Miara Polska nowa			
	wiedr	czetwer- ków	ozaszek w trunków	Ułomków o kuszi		garce	kwart	kwaterek	Ułomków o kwatarki
1 kwatereka czyni	—	—	—	15	1 kruszka	—	1	2	34
2 kwatereki czynią	—	—	—	31	2 kruszki lub cztererek	—	3	—	69
3 — — —	—	—	—	47	2 cztererki	1	2	1	50
1 kwarta czyni	—	—	—	63	3 — — —	2	1	2	08
2 kwarty czynią	—	—	1	26	4 — — — czyli wiedro	3	—	2	78
3 — — —	—	—	1	89	2 wiedra	6	1	1	56
1 garniec czyni	—	1	—	52	3 — — —	9	2	—	34
2 garce czynią	—	2	1	04	4 — — —	12	2	2	12
3 — — —	—	3	1	06	5 — — —	15	3	1	90
4 — — —	1	1	—	08	6 — — —	19	—	—	68
5 — — —	1	2	—	60	7 — — —	22	—	3	46
6 — — —	1	3	1	12	8 — — —	25	1	2	24
7 — — —	2	—	1	64	9 — — —	28	2	1	03
8 — — —	2	2	—	16	10 — — —	31	2	3	81
9 — — —	2	3	—	68	20 — — —	63	1	3	62
10 — — —	3	—	1	20	30 — — —	95	—	3	43
20 — — —	6	1	—	41	40 — — — czyli beczka	126	3	3	24
50 — — —	9	1	1	61	50 — — — — —	158	2	3	05
40 — — —	12	2	—	82	60 — — — — —	190	1	2	86
50 — — —	15	3	—	03	70 — — — — —	222	—	2	67
60 — — —	18	3	1	23	80 — — — 2 beczki	253	3	2	48
70 — — —	22	—	—	44	90 — — — — —	285	2	2	30
80 — — —	25	—	1	64	100 — — — — —	317	1	2	11
90 — — —	28	1	—	85	120 — — — 3 — —	380	2	1	73
100 — — —	31	2	—	06	200 — — — 5 — —	634	3	—	22
200 — — —	63	—	—	12	240 — — — 6 — —	761	—	3	46
300 — — —	94	2	—	18	300 — — — — —	952	—	2	33
400 — — —	126	—	—	24	400 — — — 10 — —	1269	2	—	44
500 — — —	157	2	—	31	500 — — — — —	1586	3	2	56
600 — — —	189	—	—	37	600 — — — 15 — —	1904	1	—	67
700 — — —	220	2	—	43	700 — — — — —	2221	2	2	78
800 — — —	252	—	—	49	800 — — — 20 — —	2539	—	—	89
900 — — —	283	2	—	55	900 — — — — —	2856	1	3	00
1000 — — —	315	—	—	62	1000 — — — 25 — —	3173	3	1	12

§. 36.

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Austryackimi miarami.*

Austrycka miara do wina, jest tak zwany *fuder* trzymający 32 wiader (*eymer*), czyli *dreyling* trzymający takich wiader 50.

1. *Fass* (beczka) trzyma 10 wiader, wjadro trzyma 40 *maass* (miarek), bywa że i 42, i wedle Cheliusza 2853,38 sześciennych cali francuzkich wynosi, które = 56,601 *litres*. Miara (*maass*) czyli *achtring*, trzymająca 4 *seidel* czyni 71,334 sześciennych cali francuzkich, lub 1,415 *litres*. Pomieniona miara *seidel* która 17,833 sześciennych cali francuzkich liczy, bywa na połówki czyli *psiff* podzielona.

Są też i większe miary *seidel*, które się równają 1 $\frac{1}{2}$ *seidel* w pospolitem używaniu zostaiący.

Beczka piwa w Wiedniu i w innych okolicach kraiu Austryackiego bywa do 2 wiader (*eymer*); zaś w Morawii, Czechach, Węgrach i niektórych miejscach Szlązka, do 8 wiader liczoną.

Wynika ztąd że 1000 wiader Austryackich = 14150 garcom i kwarcie nowo-polskiej miary.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Austryackimi miarami.

Miara Polska nowa.	Miara Austryacka.					Miara Austryacka	Miara Polska nowa			
	eymer	maass	seidel	pfiff	Ułotków 10 pfiffa		garcy	kwart.	kwaterek	Ułotków 10 kwatek
1 kwatereka czyni	—	—	—	1	41	1 pfiff	—	—	—	70
2 kwateki czynią	—	—	1	—	82	2 — czyli 1 seidel	—	—	1	41
3 — — —	—	—	2	—	24	2 seidel	—	—	2	83
1 kwarta czyni	—	—	2	1	65	3 —	—	1	—	24
2 kwart czynią	—	1	1	1	30	4 — czyli maass	—	1	1	66
3 — — —	—	2	—	—	96	2 maass	—	2	3	32
1 garniec czyni	—	2	3	—	61	3 —	1	—	—	98
2 garce czynią	—	5	2	1	22	4 —	1	1	2	64
3 — — —	—	8	1	1	84	5 —	1	3	—	30
4 — — —	—	11	1	—	45	6 —	2	—	1	96
5 — — —	—	14	—	1	07	7 —	2	1	3	62
6 — — —	—	16	3	1	68	8 —	2	3	1	28
7 — — —	—	19	3	—	30	9 —	3	—	2	94
8 — — —	—	22	2	—	91	10 —	3	2	—	60
9 — — —	—	25	1	1	52	20 —	7	—	1	20
10 — — —	—	28	1	—	14	30 —	10	2	1	80
20 — — —	1	16	2	—	28	40 — czyli 1 eymer	14	—	2	40
30 — — —	2	4	3	—	43	50 —	17	2	3	00
40 — — —	2	33	—	—	57	60 —	21	—	3	60
50 — — —	3	21	1	—	72	70 —	24	3	—	20
60 — — —	4	9	2	—	86	80 — — 2 —	28	1	—	80
70 — — —	4	37	3	1	01	90 — — —	31	3	1	40
80 — — —	5	26	—	1	15	100 — — —	35	1	2	01
90 — — —	6	14	1	1	29	120 — — 3 —	42	1	3	21
100 — — —	7	2	2	1	44	160 — — 4 —	56	2	1	61
200 — — —	14	5	1	—	88	200 — — 5 —	70	3	—	02
300 — — —	21	8	—	—	33	300 — — —	106	—	2	03
400 — — —	28	10	2	1	77	400 — — 10 —	141	2	—	04
500 — — —	55	13	1	1	22	500 — — —	176	3	2	05
600 — — —	42	16	—	—	66	600 — — 15 —	212	1	—	06
700 — — —	49	18	3	—	10	700 — — —	247	2	2	07
800 — — —	56	21	1	1	55	800 — — 20 —	283	—	—	08
900 — — —	63	24	—	—	99	900 — — —	318	1	2	09
1000 — — —	70	26	3	—	44	1000 — — 25 —	353	3	—	10

§. 37. Po-

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Wrocławskimi miarami.*

Z Wrocławskich miar do trunku, wiadro dotychczas trzymało 20 tak zwanych *Töpfe* = 80 *kwart* = 320 kwaterek (*kwartierlein*).

100 Kwart Wrocławskich = 69,505 litrom francuzkim czyli nowo-polskim kwartom.

W nowey organizacyi miar i wag w państwie Pruskiém, z dnia 16. Maia 1816 roku postanowiono: ażeby kwarta Berlińska do 64 sześciennych cali pruskich trzymająca, iako miara normalna używaną była. Nawet inne nastąpiło podzielenie względem miar do płynnych towarów; o których § 38 bliżey rzecz objaśnia.

Następna zamieszczona tabella zamiany ściągą się tylko do owczasowych miar Wrocławskich, z powodu że w kraiu naszym znane i używane były.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Wrocławskimi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Wrocławska				Miara Wrocławska	Miara Polska nowa			
	topfe	kwart	kwarterlein	Ułomki 10 kwarterlein		garny	kwart	kwaterek	Ułomki 10 kwaterek
1 kwatereka czyni	1	—	1	43	kwarterlein	—	—	—	69
2 kwatereki czyni	—	—	2	87	2 —	—	—	1	39
3 — —	—	1	—	31	3 —	—	—	2	08
1 kwarta czyni	—	1	1	75	4 — czyli 1 kwart	—	—	1	78
2 kwarty czynią	—	2	3	50	2 kwart	—	1	2	56
3 — —	1	—	1	26	3 —	—	2	—	34
1 garniec czyni	1	1	3	01	4 — czyli topf	—	2	3	12
2 garce czynią	2	3	2	03	2 topfe	1	1	2	24
3 — —	4	1	1	05	3 —	2	—	1	36
4 — —	5	3	—	07	4 —	2	3	—	48
5 — —	7	—	3	08	5 —	3	1	3	60
6 — —	8	2	2	10	6 —	4	—	2	72
7 — —	10	—	1	12	7 —	4	3	1	84
8 — —	11	2	—	14	8 —	5	2	—	06
9 — —	12	3	3	16	9 —	6	1	—	08
10 — —	14	1	2	17	10 —	6	3	3	20
20 — —	28	3	—	35	20 —	13	3	2	41
30 — —	43	—	2	53	30 —	20	3	1	62
40 — —	57	2	—	71	40 —	27	3	—	83
50 — —	71	3	2	89	50 —	34	3	—	04
60 — —	86	1	1	07	60 —	41	2	3	24
70 — —	100	2	3	25	70 —	48	2	2	45
80 — —	115	—	1	43	80 — czyli 1 eymer	55	2	1	66
90 — —	129	1	3	61	90 —	62	2	—	87
100 — —	143	3	1	79	100 —	69	2	—	08
200 — —	287	2	3	59	200 —	139	—	—	16
300 — —	431	2	1	38	300 —	208	2	—	24
400 — —	575	1	3	18	400 — — 5 —	278	—	—	32
500 — —	719	1	—	98	500 —	347	2	—	40
600 — —	863	—	2	77	600 —	417	—	—	48
700 — —	1007	—	—	57	700 —	486	2	—	56
800 — —	1150	3	2	37	800 — — 10 —	556	—	—	64
900 — —	1294	3	—	16	900 —	625	2	—	72
1000 — —	1438	2	1	9	1000 —	695	—	—	80

*Prównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Berlińskimi miarami.*

Berlińskich dawniejszych miar podział do towarów płynnych
jest następujący:

a. *Miara do wina.*

1 *Fuder* = 4 *oxhoft* = 6 *ohm* = 12 wiadrom (*eymer*) = 24
anker = 768 kwartom = 1536 tak zwanym *oessel* = 50238,439 Brande-
burskim sześciennym calom. Przeto 1 kwarta = 65,415 sześciennym
calom Brandeburskim = 59 sześciennym calom Paryzkim równa 1,1703
litres czyli nowo-polskim kwartom.

b. *Miara do piwa.*

1 Tak zwana *gebraude* = 9 kuflom (*kufen*) = 18 fasom = 36
beczkom = 144 *oehmchen* = 3456 kwartom = 6912 *oessel* = 225072,975
sześciennym calom brandeburskim; przeto 1 kwarta tak iak od wina
= 1,1703 *litres* czyli nowo-polskim kwartom.

Podług nowej organizacyi miar i wag z dnia 16. Maia 1816, nastę-
pujące względem pomienionych miar zaszyły odmiany, i te w całym pań-
stwie Pruskiem zaprowadzone zostały:

a. *Miara do wina*

1 *Oxhoft* = 1½ *ohm* = 3 wiadrom = 6 *anker* = 180 kwartom
= 11520 sześciennym calom Pruskim.

b. *Miara do piwa.*

Tak zwana *gebraude* = 9 kuflom (*kufen*) = 18 fasom = 36 be-
czkom = 3600 kwartom = 230400 sześciennym calom Pru kim przeto
kwarta 1 = ¼ mecy (*metze*) = 64 sześciennym calom Pruskim = 57,724
sześciennym calom Paryzkim = 1,145 *litres* lub nowo-polskim kwartom.
Przeto 10000 staro-berlińskich kwart = 11703 nowo-polskim kwartom,
a 1000 nowo-berlińskich kwart = 1145 nowo-polskim kwartom, nie-
mniej 11450 staro-berlińskich kwart, = 11703 terażniejszym Berliń-
skim kwartom.

Następująca tabella zamiany została obliczoną, podług terażniey-
szej miary Berlińskiej.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych
z Berlińskiem i miarami.

Miara Polska nowa	Miara Berlińska		Miara Berlińska	Miara Polska nowa			
	kwart	Ułomki 10 kwarty		garcy	kwart	kwaterek	Ułomki 10 kwaterek
1 kwatarka czyni	—	21	1 kwarta	—	1	0	58
2 kwatarki czynią	—	43	2 kwart	—	2	1	16
3 —	—	65	3 —	—	3	1	74
1 kwarta czyni	—	87	4 —	1	—	2	32
2 kwarty czynią	1	74	5 —	1	1	2	90
3 —	2	62	6 —	1	2	3	48
1 garniec czyni	3	49	7 —	2	—	—	06
2 garce czynią	6	98	8 —	2	1	—	64
3 —	10	48	9 —	2	2	—	22
4 —	13	97	10 —	2	3	1	80
5 —	17	46	20 —	5	2	3	60
6 —	20	96	30 — czyli 1 anker	8	2	1	40
7 —	24	45	40 —	11	1	3	20
8 —	27	94	50 —	14	1	1	00
9 —	31	44	60 — 2 —	17	—	2	80
10 —	34	03	70 —	20	—	—	60
20 —	69	87	80 —	22	3	2	40
30 —	104	80	90 — 3 —	25	3	—	20
40 —	139	74	100 — beczka (tonne)	28	2	2	00
50 —	174	67	120 — 1 ohm	34	1	1	60
60 —	209	61	180 — 2 oxhoft	51	2	—	40
70 —	244	54	200 — 1 fass	57	1	—	00
80 —	279	48	300 —	85	2	2	00
90 —	314	41	400 — 1 kufe	114	2	—	00
100 —	349	35	500 —	143	—	2	00
200 —	698	70	600 —	171	3	—	00
300 —	1048	06	700 —	200	1	2	00
400 —	1397	41	800 —	229	—	—	00
500 —	1746	76	900 —	257	2	2	00
600 —	2096	12	1000 —	286	1	—	00
700 —	2445	47	2000 —	572	2	—	00
800 —	2794	82	3000 —	858	3	—	00
900 —	3143	18	3600 — 1 gebraude	1030	2	—	00
1000 —	3493	53	4000 —	1145	—	—	00

*Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych
z dawnemi Francuzkiemi miarami.*

Z dawniejszych Francuzkich miar od wina, trzyma *muid* 2 *feuillettes* = 3 *tierçons* = 4 *quartauts* = 36 *veltes*, *verges* czyli *setiers* = 288 *pintes*.

Kwarta czyli *pot*, trzyma 2 *pintes* = 4 *setiers* = 8 *chopines* = 16 *possons* = 64 *roquilles*.

Paryzka *pinte* trzyma wedle Cheliusza stosownie do przedsięwziętych śledztw i ustanowień Kommissyi do uregulowania miar i wag w Departamencie Sekwany ustanowionéy, 9,313 *decilitres* czyli 46,95 sześciennych cali Francuzkich.

Miara do wódki *poinçon* zwana, bywa do 27 *veltes* czyli *setiers* liczona.

Porównanie nowych Polskich miar do towarów płynnych z nowymi Francuzkiemi miarami.

Podział i oznaczenie nowo-francuzkich miar do płynnych towarów jest tenże sam co do towarów stałych (zobacz §. 32.)

Gdy iednakże w §. 32. tabella zamiany ściąga się do korców, przeto następująca wyrachowana jest na garce, iako na Polską miarę towarów płynnych.

Tabella zamiany nowych Polskich miar do towarów płynnych z nowemi Francuzkiemi miarami.

Miara Polska nowa	Miara Francuzka nowa						Miara Francuzka nowa	Miara Polska nowa	
	myrialitre	kiliolitres	hectolitres	decalitres	litres	decilitres		garcy	kwart
1 kwaterka czyni	—	—	—	—	—	2,5	1. litre	—	1
2 kwaterki czynią	—	—	—	—	—	5,0	2 litres	—	2
3 —	—	—	—	—	—	7,5	3 —	—	3
1 kwarta czyni	—	—	—	—	1	0	4 —	1	—
2 kwart czynią	—	—	—	—	2	0	5 —	1	1
3 —	—	—	—	—	3	0	6 —	1	2
1 garniec czyni	—	—	—	—	4	0	7 —	1	3
2 garce czynią	—	—	—	—	8	0	8 —	2	—
3 —	—	—	—	—	1	2	9 —	2	1
4 —	—	—	—	—	1	6	10 — czyli decalitre	2	2
5 —	—	—	—	—	2	0	2 decalitres	5	—
6 —	—	—	—	—	2	4	3 —	7	2
7 —	—	—	—	—	2	8	4 —	10	—
8 —	—	—	—	—	3	2	5 —	12	2
9 —	—	—	—	—	3	6	6 —	15	—
10 —	—	—	—	—	4	0	7 —	17	2
20 —	—	—	—	—	8	0	8 —	20	—
30 —	—	—	—	—	1	2	9 —	22	2
40 —	—	—	—	—	1	6	10 — czyli hectolitre	25	—
50 —	—	—	—	—	2	0	2 hectolitres	50	—
60 —	—	—	—	—	2	4	3 —	75	—
70 —	—	—	—	—	2	8	4 —	100	—
80 —	—	—	—	—	3	2	5 —	125	—
90 —	—	—	—	—	3	6	6 —	150	—
100 —	—	—	—	—	4	0	7 —	175	—
200 —	—	—	—	—	8	0	8 —	200	—
300 —	—	—	—	—	1	2	9 —	225	—
400 —	—	—	—	—	1	6	10 — czyli kiliolitre	250	—
500 —	—	—	—	—	2	0	2 kiliolitres	500	—
600 —	—	—	—	—	2	4	3 —	750	—
700 —	—	—	—	—	2	8	4 —	1000	—
800 —	—	—	—	—	3	2	5 —	1250	—
900 —	—	—	—	—	3	6	6 —	1500	—
1000 —	—	—	—	—	4	0	7 —	1750	—
2000 —	—	—	—	—	8	0	8 —	2000	—
3000 —	—	—	—	—	1	2	9 —	2250	—
4000 —	—	—	—	—	1	6	10 — czyli myrialitre	2500	—

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwisko krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szeciennne.	Utomki 10 cala szeciennego	cale francuzkie szeciennne	Utomki 10 cala szeciennego
Akwisgran. 1 fass (beczka) = $\frac{1}{2}$ malter = 4 kop	1244	5		
fass większy = $\frac{1}{2}$ muedt	1500	5		
kanne (konewka) = $\frac{1}{102}$ beczki piwa	—	—	55	65
kanne (konewka) wina	—	—	53	25
Alexandrya. 1 kislor czyli quilot	8632			
rebehe po 6 himt	—	—	7968	
Algier. 1 calise	16112			
tarric	1007			
Alicante. 1 cahir	12416			
1 cantaro	—	—	544	
Alkmar. 1 sak	4087			
Altenburg. 1 szeffel (korzec)	7089			
Altona. 1 sak = 2 szeffel = 4 fas = 8 himten = 32 spint.	10624			
tonne (beczka) = 32 stübchen	—	—	5874	
Amszterdam. 1 tonne = 1 $\frac{1}{2}$ mudd = $\frac{1}{20}$ last	6811			
mudd = 1 $\frac{1}{2}$ sak	5449			
sak = 3 szepel	4087			
1 szepel = 4 vierdevas = 32 kops	1362	33		
1 ahm = 4 anker = 8 stekannen = 21 Viertel = 64 stoop = 128 mingeln = 256 pinten = 1024 musies	—	—	7705	
1 oxhoft = 180 mingeln. 1 tierze = 120 mingeln				
Anglia vide Londyn.				
Anhalt. 1 szeffel	2670			
Ankona. 1 rubbo = 8 coppe = 32 prowende	13744			
boccali = $\frac{1}{4}$ soma	—	—	72	
Annaberg. 1 szeffel	10009			
Anszpak. 1 korn simra = 16 metzen = 256 maass	17043			
1 hafer simra = 32 metzen = 576 maass	31464			
1 eymer = $\frac{1}{2}$ fuder = 66 maass = 132 seidel = 264 schoppen	—	—	4511	
Antwerpia. 1 last = 32 $\frac{1}{2}$ Viertel po 4 muken. 1 Viertel	3867	5		
1 both = 152 stoop. 1 ahm = 50 stoop. 1 stoop	—	—	160	
Archangel vide Rossya.				
Austrya vide Wiedeń.				

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie sześcienne	Ułomki tocala sześciennego	cale francuzkie sześcienne	Ułomki tocala sześciennego
Auszpurg. 1 schaff = 8 metzen = 32 vierling = 128 viertel = 512 maessel	10346	5		
wina: 1 fuder = 8 iez = 16 muids = 768 mass = 1546 seidel = 3072 quartel = 6144 achtel. 1 maass	—	—	72	
Piwa: 1 eymer = 64 tez i 72 mass	—	—	299	1
Badena v. Karlsruhe				
Bamberg. 1 simra = 4 metzen = 40 gaisel	3948	4		
1 eymer = 1/2 fuder = 64 tez i 72 maass	—	—	4950	25
Barcellona. 1 salma = 1 1/2 carga = 4 quatera = 48 cortanes. 1 quartera	5427			
1 carga = 12 arrobas = 16 cortanes = 32 quarteras = 128 quartos	—	—	5505	
oleiu: 1 carga = 11 arrobas = 30 cortanes = 120 quartos	—	—	5880	
Bawarya v. Munich.				
Bazylea. 1 sak = 8 müdde = 52 küpfly = 64 becher	6504			
1 saum = 3 ohm = 96 starym pott = 120 nowym pott. 1 ohm	—	—	2522	
Bergen iak Dania.				
Berlin. 1 last = 3 winspel = 6 malter = 72 Szeffel. 1 scheffel = 4 viertel = 16 metzen	2770	742		
1 last ięczmienia i owsa ma 2 winspel				
wina: 1 oxhoft = 5 eymer = 6 anker = 180 kwart. 1 kwarta	—	—	57	724
piwa: 1 gebräude = 9 kulen = 18 fass = 36 tonnen = 3600 kwart. 1 kwarta.	—	—	57	724
Bern. 1 mütt = 12 Maass = 48 immi = 96 achterli = 192 sechzenerli. 1 Maass	706	33		
1 landfass = 1 1/2 fass = 6 saum = 24 eymer (bronte) = 600 maass (pinten). 1 pinte.	—	—	84	22
Bayrejt v. Anzpak.				
Bononia. 1 corba = 2 stari = 8 quarteroni = 32 quarticeni (cupi)	3720			
1 corba = 4 quartarole = 60 baccali = 240 foglietti	—	—	3802	

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych.		miary do towarów płynnych.	
	cale francuzkie szeciennie	Ułomki 10 cala szeciennego	cale francuzkie szeciennie	Ułomki 10 cala szeciennego
Botsen. 1 staar	1708	5		
1 Tyrolski korn staar	1541			
1 eymer	—	—	2240	
1 maass	—	—	40	8
Brema. 1 last = 4 quart = 40 scheffel = 160 viertel = 640 spint. 1 scheffel.	3585	6		
piwa: 1 tonne = 45 stübchen.				
tronu: 1 tonne = 6 stechkanneu = 96 mengel.				
wódki: 1 quart = 4 mengel.				
1 stübchen = 4 kwart			160	
Brunswik. 1 wispel = 4 szefel = 40 himten = 160 vierfass = 640 löcher 1 himt	1565			
wina: 1 fuder = 4 oxhoft = 6 ahm = 240 stübchen = 960 quartier = 1920 nossel. 1 quartier			46	331
piwa: 1 fass = 4 tonnen = 108 stübchen = 432 quartier po 2 nössel				
1 fass piwa mumme zwanego = 100 stübchen				
Bruxella iak Antwerpia.				
1 sak	5897			
Budissin. scheffel dawny	5505			
Chełmno. korzec dawny	2743			
wina: dawny fuder = 6 ohm = 24 anker = 792 stof				
piwa: beczka = 100 stof. 1 stof			70	
Chyny. dan	12070			
Curich: malter = 2 mütt = 8 viertel = 32 vierling = 128 massle = 288 immi	8340			
1 saum = 12 eymer = 6 viertel po 15 i po 16 maass. 1 maass			92	
Cypr. moose	10747			
medimno	3678			
Coffine	996			
Coriche albo sonu	—	—	5220	
Czechy v. Praga				
Dania v. Kopenhaga.				
Darmsztad. simmer	1419	14		
Wino: 1 maass			87	38
piwa i gorzalki: 1 maass			99	06

13*

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	Miary do towarów stałych		Miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szesienne	Ułomki 10 cala szesiennego	cale francuzkie szesienne	Ułomki 10 cala szesiennego
Dortrecht. hoed	49040			
sak duży	6130			
— mały	4597			
Drezno v. Lipsk.				
Dublin v. Irlandya.				
Dudersztad. szefel	1516			
Dunkierka iak Francya.				
razier wassermaass	8096			
— landmaass	7680			
pot dawny	—		115	7
Elbląg iak Królewiec.				
Emda. 1 last = 15 tonnen = 30 sak = 60 verps = 120 scheffel = 2160 krues. 1 scheffel	1205			
Erfort. 1 malter = 4 viertel = 10 eymer = 12 scheffel = 48metzen = 192 masschen. 1 scheffel .	3031	1		
wina: 1 fuder = 6 ohm = 12 eymer. 1 eymer = 168 noessel. 1 noessel . . .	—		21	65
piwa: 1 eymer = 144 noessel, 1 noessel .	—		25	25
Ferrara. 1 moggio = 20 staghe (stari). 1 staro .	1524			
1 mastello = 8 secchi	—		4128	
Florencya. 1 barillo = $\frac{1}{3}$ staio = 20 fraschi = 40 bocali = 80 mezzete = 160 quartucci	—		2034	2
oleiu: 1 barillo = 16 fiaschi = 32 bocali = 71 $\frac{1}{2}$ funtom nowym Polskim				
1 sacco = 3 staie = 12 quarti = 48 metadelli = mezzete (quartucci). 1 staie .	1194			
Francya. dawna miara:				
1 muid (tonneau) = 12 setiers = 24 mines = 48 minols = 144 boisseaux = 2304 picotins. 1 Boisseau	656			
1 muid = 2 feuilletes = 2 tierçons = 4 quantaus = 30 setiers = 288 pintes. 1 pinte	—		46	95
Nowa miara:				
Kiliolitre czyli stère	5041	2416		
Hectolitre	504	1241		
Litre	50	4124		
Decilitre	5	0412		

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	Miary do towarów stałych		Miary do towarów płynnych.	
	cale francuzkie szesienne	Ułomki 10 cala szesiennego	cale francuzkie szesienne	Ułomki 10 cala szesiennego
Frankfort nad Menem. 1 malter = 4 simmer = 8 metzen = 16 sechter = 64 gescheid = 256 maaschen = 1024 schrott	5748	—	7230	—
1 ohm = $\frac{1}{8}$ fuder = 20 viertel = 80 dawnym = 100 nowym maass po 2 schoppen.	—	—	—	—
1 sztuk wina = 8 ohm	—	—	—	—
— nad Odrą. dawny scheffel	3011	13	—	—
Fulda. 1 malter = 8 maass = 32 metzen = 128 köpchen	8881	5	—	—
1 ohm = 2 eymer = 80 maass = 320 schoppen	—	—	—	—
1 maass	—	—	92	91
Gallicya Austryacka. korzec	6200	—	—	—
Gdańsk. 1 last siodu = 90, 1 last piekarski = 80, 1 last zboża = 60 szeffel. 1 Szeffel dawny	2606	5	—	—
wina: 1 last = 2 fass = 4 both = 8 oxhoft = 12 ahm = 48 anker = 240 viertel = 1220 stof 1 Stof	—	—	86	25
piwa: 1 last = 6 fass = 12 tonnen = 1080 stof. 1 Stof	—	—	116	—
Geldrya. viertelscheffel	1800	8	—	—
salzscheffel	2749	5	—	—
kanne	—	—	66	333
Genewa. 1 coup czyli sak	3915	—	—	—
1 char = 12 setiers = 288 quarterons = 576 pots. 1 Quarteron	—	—	96	—
Gent. sac = 2 halster	5216	—	—	—
Genua. 1 mina = 8 quarti = 96 cambette	5897	—	—	—
1 barillo = $\frac{1}{4}$ mezzarole = 100 pintes.	—	—	3742	—
oleiu: 1 barillo = 4 quarti = 128 quarteroni.	—	—	3260	—
Giessen. 1 mette	817	3	—	—
zapfmaass	—	—	93	65
aichmaass iak Frankfort nad Menem	—	—	—	—
Gothenburg vide Szwecya.	—	—	—	—
Groninga. 1 mudd	4454	—	—	—
Haga. sak	5250	—	—	—
Hala nad Sałą. szeffel dawny	4003	—	—	—
Hilbersztad iak Mardeburg-	—	—	—	—
Hamburg. 1 szeffel = $\frac{1}{4}$ sak = 2 fass = 4 himt = 16 spint	5312	—	—	—
1 fuder = 6 ahm = 24 anker = 30 eymer = 120 viertel = 240 stübchen = 480 kannen = 969 quartier = 1920 oessel. 1 Quartier.	—	—	45	625

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	Miary do towarów stałych		Miary do towarów płynnych	
	cale fran- cuzkie sze- sciennie	Ułomki 10 cala sze- sciennego.	cale fran- cuzkie sze- sciennie	Ułomki 10 cala sze- sciennego
Hamm. szeffel	3090			
Hannau. 1 malter = 4 simmer = 8 metzen = 16 sechter = 64 geschaid. 1 Simmer	1539			
1 ohm = 20 viertel = 80 maass = 320 schopen	—	—	94	028
1 maass duży	—	—	81	1
— mały	—	—		
Hannower. 1 last = 2 winspel = 16 malter = 90 himten 1 himten	2568			
wina: 1 fuder = 4 oxhoft = 6 ahm = 15 eymer = 24 anker = 240 stübchen = 480 kannen (maass) = 960 quartier = 1290 nössel. 1 Quartier	—	—	49	
piwa: 1 brau = 43 fass = 172 tonnen = 4472 stübchen. 1 Stübchen	—	—	196	
Heidelberg. 1 malter = 4 viernsel = 8 simmer = 16 kümpfe = 128 müssel. 1 viernsel	140	317		
1 malter owsa = 4 viernsel				
wina: 1 ohm duży = 20 viertel				
1 ohm mały = 12 viertel				
2 viertel = 8 aichmaass = 9 zapfmaass				
1 aichmaass = 4 schoppen	—	—	99	677
1 zapfmaass = 4 schoppen mniejszych	—	—	88	95
Helsingör v. Dania.				
Hildesheim. 1 fuder = 15½ malter = 40 scheffel = 80 himten. 1 scheffel	2614			
Miara do wina iak Hannower.				
Hiszpania v. Madryt.				
Hof metze	722	8		
Holsztyn iak Hamburg.				
Hollandya v Amsterdam.				
Inflanty v. Ryga.				
Irlandya. quarter	14408			
Miara do towarów płynnych iak Anglia				
Kadyx v Madryt.				
Kalabrya. fomolo	2579			
Salma czyli stai	—	—	15360	
Kalisz. kwart dawny	43	65	43	65
Kanaryjskie wyspy. fanego = 12 almudes	3600			
pipa	—	—	22156	

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	Miały do towarów stałych		Miały do towarów płynnych	
	c. e fran- cuzkie sze- scienne	Ułomki 10 cala sze- ściennego	cale fran- cuzkie sze- scienne	Ułomki 10 cala sze- ściennego
Kandyja i Kanca. charge :	7680			
mistato :	—	—	570	3
okka :	—	—	66	
Karlsruhe. 1 malter = 8 simri = 52 vierling. 1 simri.	812	011		
1 malter owsa = 10 simri				
1 ohm = 12 Viertel = 72 aichmaass = 288 schoppen = 48 schent maass. 1 Aichmaass	—	—	79	885
Kassel. 1 Viertel = 2 scheffel = 4 himten = 16 metzen	8090			
wina: 1 fuder = 6 ohm = 120 Viertel = 480 maass. 1 Maass :	—	—	98	52
Piwa: 1 maass :	—	—	108	6
Kiel. 1 tonne = 3 scheffel :	5976			
Kliwia. 1 last = 15 malter = 60 scheffel = 240 Viertel = 2880 kannen. 1 malter	11035	7		
wina: 1 ohm = 4 anker = 120 kannen				
1 ohm iak Kolonia				
Koburg. sinmer :	4200			
Kolonia. 1 fass = $\frac{1}{4}$ malter :	1805	757		
wina: 1 ohm = 26 Viertel = 104 maass = 416 Pintger				
1 tonne = 160 Viertel = 640 maass. 1 maass.	—	—	66	151
Kopenhaga. 1 last = 22 tonnen.				
1 tonne = 8 scheffel = 32 Viertel :	7013	5		
wina: 1 fuder = 6 ahm = 24 anker = 240 stübchen = 465 kannen = 930 pott = 3720 pöle. 1 Pott (krug) :	—	—	48	7
Korsyka. staia = 12 bacino :	4968			
Kotbus. scheffel dawny :	4979			
Kraków. korzec podług Hube :	6024	5		
Królewiec. scheffel naydawniejszy :	2514			
dawny :	2673			
wina: 1 both = $1\frac{1}{2}$ pipe = 2 oxhoft = 3 ahm = 12 Viertel = 60 Viertel = 360 stooft. 1 stooft :	—	—	72	33
piwa: 1 last = 6 fux = 12 tonnen = 1152 stooft. 1. stooft. :	—	—	72	33
teraz iak Berlin.				
Leodyum. 1 last = 96 setiers. 1 Setier : :	1509			
Leodyum. kwart dawny :	35	4	35	4

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do
towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych.		miary do towarów płynnych.	
	cale francuzkie szescienne	Ułomki 10 cala szeciennego	cale francuzkie szescienne	Ułomki 10 cala szeciennego
Londyn. piwa z chmielem: 1 tun = 2 pipes (butts) = 4 hogsheads = 6 barells = 12 kilderkins = 24 firkinge = 216 gallons = 432 pottles = 864 quarts = 1728 pintes. 1 gallou	—	—	233	
Oleiu: 1 becзка = 236 galllons.				
Lowanium. 1 madde = 8 halster	20832			
Lubecka. 1 last = 8 dromt = 24 tonnen = 96 scheffel = 384 fasser. 1 scheffel	1684			
wina: 1 fuder = 6 eim = 120 viertel = 240 stübchen = 480 kannen = 960 quartiers = 1920 planken = 3840 ort. 1 quartier.				
piwa: 1 becзка = 168 quartier	—	—	45	625
Luka. 1 staia	1236			
1 copi	—	—	5034	
ditto	—	—	6170	
Luneburg. 1 winspel = 20 scheffel = 40 himten = 160 spint. 1 himten	1568			
miara do towarów płynnych iak Hannover.				
Luxemburg iak Antwerpia.				
Madryt. 1 fanega = 7 cahiz = 12 celemines (almuds) = 48 quartillos	2881			
wina: 1 botta = 3 arrobas maj. (cantaro) = 24 acumbres = 96 quartillos	—	—	23820	
1 pipa	—	—	21392	
oleiu: arroba menor = 4 quarterons	—	—	620	
Magdeburg iak Berlin.				
Maiorka. 1 quartera	3637			
— wina	—	—	196	
1 quartan oleiu	—	—	202	
Malaga. fanega	3110			
arroba = 8 azumbres	—	—	794	
Malta. 1 salma	13429			

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szesienne	Ułamki 10 cala szesiennego	cale francuzkie szesienne	Ułamki 10 cala szesiennego
Manaster. 1. scheffel	1466			
Manheim iak Heidelberg				
Mantua. 1 staro	1756			
1 moggio do oleiu	—		56	
Mastrycht iak Leodyum.				
Mechlin. 1 Viertel	4260			
ditto	4224			
Mediolan. 1 mina = 14 rubbi = 28 moggi (sacri) = 224 starii (stari) = 448 starelli = 896 quartari. 1 staro	872			
1 brenta = 3 stara = 6 mines = quartari = 48 pintes = 96 boccali. 1 pinte 1 rubbio oleiu waży 20 funtów Polskich nowych.	—		75	
Meklenburg Schwerin v. Rosztok.				
Meklenburg Strelitz. 1 szeffel	2604			
Memel iak Królewiec.				
Messyna v. Sycylia.				
Minda. scheffel	2953			
Minorca. barillo	1588			
Modena. staia	3541			
Moguncya. 1 malter = 4 simmer (virnsel) = 16 kumpf = 64 gescheid = 256 masschen = 1024 Schoot. 1 simmer	1378	606		
1 ohm	—		6834	54
1 maass wina	—		58	232
1 ditto piwa	—		95	063
Morawia iak Wiedeń.				
dawny metze	3400			
dawny maass	—		53	9
Muhlhausen. szeffel	2048			
eymer	—		1852	9
maass wina	—		51	47
— piwa	—		44	8

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do
towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szescienne	Ułamki 10 cala szeciennego	cale francuzkie szescienne	Ułamki 10 cala szeciennego
Munich. 1 schaff (scheffel) = 6 metzen = 12 Viertel. 1 schafft owsa = 7 metzen. 1 metze. wina: 1 eymer = 60 kannen (maass) = 240 quarts. 1 maass piwa: 1 fass = 25 eymer po 64 maass	1870	5	53	8923
Narwa. 1 last = 24 tonnen = 96 Viertel = 768 kapp. 1 tonne wina i wódki: 1 oxhoft = 1 $\frac{1}{2}$ ahm = 6 anker = 180 stof = 720 quartier. 1 stof. piwa: beczka = 128 stof	8172	—	65	—
Naumburg iak Lipsk. Nawarra iak Hiszpania.	2579	—	2220	—
Neapol. 1 carro = 36 tomoli po 24. maass. 1 tomolo. 1 carro = 2 botti = 24 barilli = 1440 caraffe. 1 barrillo	—	—	68	—
Neuszatel. miara do towarów stałych iak Bern 1 muid = 5 gerle = 12 setiers = 192 pots. 1 pot.	1942	—	—	—
Nicca. 1 sacco = 3 staii (stari) = 48 mensinali. 1 stajo.	6758	—	—	—
Nimega. 1 moccere	2291	—	—	—
Nordhausen. scheffel	9866	5	—	—
Nordlingen. 1 malter żyta = 2 scheffel	—	—	5844	—
Norwegia iak Dania. 1 beczka smoły	16775	—	—	—
Norymberga. simmer = 2 malter wina: 1 fuder = 12 eymer po 64 visirmaass albo 68 schenkmaass. 1 eymer	—	—	3714	—
Oldenburg. 1 last = 12 mott = 18 tonnen = 144 scheffel. 1 scheffel wina: 1 kanne	1103	—	74	—
piwa: 1 kanne	—	—	69	—
Osnabrug. 1 last = 17 $\frac{1}{2}$ fuder = 8 $\frac{1}{2}$ malter = 100 scheffel. 1 scheffel	1447	—	—	—

14*

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szescienne	Ułamki 10 cala szesciennego.	cale francuzkie szescienne	Ułamki 10 cala szesciennego
Osnabrug. wina: 1 fuder = 6 ahm = 168 viertel = 672 kannen = 2688 ort = 10752 helfchen 1 kanne	—	—	61	5
piwa: beczka = 27 viertel = 108 kannen .				
Palermo v. Sycylia				
Paryż v. Francya.				
Petersburg v. Rossya.				
Piotrków kwart dawny	48	35	48	33
Polska v. Warszawa.				
Porto. alqueira	830			
soli: raza	2222			
miara do towarów płynnych v. Lisbona.				
Praga Czeska teraz iak Wiedeń.				
strych dawny = 4 viertel = 16 maassel = 192 seidel	4718			
dawna beczka czeska = 4 eymer = 128 pinten = 512 seidel. 1 pinte	—		96	25
Prussy v. Berlin.				
Ratysbona. 1 schaff = 4 meess. 1 meess	13230	5		
wina: eymer duży = 32 viertel = 88 köpfel. 1 eymer mały = 68 köpfel. 1 köpfel = 2 seidel	—	—	65	
piwa: 1 eymer = 64 köpfel				
Rawa. kwart dawny	47	53	47	53
Rawenna. 1 rubbo	14044			
Rewal. 1 last = 24 tonnen = 72 lof = 216 Kulmet = 2592 stof. 1 lof	1988			
wina: 1 oxhoft = 12 ahm = 6 anker = 180 stof = 720 quartier. 1 stof	—	—	60	
piwa i wódki: beczka 128 do 130 stof. 1 stof.	—	—	60	
Rossya. 1 czetwert = 2 osminy = 4 poiok = 8 czetwerików = 64 garcom.	9808			
1 wedra = 4 czetwerików = 4 Osmuszków (kruszków). 1 kruszka	—	—	80	

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do
towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	Miary do towarów stałych		Miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szesćcienne	Ułomki 10 cala sześciennego	cale francuzkie szesćcienne	Ułomki 10 cala sześciennego
Rosztok. 1 fuder = 4 oxhoft = 6 ahm = 24 anker = 50 eymer = 120 viertel = 240 stübchen = 480 kannen = 960 quartier (pot) po 2 oessel. 1 pot powinien trzymać 1 last = 8 drömt = 96 schffel = 384 fass (viertel) po 4 metzen (spint). 1 schffel.	—	—	45	625
Rotterdam. 1 last = 29 sak po 3 achtendelen. 1 hoedt = 10 $\frac{2}{3}$ sak. 1 sak wina: 1 stoop	1960	5	—	—
Ryga. 1 last żyta = 45 lof, pszenicy i ięczmienia = 48 lof; siodu, grochu i owa = 60 lof. 2 lof = 1 tonne. 1 lof = 6 kulmet 1 fuder = 6 ahm = 24 anker = 72 wedra = 120 viertel = 720 stof. 1 stof	5030	—	129	—
Rzym. 1 rubbio = 22 scorzi 1 botta = 3 brente = 9 barilli. 1 barillo = 4 $\frac{1}{2}$ rubbi = 32 bocali = 128 fogliette = 512 cartocci. oleiu: 2 bocale = 16 cortocci = $\frac{1}{2}$ barillo.	3285	—	61	—
Sandomierz. garniec dawny	13472	—	2294	5
Sardynia. 1 restiere = 3 starelli = 48 imbuti. 1 starello. Sieradz. kwarta dawna	107	—	107	—
Stambuł. 1 fertin = 4 kisloz. 1 kisloz 1 alma	2471	62	47	62
Stralsuud. 1 last = 8 drömt = 32 tonnen = 96 schffel = 384 feht (viertel) = 1536 metzen. 1 schffel wina: 1 oxhoft = 1 $\frac{1}{4}$ ohm = 6 anker = 108 kannen = 216 pott = 864 pegel. 1 pott. piwa: beczka = 192 pot.	1770	—	264	—
Sycylia. 1 salma grossa = 16 tomoli po 4 quarti 1 salma generale = 16 tomoli po 4 do 6 modelli:	1684	—	45	625
	17360	—	—	—
	13950	—	—	—

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do towarów stałych i płynnych.

Nazwisko krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towa- rów płynnych	
	cale fran- cuzkie sze- ściennie.	Ułamki 10 cala sze- ściennego	cale fran- cuzkie sze- ściennie	Ułamki 10 cala sze- ściennego
Sycylia. 1 tonna = 12 salme po 8 quarteri czyli 12 quartuci. 1 salma w Messynie	—	—	4416	
w Syrakuzie	—	—	3925	
Szafauzya. 1 malter = 4 mütt = 16 viertel = 64 vierlein = 256 müssel. 1 mütt	4606			
1 maass	—	—	66	
Szczecin iak Berlin. scheffel dawny	2485	9		
Szkocya. quarter	14408			
firlot pszenicy	1817			
— ięczmienia	2651			
pinte	—	—	85	5
Szląsk Austryacki. scheffel	3850			
kwarta = $\frac{2}{3}$ eymer	—	—	35	66
— Pruski v. Wrocław.				
Sztokholm v. Szwecya.				
Sztutgard v. Wirtemberg.				
Szwecya. 1 tonne = 2 span = 4 halbspan = 8 vier- tel = 32 kappor = 56 kannen = 112 stoop = 448 quarter = 1792 ort	7386			
wina: 1 fuder = 2 pipen = 4 oxhoft = 6 ahm = 12 eymer = 24 anker = 360 kannen po 2 stoop. 1 stoop	—	—	66	
1 tonne słodu	8771			
1 tonne soli i wapna	7848			
1 tonne do towarów płynnych ale ido mąki miksaj i ryb używana = 48 kannen = 96 stoop = 384 quartier = 1536 junfern.	—	—	6336	
Toruń. scheffel dawny	2762			
Trewir. malter	8048			
Tripoli Bar. caffise	16472			
tibero	823			
mataro do oleiu	—	—	1137	

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do
towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	całe francuzkie szesienne	Ułamki 10 cala szesiennego	całe francuzkie szesienne	Ułamki 10 cala szesiennego
Tryest. 1 staro = 3 poloniki	3735	—	—	—
wina: 1 orna = 36 bocali. 1 bocal	—	—	92	—
oleju: 1 orna	—	—	3310	—
Tunis. caffisse	18051	—	—	—
mataro do oleju	—	—	956	—
— do wina	—	—	478	—
Turyń. 1 saccho = 3 staie = 6 mine = 48 copelle = 5 emine = 10 quartieri = 40 coupes.	5795	—	—	—
wina: 1 carro = 10 brente. 1 brento = 6 rubbi = 36 pinte = 72 boceali = 140 quartini. 1 pinta	—	—	79	7 2
Tyrol v. Botsen	—	—	—	—
Ulma. 1 imy = 4 mittlen = 24 metzen = 96 vier- thelen. 1 mittle	2896	—	—	—
Walencya. 1 cahiz = 12 barsellas = 48 celemines = 192 quarterons	10077	—	—	—
wina. 1 carga = 15 arrobas (cantaros). 1 arroba = 4 acumbras	—	—	573	—
Warszawa. 1 korzec dawny	6080	—	—	—
— nowy	6452	7892	—	—
1 beczka dawna = 72 garcom	—	—	13680	—
1 garniec dawny	—	—	190	—
1 garniec nowy	—	—	201	649
Weclar. 1 meste	843	7	—	—
1 maass	—	—	78	38
Węgry iak Wiedeń, używają jednak następujących miar do wina:	—	—	—	—
eymer	—	—	3696	—
Węgry wyższe. antał	—	—	3600	—
— nizsze —	—	—	2536	—
antał tokay	—	—	2548	—

Porównanie szczególniejszych Europejskich i innych miar do
towarów stałych i płynnych.

Nazwiska krajów i miast.	miary do towarów stałych		miary do towarów płynnych	
	cale francuzkie szeciennie	Ułamki 10 cala szeciennego	cale francuzkie szeciennie	Ułamki 10 cala szeciennego
Wenecya. 1 sacco = $1\frac{1}{2}$ stari = 6 quarti = 24 quartieri	6425	6		
wino: 1 bigoncia = $\frac{1}{2}$ amphora = 4 quarti.			7968	
Werona 1 mirello	1859		3650	
wina: 1 brenta = 16 basse = $\frac{1}{2}$ botta				
Wiedeń. 1 muth = 30 metzen. 1 metze	3100			
1 fuder = 32 eymer. 1 dreyling = 30 eymer.				
1 fass = 10 eymer. 1 eymer = 40 maass = 160 seidel			2853	38
Wirtemberg. 1 Simri = $\frac{1}{3}$ scheffel	1116	8		
1 hellaichmaass = $\frac{1}{160}$ eymer			92	61
160 trübaichmaass = 167 hellaichmaass = 1 eymer (ohm) = $\frac{1}{2}$ fuder				
Wirtzburg. kornmetze	1094	5		
hafermetze	1690	2		
1 eymer po 64 trübaichmaass			3783	
64 trübaichmaass = 72 hellaichmaass.				
Wizmar. 1 scheffel	1950			
Wrocław. 1 scheffel dawny	3700			
1 eymer = 20 topf = 80 quart = 320 quaterlein			2803	12
Zeeland. 1 sak	3642			

R O Z D Z I A Ł IV.

O wagach czyli miarach ciężkości.

Podział i oznaczenie wag, różni się prawie we wszystkich krajach, równie iak miary długości, powierzchni i objętości.

W naywiększej części krajów ulega dotąd niejednostajności waga handlowa, waga medycynalna, waga pieniędzy, srebra i klejnotów, nieniniey waga menniczna.

Ponieważ zaś waga handlowa naywięcēy publiczność interessuje, przeto następnie zamieszczone tabelle, powiększey cześci do takowey zastosowano, wszelako nieprzepomniano dołączyć z innych gatunków wag co iest naypotrzebnieyszem.

Do wagi mennicznej przyjęta iest Kolouska *mark* (marka) w Polsce, Niemczech i Państwie Pruskiem, iako waga normalna, i iest też używana iako waga złota i srebra. Waga zaś medycynalna iedynie tylko po aptekach używaną bywa.

Przy ustanowieniu nowo-polskich miar ciężkości czyli wag, w stosunkach handlowych, wzięto za podstawę nowo-francuzkie, z powodu spostrzeżonej w nich akuratności, a nawet nazwisko i ciężkość *milligramów* francuzkich, przy nowo-polskiej wadze zamieszczono.

Podział nowo-polskiej wagi handlowej iest następujący:

P o d z i a ł C e n t n a r a .

cen-tnar	kamie-ni	fun-tów	uncyi	łutów	drachm	Skrupułów	granów	grani-ków	miligramów
1	4	100	1600	3200	12800	38400	921600	5068800	40550400
	1	25	400	800	3200	9600	230400	1267200	10137600
		1	16	32	128	384	9216	50688	405504
			1	2	8	24	576	3168	25344
				1	4	12	288	1584	12672
					1	3	72	396	3168
						1	24	132	1056
							1	52	44
								1	8

1. *Gramme* nowo-francuzkiej wagi trzyma wedle Eytelweina 20,80310259 Hollenderskich *assow* = 15,144.46460 Angielskim *troygran* = 280,294434893 Kolońskich tak zwanym *richtpfenige*

Przeto funt nowo-polski równa się 8435,74131265556 Hollenderskim *assom* = 6262,66316611584 Angielskim *troygran* = 113660,514526851072 Kolońskim *richtpfenigom*.

Do wagi aptekarskiej Polskiej służy podług *Pharmacopoeia Regni Poloniae, Varsoviae 1818* funt Norymberski, rachuiac 30 funtów Norymberskich = 46 markom Kolońskim, czyli 1 funt aptekarski ma się równać z 100488,5333 *richtpfennikami* Kolońskimi.

Podział iest taki:

1. Funt liczy 12 uncyi, 1 uncya 8 drachm, 1 drachma 3 skrupuły, 1 skrupuł 20 granów.

Ponieważ nowy Polski funt handlowy = 113660,5145 *richtpfennikom* Kolońskim, więc bez znacznego chybienia 1004885333 funtów Polskich nowych = 1136605145 funtom Polskim aptekarskim czyli 1 funt nowy Polski = 1 funtowi, 1 uncyi, 4 drachmom, 1 skrupułowi, 15,017 granom wagi aptekarskiej Polskiej. 1 funt aptekarski Polski = 28 łutom 1 drachmie 11 granom 42,626 miligramom wagi handlowej Polskiej.

§. 43.

Porównanie nowych Polskich wag z dawniejszemi Koronno-Polskiemi wagami.

Dawniejsza waga Polska, i iey podział został przez konstytucyą roku 1764 ustanowiony, podług ktorey kamień 32 funtów, funt 32 łutów Wroclawskich trzymać ma; dalej 1 centnar 5 kamieni, 1 funt okrętowy 13 kamieni, 1 marka 16 łutów.

Ztąd wynika, że dawniejszy funt Polski równał się we wszystkiem Wroclawskiemu, lecz podział wag różnił się od Wroclawskiego. Podług Eytelweina funt Wroclawski trzyma 405,22799 francuzkich *grammów*, przeto 40522799 funtów nowo-polskich = 40550400 dawniejszym funtom Koronno-Polskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z dawniejszemi Koronnemi Polskimi wagami i wzajemnie.

Waga nowa Polska	Waga dawna Koronna					Waga dawna Koronna	Waga nowa Polska						
	centnarów	kamieni	funtów	łutów	Łomki 10 łuta		centnarów	kamieni	funtów	łutów	granów	miligranów	Łomki 10 miligram
1 łut czyni	—	—	—	1	000	1 łut czyni	—	—	—	—	287	35	37
2 łuty czynią	—	—	—	2	001	2 łuty czynią	—	—	—	1	287	26	74
3 —	—	—	—	3	001	3 —	—	—	—	2	287	18	12
4 —	—	—	—	4	002	4 —	—	—	—	3	287	9	49
5 —	—	—	—	5	003	5 —	—	—	—	4	287	—	87
6 —	—	—	—	6	003	6 —	—	—	—	5	286	36	24
7 —	—	—	—	7	004	7 —	—	—	—	6	286	27	62
8 —	—	—	—	8	005	8 —	—	—	—	7	286	18	99
9 —	—	—	—	9	006	9 —	—	—	—	8	286	10	37
10 —	—	—	—	10	006	10 —	—	—	—	9	286	1	74
16 —	—	—	—	16	010	20 —	—	—	—	19	284	3	49
20 —	—	—	—	20	013	30 —	—	—	—	29	282	5	24
24 —	—	—	—	24	016	32 — czyli 1 funt	—	—	—	31	281	31	98
30 —	—	—	—	30	020	2 funty	—	—	—	31	275	19	97
32 — czyli 1 funt	—	—	—	—	021	3 —	—	—	—	2	31	269	7
2 funty	—	—	—	2	043	4 —	—	—	—	3	31	262	39
3 —	—	—	—	3	065	5 —	—	—	—	4	31	256	27
4 —	—	—	—	4	087	6 —	—	—	—	5	31	250	15
5 —	—	—	—	5	108	7 —	—	—	—	6	31	244	3
6 —	—	—	—	6	130	8 —	—	—	—	7	31	237	35
7 —	—	—	—	7	152	9 —	—	—	—	8	31	231	23
8 —	—	—	—	8	174	10 —	—	—	—	9	31	225	11
9 —	—	—	—	9	196	20 —	—	—	—	19	31	162	23
10 —	—	—	—	10	218	30 —	—	—	—	4	31	99	35
20 —	—	—	—	20	436	32 — lub 1 kamień	—	—	—	1	6	31	87
25 — czyli 1 kamień	—	—	—	25	544	2 kamienie	—	—	—	2	13	30	174
2 kamienie	—	1	18	1	089	3 —	—	—	—	3	20	29	261
3 —	—	2	11	1	634	4 —	—	—	—	2	29	61	2
4 — czyli 1 centnar	—	3	4	2	179	5 — lub centnar	1	—	—	2	9	28	148
2 centnary	1	1	8	4	359	3 centnary	3	—	—	19	25	8	28
3 —	1	4	12	6	538	4 —	4	3	4	21	21	156	42
4 —	2	2	16	8	718	4 —	6	1	14	18	17	13	25
5 —	3	—	20	10	897	5 —	7	3	24	14	165	27	56
6 —	3	3	24	13	077	6 —	9	2	9	11	25	41	88
7 —	4	1	28	15	257	7 —	11	—	19	7	174	12	19
8 —	5	—	—	17	436	8 —	12	3	4	4	34	26	50
9 —	5	3	4	19	616	9 —	14	1	14	—	182	40	82
10 —	6	1	8	21	795	10 —	15	3	23	29	43	11	13

15*

Porównanie nowych Polskich wag z Litewskimi wagami.

Wielkość i podział Litewskięy wagi jest przez konstytucyą z roku 1766 ustanowiona, podług której funt Litewski o piątą część mniejszy być ma, niż owczasowy Berliński.

Podział jest następujący:

centnar albo berkowiec	kamieni	funtów	łutów
1	5	200	6400
	1	40	1280
		1	32

Funt rzeźniczy Litewski trzyma 50 łutów = 1 funtowi 18 łutom wagi handlowey.

Funt handlowy równa się 374,8287 francuzkim *grammes*, przeto 1249429 funtów nowo-polskich = 1351680 funtom Litewskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Litewskimi wagami i wzajemnie.

Waga Polska nowa	Waga Litewska					Waga Litewska	Waga Polska nowa						
	centnarów	kamień	funtów	fułów	Ułomki 10 fułta		centnarów	kamień	funtów	fułów	Ułomki 10 fułta		
1 funt czyni	—	—	—	—	92	1 funt czyni	—	—	—	92			
2 funty czynią	—	—	—	1	84	2 funty czynią	—	—	—	1	84		
3 —	—	—	—	2	76	3 —	—	—	—	2	77		
4 —	—	—	—	3	68	4 —	—	—	—	3	69		
5 —	—	—	—	4	60	5 —	—	—	—	4	62		
6 —	—	—	—	5	53	6 —	—	—	—	5	54		
7 —	—	—	—	6	45	7 —	—	—	—	6	47		
8 —	—	—	—	7	37	8 —	—	—	—	7	39		
9 —	—	—	—	8	29	9 —	—	—	—	8	31		
10 —	—	—	—	9	21	10 —	—	—	—	9	24		
16 —	—	—	—	14	74	11 —	—	—	—	10	16		
20 —	—	—	—	18	43	12 —	—	—	—	11	09		
24 —	—	—	—	22	12	16 —	—	—	—	14	78		
32 — czyli 1 funt	—	—	—	29	49	20 —	—	—	—	18	48		
2 funty	—	—	1	26	99	24 —	—	—	—	22	18		
3 —	—	—	2	24	49	32 — czyli funt 1	—	—	—	29	57		
4 —	—	—	3	21	99	2 funty	—	—	1	27	15		
5 —	—	—	4	19	49	3 —	—	—	2	24	73		
6 —	—	—	5	16	99	4 —	—	—	3	22	31		
6½ —	—	—	5	24	56	5 —	—	—	4	19	89		
7 —	—	—	6	14	49	6 —	—	—	5	17	47		
8 —	—	—	7	11	99	7 —	—	—	6	15	05		
9 —	—	—	8	9	48	8 —	—	—	7	12	63		
10 —	—	—	9	6	98	9 —	—	—	8	10	21		
12 —	—	—	11	1	98	10 —	—	—	9	7	79		
12½ —	—	—	11	16	73	20 —	—	—	18	5	58		
18 —	—	—	17	9	10	30 —	—	—	—	1	2	23	38
20 —	—	—	18	13	97	40 — czyli 1 kamień	—	1	11	31	17		
25 — czyli 1 kamień	—	—	23	1	47	2 kamieni	—	2	25	30	54		
2 kamienie	—	1	6	2	94	3 —	—	4	10	20	51		
3 —	—	1	29	4	41	4 —	1	1	22	28	68		
4 — czyli 1 centnar	—	2	12	5	88	5 — czyli 1 centnar	1	3	9	27	85		
2 centnary	—	4	24	11	76	2 centnary	3	2	19	23	71		
3 —	1	1	36	17	64	3 —	5	2	4	19	57		
4 —	1	4	8	23	52	4 —	7	1	14	15	42		
5 —	2	1	20	29	41	5 —	9	—	24	11	28		
6 —	2	3	33	3	29	6 —	11	—	9	7	14		
7 —	3	1	5	9	17	7 —	12	3	19	2	99		
8 —	3	3	17	15	05	8 —	14	3	3	30	85		
9 —	4	—	29	20	93	9 —	16	2	13	26	71		
10 —	5	2	1	26	82	10 —	18	1	23	22	56		

Porównanie nowych Polskich wag z Rosyiskimi wagami.

W Rosyi ma tak zwany *berkowiec* 10 *pudów* = 400 funtom.

1 Funt trzyma 32 łutów, każdy zaś łut zawiera trzy *zlotniki*, i zastępuje zarazem wagę złota, srebra i menniczną

1 Funt trzyma 409169,73 *milligrammów* = 8512 Hollenderskim *assom* = 114688 Kolońskim tak zwanym *richtpfennigom*, co się zgadza z funtem Rosyiskim który się znajduje w mennicy tutejszej.

Przy probowaniu złota i srebra, bywa *zlotnik*, których 96, funt 1 czynią, jeszcze na 96 części podzielony.

13638991 Funtów nowo-polskich = 13516800 funtom Rosyiskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Rossyiskimi wagami i wzaiemnie.

Waga Polska nowa	Waga Rossyiska					Waga Rossyiska	Waga Polska nowa				
	berkowiec	pułów	funtów	łutów	Ułomki 10 łuta		centnarów	kamieni	funtów	łutów	Ułomki 10 łuta
1 łut czyni	—	—	—	—	99	1 łut czyni	—	—	—	1	00
2 łuty	—	—	—	1	98	2 łuty czynią	—	—	—	2	01
3 —	—	—	—	2	98	3 —	—	—	—	3	02
4 —	—	—	—	3	97	4 —	—	—	—	4	03
5 —	—	—	—	4	96	5 —	—	—	—	5	04
6 —	—	—	—	5	96	6 —	—	—	—	6	05
7 —	—	—	—	6	95	7 —	—	—	—	7	06
8 —	—	—	—	7	94	8 —	—	—	—	8	07
9 —	—	—	—	8	94	9 —	—	—	—	9	08
10 —	—	—	—	9	93	10 —	—	—	—	10	09
16 —	—	—	—	15	89	16 —	—	—	—	16	14
20 —	—	—	—	19	87	20 —	—	—	—	20	18
24 —	—	—	—	23	84	24 —	—	—	—	24	21
30 —	—	—	—	29	80	30 —	—	—	—	30	27
32 — czyli 1 funt	—	—	—	31	79	32 — czyli 1 funt	—	—	1	—	28
2 funty	—	—	1	31	58	2 funty	—	—	2	—	57
3 —	—	—	2	31	37	3 —	—	—	3	—	86
4 —	—	—	3	31	17	4 —	—	—	4	1	15
5 —	—	—	4	30	96	5 —	—	—	5	1	44
6 —	—	—	5	30	75	6 —	—	—	6	1	73
7 —	—	—	6	30	55	7 —	—	—	7	2	02
8 —	—	—	7	30	34	8 —	—	—	8	2	31
9 —	—	—	8	30	13	9 —	—	—	9	2	60
10 —	—	—	9	29	93	10 —	—	—	10	2	89
20 —	—	—	19	27	86	20 —	—	—	20	5	78
25 — czyli 1 kamień	—	—	24	26	83	30 —	—	—	1	5	8
2 kamienie	—	1	9	21	66	40 — czyli 1 pud	—	1	15	11	57
3 —	—	1	34	16	49	2 pudy	—	3	5	23	14
4 — czyli 1 centnar	—	2	19	3	33	3 —	1	—	21	2	71
2 centuary	—	4	38	6	66	4 —	1	2	11	14	28
3 —	—	7	17	9	99	5 —	2	—	1	25	85
4 —	—	9	36	10	32	6 —	2	—	1	17	5
5 —	1	2	15	16	65	7 —	2	3	7	16	69
6 —	1	4	34	19	98	8 —	3	—	22	28	56
7 —	1	7	13	23	31	9 —	3	2	13	8	13
8 —	1	9	32	26	65	10 — czyli 1 berkowiec	4	—	3	19	71
9 —	2	2	11	29	98	2 berkowce	8	—	7	7	42
10 —	2	4	31	1	31	3 —	12	—	10	27	13
20 —	4	9	22	2	62	4 —	16	—	14	14	84
30 —	7	4	13	3	93	5 —	20	—	18	2	55

Porównanie nowych Polskich wag z Austryackimi wagami.

W państwie Austryackim przy wadze handlowej trzyma 1 tak zwany *saum* 275 funtów; przy odważeniu stali, bywa on po 2 tak zwanych *lägel* liczony, z których każdy 125 funtów, a zatem *saum* stali ogólnie tylko 250 funtów waży.

Centnar trzyma 5 kamieni (*stein*), rachując każdy po 20 funtów, 1 tak zwany *karch* = 400 funtom, 1 funt ma 4 tak zwanych *vierling* czyli 16 uncyi albo 32 łuty, każdy łut po 4 *kwent*. Funt waży 560,012 Francuzkich *grammes* = 11655,8 Hollenderskim *assom* = 9626,796 Kolońskim *richtpfennigom*.

Wiedeńska waga do złota i srebra jako też menniczna iest tak zwana *mark* zawierająca w sobie 16 łutów = 64 *kwent* = 80 $\frac{2}{3}$ dukatom = 256 *fennigom* = 4824 tak zwanym *mändel gewichts-grän* = 65536 *ricktpfennigtheile* i waży 5841,2 Hollenderskich *assow*, czyli 280,644 Francuzkich *grammes*.

Pięć Wiedeńskich *mark* czynią sześć Kolońskich *mark*

Funt aptekarski składający się z 12 uncyi po 8 drachm, 1 drachma po trzy skrupuły każdy po 20 granów czyni podług Vega 8742 Hollenderskich *assow* = 420,009 Francuzkim *grammes*, a przeto do 17 $\frac{1}{2}$ procentu cięższy niż zwyczajna aptekarska waga niemiecka. Cztery funty wagi aptekarskiéy = 3 funtom wagi Wiedeńskiej handlowej.

Do ważenia klejnotów, waży tak zwany *karat* 4 grany, zawierający, iak Vega twierdzi 48 $\frac{2}{3}$ *richtpfennigom* Wiedeńskiej wagi mennicznej, więc 57 $\frac{3}{4}$ Kolońskich *richtpfennigów* albo 4289 Hollenderskich *assow* = 206,085 Francuzkim *milligrammom*.

140003 Nowych Polskich funtów równe są 101376 funtom Wiedeńskim.

Tabella

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Austryackimi wagami i wzajemnie.

Waga Polska nowa	Waga Austryacka					Waga Austryacka	Waga Polska nowa				
	centnarów	kamieni	funtów	łutów	Ułomki 10 Julia		centnarów	kamieni	funtów	łutów	Ułomki 10 Julia
1 łut czyni	—	—	—	—	72	1 łut czyni	—	—	—	1	38
2 łuty czynią	—	—	—	1	44	2 łutów czynią	—	—	—	2	76
3 —	—	—	—	2	17	3 —	—	—	—	4	14
4 —	—	—	—	2	89	4 —	—	—	—	5	52
5 —	—	—	—	3	62	5 —	—	—	—	6	90
6 —	—	—	—	4	34	6 —	—	—	—	8	28
7 —	—	—	—	5	06	7 —	—	—	—	9	66
8 —	—	—	—	5	79	8 —	—	—	—	11	04
9 —	—	—	—	6	51	9 —	—	—	—	12	42
10 —	—	—	—	7	24	10 —	—	—	—	13	81
16 —	—	—	—	11	50	16 —	—	—	—	22	09
20 —	—	—	—	14	48	20 —	—	—	—	27	62
24 —	—	—	—	17	37	24 —	—	—	1	1	14
30 —	—	—	—	21	72	30 —	—	—	1	9	43
32 — czyli 1 funt	—	—	—	23	17	32 — czyli 1 funt	—	—	1	12	10
2 funty	—	—	1	14	34	2 funty	—	—	2	24	38
3 —	—	—	2	5	51	3 —	—	—	4	4	57
4 —	—	—	2	28	68	4 —	—	—	5	16	77
5 —	—	—	3	19	85	5 —	—	—	6	28	96
6 —	—	—	4	11	02	6 —	—	—	8	9	15
7 —	—	—	5	2	19	7 —	—	—	9	21	34
8 —	—	—	5	25	36	8 —	—	—	11	1	54
9 —	—	—	6	16	54	9 —	—	—	12	13	73
10 —	—	—	7	7	71	10 —	—	—	13	25	92
20 —	—	—	14	15	42	20 — czyli kamień	—	1	2	19	85
25 — czyli 1 kamień	—	—	18	3	27	2 kamienie	—	2	5	7	71
2 kamienie	—	1	16	6	55	3 —	—	3	7	27	57
3 —	—	2	14	9	83	4 —	1	—	10	15	42
4 — czyli 1 centnar	—	3	12	13	11	5 — czyli 1 centnar	1	1	13	3	28
2 centnary	1	2	4	26	23	2 centnary	2	3	1	6	57
3 —	2	—	17	7	34	3 —	4	—	14	9	85
4 —	2	4	9	20	46	4 —	5	2	2	13	14
5 —	3	3	2	1	58	5 —	6	3	15	16	43
6 —	4	1	14	14	69	6 —	8	1	3	19	71
7 —	5	—	6	27	81	7 —	9	2	16	23	00
8 —	5	3	19	8	92	8 —	11	—	4	26	29
9 —	6	2	11	22	04	9 —	12	1	17	29	57
10 —	7	1	4	3	16	10 —	13	3	6	—	86

Porównanie nowych Polskich wag z Wrocławskimi wagami.

W Wrocławiu aż do czasu zaprowadzenia nowych miar i wag w Państwie Pruskiem w roku 1816 trzymał tak zwany *sziffund* 396, centnar 132, a kamień, (*stein*) czyli *laep* 24 funtów. Funt każdy po 16 uncyi, 32 łuty albo 128 *kwint* rachuiąc, trzyma podług Eytelweina 405,22798 Francuzkich *grammes* = 113583 Kolońskim *richtpfennigom* = 8430 Holenderskim *assom*.

Do ważenia złota i srebra służy tak zwana *mark* zawierająca 8 uncyi, 16 łutów, 64 *kwint*, 256 *denarów*, 512 *hellerów*. W Wrocławiu rachuią 128 *marków* miejscowey wagi na 107 *mark* Kolońskich.

Z powyższych przeto podań wypada, że 40522799 funtów nowopolskich równe są 40550400 funtom Wrocławskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Wrocławskimi wagami i wzajemnie.

Waga Polska nowa	Waga Wrocławska				Waga Wrocławska	Waga Polska nowa				
	centnarów	funtów	łutów	Ułomki 10 łutów		centnarów	kamieni	funtów	łutów	Ułomki 10 łutów
1 łut czyni	—	—	1	00	1 łut czyni	—	—	—	—	99
2 łuty czynią	—	—	2	00	2 łuty czynią	—	—	—	1	99
3 —	—	—	3	00	3 —	—	—	—	2	99
4 —	—	—	4	00	4 —	—	—	—	3	99
5 —	—	—	5	00	5 —	—	—	—	4	99
6 —	—	—	6	00	6 —	—	—	—	5	99
7 —	—	—	7	00	7 —	—	—	—	6	99
8 —	—	—	8	00	8 —	—	—	—	7	99
9 —	—	—	9	00	9 —	—	—	—	8	99
10 —	—	—	10	00	10 —	—	—	—	9	99
16 —	—	—	16	01	16 —	—	—	—	15	98
20 —	—	—	20	01	20 —	—	—	—	19	98
24 —	—	—	24	01	24 —	—	—	—	23	98
30 —	—	—	30	01	30 —	—	—	—	29	97
32 — czyli 1 funt	—	1	—	02	32 — czyli 1 funt	—	—	—	31	97
2 funty	—	2	—	04	2 funty	—	—	1	31	95
3 —	—	3	—	06	3 —	—	—	2	31	93
4 —	—	4	—	08	4 —	—	—	3	31	91
5 —	—	5	—	10	5 —	—	—	4	31	89
6 —	—	6	—	13	6 —	—	—	5	31	86
7 —	—	7	—	15	7 —	—	—	6	31	85
8 —	—	8	—	17	8 —	—	—	7	31	82
9 —	—	9	—	19	9 —	—	—	8	31	80
10 —	—	10	—	21	10 —	—	—	9	31	78
20 —	—	20	—	43	24 — czyli kamień 1	—	—	23	31	47
25 — czyli 1 kamień	—	25	—	54	2 kamienie	—	1	22	30	95
2 kamienie	—	50	1	08	3 —	—	2	21	30	43
3 —	—	75	1	63	4 —	—	3	20	29	90
4 — czyli 1 centnar	—	100	2	17	5½ — czyli centnar	1	1	6	29	12
2 centnary	1	68	4	55	2 centnary	2	2	13	26	24
3 —	2	36	6	53	3 —	3	3	20	23	37
4 —	3	4	8	71	4 —	5	1	2	20	49
5 —	3	104	10	89	5 —	6	2	9	17	62
6 —	4	72	13	07	6 —	7	3	16	14	74
7 —	5	40	15	25	7 —	9	—	23	11	87
8 —	6	8	17	42	8 —	10	2	5	8	99
9 —	6	108	19	60	9 —	11	3	12	6	12
10 —	7	76	21	79	10 —	13	—	19	3	24

16*

Porównanie nowych Polskich wag z Berlińskimi wagami.

Funt Pruski ma się równać stosownie do nowej organizacyi miar i wag, z ciężarem sześćdziesiątej szóstej części stopy sześciennéj pruskiéj wody przedystyllowanéj w próżni ważonéj w temperaturze 15 stopnia termometra Raumura.

Następująca tabella zawiera podział wagi handlowéj mennicznéj, złota i srebra.

centnar	funtów	mark	łutów	kwentchen	grän
1	110	220	3520	14080	63360
	1	2	32	128	576
		1	16	64	228
			1	4	18
				1	4½

Centnary, funty łuty, i *kwentchen*, stosują się do wagi handlowéj, zaś *mark* i *grän*, do wagi mennicznéj, złota i srebra. Laszt okrętowy tak zwany *schifslast*, trzyma 400 funtów.

Centnar bywa jeszcze prócz tego na 5 ciężkich kamieni (*stein*) po 22 funtów, i na 10 letkich kamieni po 11 funtów podzielony.

Funt medycynalny trzymać ma 24 Pruskich łutów, uncya 2 łuty, drachma ¼ łuta, skrupuł ⅙ łuta, a *gran* ⅓ łuta.

Do ważenia kleynotów służy *karat* który się dzieli na $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{4}$: 160 *karatów* równać się maia 9 Pruskim *kwentchen*, więc 1 *karat* = 0,0140625 Pruskim łutom.

Według twierdzenia Eytelweina, trzyma funt Pruski wagi handlowej, mennicznej, złota i srebra 467,71131 *grammów* = 9729,84637 Hollenderskim *assom*.

Funt medycynalny Pruski trzyma 350,78348 *grammów* = 7297,38477 Hollenderskim *assom*. Gwicht do kleynotów *karat* trzyma 0,205537 *grammów* = 4,275811 Hollenderskim *assom* Przeto 46771131 funtów nowo-polskich = 40550400 funtom Berlińskim.

Przed zaprowadzeniem nowej organizacyi miar i wag trzymał handlowy funt Berliński 468,53588 *grammów*.

Funt menniczny 467,62256 *grammów*

Funt aptekarski 357,56680 *grammów*.

Przy podziale dawniejszej handlowej wagi Berlińskiej trzymał centnar 5 ciężkich, a 10 letkich kamieni, czyli 110 funtów, funt 1 trzymał dwa *mark* 1 *mark* 2 uncy, 1 uncya 2 łuty, 1 lut 4 *kwent*, 1 *kwent* 4 *pfennige*, 1 *pfennig* 2 *heller*, 1 *heller* 128¹ *richtpfennige*.

Tak zwana *schiffslast* (łaszt okrętowy) trzymała 12 *schifsfund* = 240 *liessfund* = 3360 funtom wagi handlowej.

Podział wagi medycynalnej dawnej był ten sam co teraz; dawny *karat* Pruski do ważenia pereł i dyamentów, równał się karatom Angielskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Berlin-
skimi wagami i wzajemnie.

Waga Polska nowa	Waga Berlińska				Waga Berlińska	Waga Polska nowa			
	centnarów	funtów	lutów	Ułomki 10 tala		centnarów	funtów	lutów	Ułomki 10 tala
1 lut czyni	—	—	—	86	1 lut czyni	—	—	1	15
2 luty czynią	—	—	1	73	2 luty czynią	—	—	2	30
3 —	—	—	2	60	3 —	—	—	3	46
4 —	—	—	3	46	4 —	—	—	4	61
5 —	—	—	4	33	5 —	—	—	5	76
6 —	—	—	5	20	6 —	—	—	6	92
7 —	—	—	6	06	7 —	—	—	8	07
8 —	—	—	6	03	8 —	—	—	9	22
9 —	—	—	7	80	9 —	—	—	10	38
10 —	—	—	8	60	10 —	—	—	11	53
16 —	—	—	13	87	16 —	—	—	18	45
20 —	—	—	17	33	20 —	—	—	23	06
24 —	—	—	20	80	24 —	—	—	27	68
30 —	—	—	26	00	30 —	—	—	1	2
32 — czyli funt 1	—	—	27	74	32 — czyli 1 funt	—	—	1	4
2 funty	—	—	1	23	2 funty	—	—	2	9
3 —	—	—	2	19	3 —	—	—	3	14
4 —	—	—	3	14	4 —	—	—	4	19
5 —	—	—	4	10	5 —	—	—	5	24
6 —	—	—	5	6	6 —	—	—	6	29
7 —	—	—	6	2	7 —	—	—	8	2
8 —	—	—	6	29	8 —	—	—	9	7
9 —	—	—	7	25	9 —	—	—	10	12
10 —	—	—	8	21	10 —	—	—	11	17
20 —	—	—	17	10	11 — czyli letki kamień	—	—	12	21
25 — czyli kamień 1	—	—	21	21	22 — — ciężki	—	—	25	11
50 — — kamieni 2	—	—	43	11	50 —	—	—	57	21
75 — — — 3	—	—	65	—	100 —	—	—	1	15
100 — czyli centnar 1	—	—	86	22	110 — czyli 1 centnar	—	—	1	26
2 centnary	1	—	63	12	2 centnary	2	—	53	23
3 —	2	—	40	3	3 —	3	—	80	19
4 —	3	—	16	25	4 —	5	—	7	15
5 —	3	—	103	15	5 —	6	—	34	11
6 —	4	—	80	6	6 —	7	—	61	7
7 —	5	—	56	28	7 —	8	—	88	3
8 —	6	—	33	19	8 —	10	—	14	31
9 —	7	—	10	9	9 —	11	—	41	27
10 —	7	—	96	31	10 —	12	—	68	23

Porównanie nowych Polskich wag z dawniejszemi Francuzkiemi wagami.

Podług dawniejszék wagi handlowék Francuzkiék trzyma 1 *millier* $3\frac{1}{3}$ *charges* po 3 *quintaux*, i každy *quintau* 100 funtów (*livres* wagi markowék (*poide de marc*) czyli gwicht francuzki *troy* zwany.

Funt ma następujący podział

livre	marcs	onces	gros	deniers	grains
1	2	16	128	384	9216
	1	8	64	192	4608
		1	8	24	576
			1	3	72
				1	24

Funt wagi markowék (*livre*) trzyma 16188 Hollenderskich *assow* = 489,5058 francuzkim *grammom*. Funt 1 wagi do iedwabiu zawiera tylko 15 uncyi wagi markowék.

Waga Aptekarska czyli medycynalna iest funt markowy, który się składa z 16 *onces* po 8 *drachmes*, *drachme* po 3 *scrupules*, 1 *scrupule* po 24 *grains*.

Waga do złota, do srebra i menniczna iest pół funta markowego czyli *marc*, zawierający w sobie 8 *onces*, 64 *gros*, 192 *deniers*, 4608 *grains*.

Waga probierska iest ten sam *marc* = 24 *carats* po 32 *parts*, każdy *part* po 144 *prims* czystego złota, a po 12 *deniers* każdy po 24 *grains* dobrego srebra liczona.

Kleynoty i perły bywają na *onces* trzymające 144 *carats* po 4 *grains* wagi markowey ważone. *Carat* który też w $\frac{1}{2}$ w $\frac{1}{4}$ i w $\frac{1}{8}$ podzielony bywa, waży 4,42 *assy* Hollenderskie.

815843 Funtów nowo-polskich = 675840 funtom Francuzkiej wagi markowey.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z dawnymi
Francuzkiemi wagami i wzajemnie.

Waga Polska nowa	Waga Francuzka dawna				Waga Francuzka dawna	Waga Polska nowa			
	quintau	livres	onces	Ułomki 10 0:50		centnarów	funów	fuów	Ułomki 10 kila
1 łut czyni	—	—	—	41	1 once	—	—	2	41
2 łuty czynią	—	—	—	82	2 —	—	—	4	82
3 —	—	—	1	24	3 —	—	—	7	24
4 —	—	—	1	65	4 —	—	—	9	65
5 —	—	—	2	07	5 —	—	—	12	07
6 —	—	—	2	48	6 —	—	—	14	48
7 —	—	—	2	89	7 —	—	—	16	89
8 —	—	—	3	31	8 —	czyli 1 marc	—	19	31
9 —	—	—	3	72	10 —	—	—	24	72
10 —	—	—	4	14	11 —	—	—	26	55
16 —	—	—	6	62	12 —	—	—	28	97
20 —	—	—	8	28	13 —	—	—	31	58
24 —	—	—	9	93	14 —	—	1	1	80
30 —	—	—	12	42	15 —	—	1	4	21
32 —	czyli 1 funt	—	13	25	16 —	czyli 1 livre	—	1	62
2 funty	—	1	10	50	2 livres	—	2	13	25
3 —	—	2	7	76	3 —	—	3	10	88
4 —	—	3	5	01	4 —	—	4	26	51
5 —	—	4	2	27	5 —	—	6	1	14
6 —	—	4	15	52	6 —	—	7	7	77
7 —	—	5	12	78	7 —	—	8	14	40
8 —	—	6	10	03	8 —	—	9	21	03
9 —	—	7	7	28	9 —	—	10	27	65
10 —	—	8	4	54	10 —	—	12	2	28
20 —	—	16	9	08	20 —	—	24	4	57
25 —	czyli 1 kamień	—	20	11	30 —	—	36	6	86
2 kamienie	—	41	6	71	40 —	—	48	9	15
3 —	—	62	2	07	50 —	—	60	11	44
4 —	czyli 1 centnar	—	82	13	43	60 —	—	72	73
2 centnary	—	1	65	10	86	70 —	—	84	02
3 —	—	2	48	8	29	80 —	—	96	31
4 —	—	3	31	5	72	90 —	1	8	20
5 —	—	4	14	3	15	100 —	czyli 1 quintau	1	20
6 —	—	4	97	—	59	200 —	—	2	41
7 —	—	5	79	14	02	300 —	czyli 1 charge	3	62
8 —	—	6	62	11	45	600 —	— 2 —	7	24
9 —	—	7	45	8	88	900 —	— 3 —	10	86
10 —	—	8	28	6	31	1000 —	— 1 millier	12	7

Porównanie nowych Polskich wag z nowemi Francuzkiemi wagami.

Przy nowo francuzkięj wadze *gramme* staie się iednością, i ma następuiące wyższe i niższe podziały.

myriagramme	kilogrammes	hectogrammes	decagrammes	grammes
1	10	100	1000	10000
	1	10	100	1000
		1	10	100
			1	10

Gramme bywa na 10 *decigrammes*, na 100 *centigrammes*, na 1000 *milligrammes* dzielona.

Gramme która się równa ciężarowi 1 sześciennego *centimetre* najmocnięj przedystyllowanęj wody w próżni ważonęj, mianowicie przy 4 stopniu termometra na 100 części podzielonego, lub przy $5\frac{1}{2}$ stopniu termometra Raumura, trzyma dawniejszęj wagi Francuzkięj markowę 18,82715 *granów* czyli 20,803102590 Hollenderskich *assów*.

Przeto z najmocnięj przedystyllowanęj wody waży:

1 Sześcienny *metre* = 100 *myriagrammes* = 18827150 *granom* wagi markowęj Paryzkięj.

100 sześciennych *decimetres* = 10 *myriagrammes* = 1882715.

10 sześciennych *decimetres* = 1 — = 188271,5.

1 sześcienny *decimetre* = 1 *kilogramme* = 18827,15.

100 sześciennych *centimetres* = 1 *hectogramme* = 18827,15.

10 sześciennych *centimetres* = 1 *decagramme* = 188,2715.

1 sześcienny *centimetre* = 1 *gramme* = 18,82715

100 sześciennych *millimetres* = 1 *decigramme* = 1,882715

10 sześciennych *millimetres* = 1 *centigramme* = 0,1882715

1 sześcienny *millimetre* = 1 *milligramme* = 0,01882715 granom

dawnym Paryzkim.

Z resztą żadney niema różnicy między wagą handlową, do złota, srebra, klejnotów, aptekarską i innemi, lecz wszystko bez wyjątku równemi wagami odważone bywa.

Przy nowo francuzkiey wadze do próby złota, srebra i mennicznejey, iedność czyli ogół, do którego 1, 5, 8, *grammów* i t. d. rozumieć można, bywa podzielony na *decimes*, *centimes*, i *millimes* czyli w 10, 100 i 1000 części. Z powyższych przeto wskazówek 405504 francuzkich *grammes* = 1000 funtom nowo-polskim.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z nowemi
Francuzkieni wagami i wzaiennie.

Waga Polska nowa	Waga nowa Francuzka								Waga nowa Fran- cuzka	Miara Polska nowa				
	myria- grammes	kilogram- mes	hectogram- mes	decagram- mes	grammes	decigram- mes	centigram- mes	milligram- mes		centnarów	funtów	granów	miligr- mów	
1 funt czyni	—	—	—	1	2	6	7	2	1 milligramme	—	—	—	1	
2 luty czynią	—	—	—	2	5	3	4	4	10 — czyli centigram	—	—	—	10	
3 —	—	—	—	3	8	0	1	6	10 centigrammes lub decigr.	—	—	1	56	
4 —	—	—	—	5	0	6	8	8	10 decigrammes (gramme)	—	—	22	32	
5 —	—	—	—	6	3	3	6	0	2 grammes	—	—	45	20	
6 —	—	—	—	7	6	0	3	2	3 —	—	—	68	8	
7 —	—	—	—	8	8	7	0	4	4 —	—	—	90	40	
8 —	—	—	—	1	0	1	3	6	5 —	—	—	113	28	
9 —	—	—	—	1	1	4	0	7	6 —	—	—	136	16	
10 —	—	—	—	1	2	6	7	2	7 —	—	—	159	4	
16 —	—	—	—	2	0	2	7	5	8 —	—	—	181	36	
20 —	—	—	—	2	5	3	4	4	9 —	—	—	204	24	
24 —	—	—	—	3	0	4	1	2	10 — (decagramme)	—	—	227	12	
30 —	—	—	—	3	8	0	1	6	2 decagrammes	—	—	1	166	
32 — czyli funt i	—	—	—	4	0	5	5	0	3 —	—	—	2	105	
2 funty	—	—	—	8	1	1	0	0	4 —	—	—	3	45	
3 —	—	1	—	2	1	6	5	1	5 —	—	—	3	272	
4 —	—	1	—	6	2	2	0	1	6 —	—	—	4	211	
5 —	—	2	—	0	2	7	5	2	7 —	—	—	5	150	
6 —	—	2	—	4	3	3	0	2	8 —	—	—	6	90	
7 —	—	2	—	8	3	8	5	2	9 —	—	—	7	29	
8 —	—	3	—	2	4	4	0	3	10 — (hectogramme)	—	—	7	256	
9 —	—	3	—	6	4	9	5	3	2 hectogrammes	—	—	15	225	
10 —	—	4	—	0	5	5	0	4	3 —	—	—	23	194	
20 —	—	8	—	1	1	0	0	8	4 —	—	—	31	162	
25 — czyli kamień	1	0	—	1	3	7	6	0	5 —	—	—	1	7	
2 kamieni	2	0	—	2	7	5	2	0	6 —	—	—	1	15	
3 —	3	0	—	4	1	2	8	0	7 —	—	—	1	23	
4 — czyli 1 centn.	4	0	—	5	5	0	4	0	8 —	—	—	1	31	
2 centuary	8	1	—	1	0	0	8	0	9 —	—	—	2	7	
5 —	12	1	—	6	5	1	2	0	10 — (1 kilogramme)	—	—	2	14	
4 —	16	2	—	2	0	1	6	0	2 kilogrammes	—	—	4	29	
5 —	20	2	—	7	5	2	0	0	3 —	—	—	7	12	
6 —	24	3	—	5	0	2	4	0	4 —	—	—	9	27	
7 —	28	3	—	8	5	2	8	0	5 —	—	—	12	10	
8 —	32	4	—	4	0	3	2	0	10 — (myriagramme)	—	—	24	21	
9 —	36	4	—	9	5	3	6	0	2 myriagrammes	—	—	49	10	
10 —	40	5	—	5	0	4	0	0	3 —	—	—	73	31	
													122	8

§. 51.

Porównanie nowych Polskich wag z Kolońskimi.

Pomiędzy wagami handlowemi w Kolonii trzyma centnar 106 funtów; funt ieden zawiera 2 marki, i podług Eytelweina 467,62256 Francuzkich *grammes* = 9728 Hollenderskim *assom*.

Mark (marka) która tak w Polsce iako i w Niemczech zastępuje miejsce wagi menniczney, a nawet w bardzo wielu miastach niemieckich, do ważenia złota i srebra używaną bywa, trzyma 233,8112778 *grammes*.

Pomieniona marka mówi Eytelwein dla tego pewniejsza niż inne dawniejsze wagi Niemieckie utrzymana być może, że w Kolonii nad Renem exemplarz oryginalny znajduje się i że marka ta iako istotnie Niemiecka waga, z starannością w mennicach zachowaną została. Waga o której mowa, jest iedną z najdawniejszych w Niemczech, ile że około połowy wieku dwunastego już użytą była.

Rozmaite, chociaż nie wiele różniące się podania wielkości Kolońskiej marki menniczney, w niektórych mennicach krajów Niemie-

ckich czynią potrzebę zebrania tych porównań, które się do wielkości pierwiastkowej wagi w Kolonii nad Renem ściągaia. Do naydawniejszych i naylepszych podań, należy Eisenszmita (de pondere p. 7.) podług którego marka Kolońska 4402 granów Paryzkiéy wagi markowéy zawiera. Późniéy zaś Tillet (*memoires de l'acad, de Paris année 1767 pag: 350*) zważywszy przesłaną mu kopią Kolońskiéy marki znalazł, że takowa 4403 Paryzkich granów waży. Owe ostatnie porównanie wagi markowéy uzupełniła Kommissya nad miarami i wagami w Departamencie *Ruhr* zwanym ustanowiona dnia 16 Stycznia 1799. Przy odważeniu znalazło się, że waga Kolońskiéy marki 233,69 gramów prowizorskich zawiera, ponieważ natenczas nieznano ieszcze terażniejszych grammów. Obecnie stosuie się waga *gramme* prowizorskiéy do terażniejszéy iak 18,841 do 18,82715. Zmieniwszy więc podług tego owe 233,69 prowizorskie grammy na terażniejsze (*grammes definitives*) natenczas wykaże się 233,8619 takichże grammów na wagę Kolońskiéy marki. Podług Tilleta znajdziemy w téyże 233,8644, a podług Eisenszmita 233,81128 grammów. Naywiększą więc iaka niędzy ową wagą różnica zachodzi iest ieden gran Paryzki, czyli około 53 *milligrammes*, a ponieważ owa wielka skrupulatność Eisenszmita w odważaniu, ró-

wnieź z porównań innych wag wypływa i oprócz tego też waga równa się z wagą marki Kolońskiej która w mennicy Berlińskiej się znajduje, przeto istotną wagę marki Kolońskiej 233,8112778 *grammes* = 4864 Hollenderskim *assom* cenić można.

Podział Kolońsktęy wagi srebra.

funt	mark	uncyi	łutów	quent	fenni- ków	granów	richtfenni- ków
1	2	16	32	128	512	576	131072
	1	8	16	64	256	288	65536
		1	2	8	32	36	8192
			1	4	16	18	4096
				1	4	4½	1024
					1	1¼	256
						1	227 ⁵ / ₉

Oprócz tego bywa, że czasem *fennig* na dwa *hellery* dzieli się.

Podział Kolońskiej wagi złota.

mark	uncyi	karat	graen	richtfenników
1	8	24	288	65536
	1	3	36	8192
		1	12	2730 $\frac{2}{3}$
			1	227 $\frac{5}{9}$

Marka Kolońska zwykle bywa w sposób następujący podzielona.

mark	uncyi	łutów	quen- tów	engels	assów	richtfenników
1	8	16	64	152	4864	65536
	1	2	8	19	608	8192
		1	4	9 $\frac{1}{2}$	304	4096
			1	2 $\frac{3}{8}$	76	1024
				1	32	431 $\frac{3}{8}$
					1	13 $\frac{2}{9}$

Przeto 389685463 funtów nowych Polskich równa się zupełnie 675840000 markom Kolońskim.

Porównanie nowych Polskich wag handlowych z Kolońskimi wagami do złota, srebra i mennicznymi.

Waga Polska nowa	Waga Kolońska				Waga Kolońska	Waga Polska nowa								
	mark	łutów	quent	richtfenników		łutów	unyi	łutów	drachm	skrupułów	granów	milligrammów	łotki 10	milligramma
1 miligram czyni				28029	1 richtfennik							3	56767	
2 miligramów czynią				56058	2 —							7	15534	
3 —				84088	3 —							10	70301	
4 —			1	12117	4 —							14	27069	
5 —			1	40147	5 —							17	83836	
6 —			1	68176	6 —							21	40603	
7 —			1	96205	7 —							24	97570	
8 — czyli granik 1			2	24235	8 —							28	54138	
2 graniki			4	48471	9 —							32	10905	
3 —			6	72706	10 —							35	67672	
4 —			8	96942	11 —							39	24439	
5 —			11	21177	12 —							42	81207	
5½ — czyli gran 1			12	33295	13½ (1 ass)					1		4	06969	
2 grany			24	66591	20 —					1		27	35545	
3 —			36	99886	30 —					2		19	07018	
4 —			49	33182	40 —					3		10	70690	
5 —			61	66477	50 —					4		2	38363	
6 —			73	99773	60 —					4		38	06036	
7 —			86	33068	70 —					5		29	73708	
8 —			98	66364	80 —					6		21	41381	
9 —			110	99659	90 —					7		13	09054	
10 —			123	32955	100 —					8		4	76727	
11 —			135	66250	200 —					16		9	53454	
12 —			147	99546	300 —					1		14	30181	
24 — czyli skrupuł			295	99092	400 —				1	8		19	06908	
2 skrupuły			591	98184	431½ (engel)				1	10		42	23025	
3 — czyli drachma			887	97276	2¾ engel(quent)				1	11		1	29687	
2 drachmy			1774	94553	2 quent			2	—	22		2	59375	
3 —			2661	91830	3 —			2	1	9		3	89062	
4 — czyli łut 1			3	479	4 — (łut)			1	1	20		5	18750	
2 łuty czyli uncya 1		1	2	959	2 łuty (uncya)		1	1	—	16		10	37500	
2 uncye		3	1	895	2 uncye		2	2	1	8		20	75000	
3 —		5	—	851	3 —		3	3	2	—		31	12500	
4 —		6	3	767	4 —		4	1	—	2		16	50000	
5 —		8	2	702	5 —		5	1	2	—		9	87500	
6 —		10	—	638	6 —		6	1	3	1		1	18	25000
7 —		11	3	574	7 —		8	—	—	1		17	28	62500
8 — czyli ⅔ funta		13	3	510	8 — (mark)		9	—	1	2		9	39	00000
16 — czyli funt 1		11	2	1020	2 marki (fnnt)	1	2	—	3	1		19	34	00000

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Kolońskimi wagami handlowemi.

Waga Polska nowa	Waga Kolońska				Waga Kolońska	Waga Polska nowa				
	centnarów	funów	fułów	Ułomki funa		centnarów	kamieni	funów	fułów	Ułomki funa
1 funt czyni	—	—	0	86	1 funt czyni	—	—	—	1	15
2 funty czynią	—	—	1	73	2 funty czynią	—	—	—	2	30
3 —	—	—	2	60	3 —	—	—	—	3	45
4 —	—	—	3	46	4 —	—	—	—	4	61
5 —	—	—	4	33	5 —	—	—	—	5	76
6 —	—	—	5	20	6 —	—	—	—	6	91
7 —	—	—	6	07	7 —	—	—	—	7	107
8 —	—	—	6	93	8 —	—	—	—	8	122
9 —	—	—	7	80	9 —	—	—	—	9	137
10 —	—	—	8	67	10 —	—	—	—	10	153
16 —	—	—	13	87	16 —	—	—	—	16	213
20 —	—	—	17	54	20 —	—	—	—	20	273
24 —	—	—	20	81	24 —	—	—	—	24	333
32 — czyli 1 funt	—	—	27	74	30 —	—	—	1	2	59
2 funty	—	1	23	49	32 — czyli funt	—	—	1	4	90
3 —	—	2	19	24	2 funty	—	—	2	9	80
4 —	—	3	14	99	3 —	—	—	3	14	70
5 —	—	4	10	74	4 —	—	—	4	19	60
6 —	—	5	6	49	5 —	—	—	5	24	51
6 $\frac{1}{4}$ —	—	5	13	49	6 —	—	—	6	29	41
7 —	—	6	2	24	7 —	—	—	8	2	31
8 —	—	6	29	99	8 —	—	—	9	7	21
9 —	—	7	25	74	9 —	—	—	10	12	11
10 —	—	8	21	49	10 —	—	—	11	17	02
12 —	—	10	12	98	20 —	—	—	23	2	04
12 $\frac{1}{2}$ —	—	10	26	99	30 —	—	—	9	19	06
16 $\frac{1}{4}$ —	—	16	8	48	40 —	—	—	1	21	4
20 —	—	17	10	98	50 —	—	—	2	7	21
25 — czyli kamień	—	21	21	72	53 — czyli $\frac{1}{2}$ centnara	—	—	2	11	3
2 kamienie	—	43	11	45	60 —	—	—	2	19	6
3 —	—	65	1	18	100 —	1	—	15	10	20
4 — czyli centnar	—	86	22	91	106 — czyli centnar	1	—	22	7	61
2 centnary	1	67	13	83	2 centnary	2	1	19	15	23
3 —	2	48	4	75	3 —	3	2	16	22	84
4 —	3	28	27	66	4 —	4	3	13	30	46
5 —	4	9	18	58	5 —	6	—	11	6	07
6 —	4	96	9	50	6 —	7	1	8	13	69
7 —	5	77	—	42	7 —	8	2	5	21	30
8 —	6	57	23	33	8 —	9	3	2	28	92
9 —	7	37	14	25	9 —	11	—	—	4	53
10 —	8	19	5	17	10 —	12	—	22	12	15

Porównanie nowych Polskich wag z Norymberskiemi.

Przy wadze handlowéy w Norymbergu trzyma tak zwany *sziffund* (funt okrętowy) 300 funtów, centnar zaś 100 funtów. Funt 1 trzyma 2 marki czyli 32 łutów po 4 *kwent*, każdy *kwent* po 4 *feninge*. Funt handlowy wedle Eytelweina trzyma 509,53938 Francuzkich *grammes*.

Przeto 8492323 funtów nowo-polskich = 6758400 funtom handlowym Norymberskim.

Funt aptekarski o 12 uncyi iest $\frac{5}{4}$ częścią funta mennicznego. Przy wadze mennicznéy, złota i srebra trzyma funt ieden 2 marki, marka = 2 *viertung* = 8 uncyi = 16 łutom = 64 *kwent* = 256 *fennikom* = 4110 dukatowym *assom*.

Przy próbowaniu złota marka 1 bywa podzieloną na 24 *karatów* po 12 *granów*; przy srebrze zaś na 16 łutów po 4 *kwent*, każdy *kwent* po 4 *fenników*.

Przeto 15891059 nowych Polskich funtów = 13516800 funtom wagi Norymberskiéy do złota, srebra i mennicznéy.

Tabella porównania nowych Polskich wag handlowych z Norymberskimi wagami do złota srebra i mennicznymi.

Waga Polska nowa	Waga Norymberska					Waga Norymberska	Waga Polska nowa												
	funów	mark	łutów	kwert	fenników		Ułomki 10 fennika	funów	uncy	łutów	drachm	skrupułów	gramów	milligramów	Ułomki 10 miligram				
1 milligram						0010	1 fennik							21	7	116737			
2 milligrammów						0021	2 fenników						1	18	14	233476			
3 —						0032	3 —						2	15	21	350213			
4 —						0042	4 — czyli quent				1			12	28	466953			
5 —						0053	2 quent					2	1	12	12	933906			
6 —						0064	3 —					3	1	13	41	400859			
7 —						0075	4 — czyli łut			1			2	2	25	867812			
8 — czyli granik						0085	2 łuty (uncya)		1		1	1	5	7	7	735625			
2 graniki						0171	3 —		1	1	2		7	33	33	603437			
3 —						0257	4 —		2		2	2	10	15	15	471250			
4 —						0343	5 —			2	1	3	1	12	41	330062			
5 —						0429	6 —			3	1			15	23	206874			
5½ — czyli gran						0472	7 —			4			2	18	5	074687			
2 grany						0945	8 — czyli viertung			4	1	1	1	20	30	942500			
3 —						1417	9 —			5		2		23	12	810312			
4 —						1890	10 —			5	1	3		1	38	678124			
5 —						2361	11 —			6		3	2	4	20	545936			
6 —						2835	12 —			7			1	7	2	413748			
7 —						3307	13 —			7	1	1		9	28	281561			
8 —						3780	14 —			8		1	2	12	10	149374			
9 —						4251	15 —			8	1	2	1	14	36	017187			
10 —						4723	16 — czyli mark			9		3		17	17	885000			
11 —						5196	17 —			9	1	3	2	19	43	752812			
12 —						5670	18 —			10	1		1	22	25	620624			
24 — czyli skrupel					1	1341	19 —			11		1	1	1	7	488436			
2 skrupuły					2	2682	20 —			11	1	2		3	33	356248			
3 — czyli drachma					3	4023	21 —			12		2	2	6	15	224060			
3 drachmy					1	2	8047	22 —			12	1	3	1	8	41	091872		
3 —					2	2	2070	23 —			13	1			11	22	959684		
4 — czyli łut					3	1	6094	24 —			14			2	14	4	827496		
2 łutów czyli uncya					1	2	3	2189	25 —			14	1	1	1	16	30	695309	
2 uncye					3	1	2	4378	26 —			15		2		19	12	563122	
3 —					5		1	6567	27 —			15	1	2	2	21	58	430935	
4 —					6	3		8757	28 —					3	2	20	298748		
5 —					8	2		0946	29 —			1	1		1	3	2	166561	
6 —					10		3	3135	30 —			1	1	1	1	5	28	034374	
7 —					11	3	2	5324	31 —			1	2		1	2	8	9	902187
8 — czyli 1/2 funta					13	2	1	7514	32 — czyli funt			1	2	1	2	1	10	35	770000
16 — czyli funt 1					1	11	3	5028	2 funty,			2	5	1		2	21	27	540000

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Norymberskiemi wagami handlowemi.

Waga Polska nowa	Waga Norymberska				Waga Norymberska	Waga Polska nowa			
	centnarów	funtów	fułów	Ułomki 10 fuła		centnarów	funtów	fułów	Ułomki 10 fuła
1 fut czyni	—	—	—	7958	1 fut czyni	—	—	1	2565
2 luty czynią	—	—	1	5916	2 luty czynią	—	—	2	5131
3 —	—	—	2	3874	3 —	—	—	3	7090
4 —	—	—	3	1832	4 —	—	—	5	0262
5 —	—	—	3	9791	5 —	—	—	6	2827
6 —	—	—	4	7749	6 —	—	—	7	5393
7 —	—	—	5	5707	7 —	—	—	8	7959
8 —	—	—	6	3665	8 —	—	—	10	0524
9 —	—	—	7	1624	9 —	—	—	11	3090
10 —	—	—	7	9582	10 —	—	—	12	5655
16 —	—	—	12	7331	16 —	—	—	20	1049
20 —	—	—	15	9164	20 —	—	—	25	1311
24 —	—	—	19	0997	24 —	—	—	30	1573
32 — czyli funt 1	—	—	25	4663	32 — czyli 1 funt	—	1	8	2098
2 funty	—	1	18	9327	2 funty	—	2	16	4197
3 —	—	2	12	3991	3 —	—	3	24	6295
4 —	—	3	5	8655	4 —	—	5	—	8394
5 —	—	3	31	3319	5 —	—	6	9	0493
6 —	—	4	24	7983	6 —	—	7	17	2591
6½ —	—	4	31	1649	6½ —	—	7	27	2993
7 —	—	5	18	2647	7 —	—	8	25	4690
8 —	—	6	11	7311	8 —	—	10	1	6788
9 —	—	7	5	1974	9 —	—	11	—	8887
10 —	—	7	30	6638	10 —	—	12	18	0986
12 —	—	9	17	5966	12 —	—	15	2	5183
22½ —	—	9	35	3298	12½ —	—	15	22	5986
18¾ —	—	14	29	4947	18¾ —	—	23	17	8979
20 —	—	15	29	3277	20 —	—	25	4	1972
25 — czyli kamień 1	—	19	28	6597	25 —	—	31	13	2465
2 kamieni	—	39	25	3194	50 —	—	62	26	4931
3 —	—	59	21	9791	75 —	—	94	7	7396
4 — czyli centnar	—	79	18	6388	100 — czyli 1 centnar	1	25	20	9862
2 centnary	1	59	5	2777	2 centnary	2	51	9	9725
3 —	2	38	23	9166	3 —	3	76	30	9587
4 —	3	18	10	5555	4 —	5	2	19	9450
5 —	3	97	29	1944	5 —	6	28	8	9313
6 —	4	77	15	8332	6 —	7	53	29	9175
7 —	5	51	2	4721	7 —	8	79	18	9038
8 —	6	36	21	1110	8 —	10	5	7	8900
9 —	7	16	7	7499	9 —	11	30	28	8763
10 —	7	95	26	3888	10 —	12	56	17	8626

Porównanie nowych Polskich wag z Angielskimi wagami.

Przy wagach handlowych w Anglii, 1 *tun* trzyma 20 *hundreds* czyli centnarów; centnar ieden 4 *quarters* czyli 112 funtów, wagi zwanej *avoir du pois*. Taki funt trzyma 16 uncyi = 256 *drams* = 1024 *quarters*, i zawiera wedle doświadczenia Eytelweina 453,50515 Francuzkich *grammes* czyli 9062 Hollenderskich *assów*.

Przeto 9070163 nowych funtów Polskich równe są 8110080 funtom Angielskim *avoir du pois*.

Przy wełnie 1 *łaszt* bywa do 12 tak zwanych *sacks* = 24 *weys* = 156 *tods* = 312 *stones* = 624 *cloves* albo *nails* = 4368 funtom *avoir du pois* liczony. Bella wełny trzyma 240 funtów.

1 *Tun* czyli *fudder* ołowiu w Londynie i w Hull trzyma 19½ a w rolach 20 *hundreds*, w Newcastel 21, w Sztokton 22.

1 *Seam* szkła trzyma 24 *stones* po 5 funtów, 1 kamień mięsa 8 funtów, 1 *łaszt* prochu 24 beczek po 100 funtów. Funt do ważenia iedwabiu zwany królewski trzyma 24 uncyi czyli 1½ funta wagi *avoir du pois*.

Przeto 17006443 funtów nowych Polskich równe są 10137600 Angielskim funtom Królewskim.

Złoto, srebro, pieniądze, chleb, zboże i różnych gatunków likwory bywają odważone na wagę *troy* zwaną (*troyweight*) do której posłuży podział następujący:

pound	Ounces	penny weights	grains	Mites
1	12	240	5760	115200
	1	20	480	9600
		1	24	480
			1	20

Nawet 1 *mita* bywa jeszcze w 24 *droits* ieden *droit* w 24 *periots* a *periot* w 24 *blanks* podzielony.

Funt *troy* trzyma wedle Eytelweina 372,95683 *grammes* czyli 7759 Hollenderskich *assów*.

Przy probie dzieli się funt *troy* na 24 *karatów* po 4 *grains*, każdy *grain* po 4 *quarts* czystego złota, przy czystem srebrze na 12 uncyi po 20 *pennyweights*.

Kleynoty i perły ważą się na *karaty* trzymające 4 *grains* lub też na całkowite, lub na $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ $\frac{1}{64}$ *karata*.

Wedle Eytelweina trzyma Angielski *karat* do kleynotów $57\frac{1}{2}$ Kolońskich *richtfenników* co czyni 0,2055873. Francuzkich *grammes* = 4,276855. Hollenderskim *assom*.

Waga aptekarska jest również tak zwany funt *troy* trzymający 12 uncyi, 96 drachmów, 288 skrupułów, 5760 *grains*.

Z powyższych podań wynika, że 37295683 nowych Polskich funtów równe są 40550400 funtom Angielskiej wagi *troy* zwanej.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych, z Angielskimi wagami złota i srebra (troygewicht) zwanemi.

Waga Polska nowa	Waga Angielska					Waga Angielska	Waga Polska nowa											
	pound	ounces	pennyweights	grains	mitki 10 mite		funt	uncyów	łutów	drachm	skrupułów	granów	milligramów	mitki 10 miligramów				
1 milligram					3088	1 mite							3	2374				
2 milligramów					6177	2 —							6	4749				
3 —					9266	3 —							9	7124				
4 —				1	2355	4 —							12	9499				
5 —				1	5444	5 —							16	1873				
6 —				1	8533	6 —							19	4243				
7 —				2	1621	7 —							22	6623				
8 — czyli granik				2	4710	8 —							25	8998				
2 graniki				4	9421	9 —							29	1372				
3 —				7	4151	10 —							32	3747				
4 —				9	8842	20 — czyli grain						1	20	7494				
5 —				12	3553	2 grains						2	41	4988				
5½ — czyli gran				13	5908	3 —						4	18	2483				
2 grany			1	7	1816	4 —						5	38	9977				
3 —			2	7	7725	5 —						7	15	7472				
4 —			2	14	5633	6 —						8	36	4966				
5 —			3	7	9542	7 —						10	13	2461				
6 —			4	1	5450	8 —						11	33	9955				
7 —			4	15	1359	9 —						13	10	7450				
8 —			5	8	7267	10 —						14	31	4944				
9 —			6	2	3176	20 —						1	5	8989				
10 —			6	5	9084	24 — czyli pennyweight						1	11	13	9867			
20 —			13	11	8109	2 pennyweights						2	22	27	9755			
24 — czyli skrupuł			16	6	1803	3 —						1	1	9	41	9603		
2 skrupuły			1	12	3607	4 —						1	2	21	11	9471		
3 — czyli drachma			2	18	5411	5 —						2	1	8	25	9539		
2 drachmy			4	1	170822	6 —						2	2	19	39	9207		
3 —			6	2	156223	7 —						3	7	9	9075			
4 — czyli łut			8	3	141645	8 —						3	2	18	23	8943		
2 łuty (uncya)			16	7	85290	9 —						1	1	5	37	8811		
2 uncye			1	12	14106581	10 —						1	1	2	17	7	8679	
3 —			2	8	2249872	20 — czyli ounce						1	1	2	10	15	7358	
4 —			3	5	53163	2 ounces						2	1	20	31	4716		
5 —			4	1	1316454	3 —						3	1	1	7	3	2075	
6 —			4	17	2099745	4 —						4	1	5	17	18	9453	
7 —			5	14	3183035	5 —						6	1	1	3	34	6793	
8 —			6	10	1166326	6 —						7	2	2	14	6	4150	
9 —			7	6	18149617	7 —						8	1	2	2	2	1508	
10 —			8	3	232908	8 —						9	1	2	1	10	37	8866
16 — czyli funt 1	1	1	22	13	2663	12 — czyli pound						14	1	1	2	4	12	8300

konty-

Kontynuacja tabelli zamiany nowych Polskich wag handlowych z Angielskimi wagami złota i srebra, (troygewicht) zwanemi.

Waga Polska nowa	Waga Angielska						Waga Angielska	Waga Polska nowa								
	pound	onuces	penny-weight	grains	mits	Ułomki 10 mits		centnarów	funatów	uncy	fułów	dractmy	krupułów	granów	milligramów	Ułomki 10 milligramów
1 funt czyni	1	1	—	22	13	2653	1 pound	—	—	14	1	1	2	4	12	83
2 funty czynią	2	2	1	21	6	5307	2 —	—	1	13	—	3	1	8	25	66
3 —	3	3	2	19	19	7961	3 —	—	2	12	—	1	—	12	38	99
4 —	4	4	3	18	13	10614	4 —	—	3	10	1	2	2	17	7	32
5 —	5	5	4	17	6	3268	5 —	—	4	9	1	—	1	21	20	15
6 —	6	6	5	15	19	5922	6 —	—	5	8	—	2	1	1	32	98
7 —	7	7	6	14	12	8575	7 —	—	6	7	—	—	6	1	81	
8 —	8	8	7	13	6	1229	8 —	—	7	5	1	1	2	10	14	64
9 —	9	9	8	11	19	3883	9 —	—	8	4	—	3	1	14	27	47
10 —	10	10	9	10	12	6537	10 —	—	9	3	—	1	—	18	40	30
20 —	21	8	18	21	5	3074	20 —	—	18	6	—	2	1	13	36	60
25 — czyli kamień	27	2	3	14	11	6342	25 —	—	22	15	1	3	—	11	12	75
30 —	32	7	8	7	17	9611	30 —	—	27	9	—	3	2	8	32	90
40 —	43	5	17	18	10	6148	40 —	—	36	12	1	1	—	3	29	20
50 —	54	4	7	5	3	2685	50 —	—	45	15	1	2	—	22	25	50
60 —	65	2	16	15	15	9222	60 —	—	55	2	1	3	1	17	21	80
70 —	76	1	6	2	8	5750	70 —	—	64	6	—	—	2	12	18	10
80 —	86	11	15	13	1	2296	80 —	—	73	9	—	2	—	7	14	40
90 —	97	10	4	23	13	8854	90 —	—	82	12	—	3	1	2	10	70
100 — czyli centnar	108	8	14	10	6	5371	100 —	—	91	15	1	—	1	21	7	00
2 centnary	217	5	8	20	13	0742	200 —	—	1	83	15	—	1	18	14	00
3 —	326	2	3	6	19	6113	300 —	—	2	75	14	1	1	2	15	21
4 —	434	10	17	17	6	1484	400 —	—	3	67	14	—	2	1	12	28
5 —	543	7	12	3	12	6856	500 —	—	4	59	13	1	3	—	9	35
6 —	652	4	6	13	19	2227	600 —	—	5	51	13	—	3	2	6	42
7 —	761	1	1	—	5	7508	700 —	—	6	43	13	—	—	1	4	5
8 —	869	9	15	10	12	2909	800 —	—	7	35	12	1	1	1	12	00
9 —	978	6	9	20	18	8340	900 —	—	8	27	12	—	1	1	22	19
10 —	1087	3	4	7	5	3712	1000 —	—	9	19	11	1	2	—	19	26

Tabella zamiany nowych Polskich waz handlowych z Angielskimi kandlowemi *avoir du poid* gwichit zwanemi.

Waga Polska nowa	Waga Angielska				Waga Angielska	Waga Polska nowa			
	hundred	pound	drams	Ułomki drana		centnarów	funtów	fułów	Ułomki futa
1 lut czyni	—	—	7	15	1 dram	—	—	—	13
2 luty czynią	—	—	14	30	2 —	—	—	—	27
3 —	—	—	21	45	3 —	—	—	—	41
4 —	—	—	28	61	4 —	—	—	—	55
5 —	—	—	35	76	5 —	—	—	—	69
6 —	—	—	42	91	6 —	—	—	—	83
7 —	—	—	50	07	7 —	—	—	—	97
8 —	—	—	57	22	8 —	—	—	1	111
9 —	—	—	64	37	9 —	—	—	1	125
10 —	—	—	71	53	10 —	—	—	1	139
16 —	—	—	114	45	16 — czyli ounce	—	—	2	203
20 —	—	—	143	06	2 ounces	—	—	4	247
24 —	—	—	171	67	3 —	—	—	6	291
32 — czyli 1 funt	—	—	228	90	4 —	—	—	8	335
2 funty	—	1	201	80	8 —	—	—	17	379
3 —	—	2	174	71	16 — czyli pound	—	1	3	423
4 —	—	3	147	61	2 pounds	—	2	7	467
5 —	—	4	120	51	3 —	—	3	11	511
6 —	—	5	93	42	4 —	—	4	15	555
6½ —	—	5	150	64	5 —	—	5	18	599
7 —	—	6	66	32	6 —	—	6	22	643
8 —	—	7	39	22	7 —	—	7	26	687
9 —	—	8	12	13	8 —	—	8	30	731
10 —	—	8	241	03	9 —	—	10	2	775
12 —	—	10	186	84	10 —	—	11	5	819
12½ —	—	11	45	29	20 —	—	22	11	863
18½ —	—	16	195	94	30 —	—	33	17	907
20 —	—	17	226	07	40 —	—	44	23	951
25 — czyli 1 kamień	—	22	90	59	50 —	—	55	29	995
2 kamienie	—	44	181	18	56 —	—	62	20	1039
3 —	—	67	15	78	100 —	—	111	26	1083
4 — czyli 1 centnar	—	89	106	37	112 — czyli hundred	1	25	8	1127
2 centnary	1	66	212	74	2 hundreds	2	50	16	1171
3 —	2	44	63	12	3 —	3	75	24	1215
4 —	3	21	169	49	4 —	5	11	1	1259
5 —	3	111	19	86	5 —	6	26	9	1303
6 —	4	88	126	24	6 —	7	51	17	1347
7 —	5	65	232	61	7 —	8	76	25	1391
8 —	6	43	82	99	8 —	10	2	2	1435
9 —	7	20	189	36	9 —	11	27	10	1479
10 —	7	110	39	73	10 —	12	52	18	1523

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Angielskimi karatowemi do perłów i dya- mentów.

Waga Polska nowa	Waga Angielska			Waga Angielska	Waga Polska nowa				
	karat	$\frac{1}{8}$ karata	Ułomki 10 $\frac{1}{8}$ karata		łutów	drachmy	skrupułów	grainów	miligramów
1 miligram	—	—	31130	$\frac{1}{100}$ karata	—	—	—	3	2123
2 miligramy	—	—	62260	$\frac{1}{50}$ —	—	—	—	6	4246
3 —	—	—	93390	$\frac{1}{33}$ —	—	—	—	12	8492
4 —	—	1	24521	$\frac{1}{16}$ —	—	—	—	25	6984
5 —	—	1	55651	$\frac{1}{12}$ —	—	—	—	1	7
6 —	—	1	86781	$\frac{1}{10}$ —	—	—	—	2	24
7 —	—	2	17912	1 karat	—	—	—	9	10
8 — czyli granik	—	2	49042	2 —	—	—	—	14	—
2 graniki	—	4	98085	3 —	—	—	—	18	30
3 —	—	7	47127	4 —	—	—	—	23	15
4 —	—	9	96170	5 —	—	—	—	1	4
5 —	—	12	45212	6 —	—	—	—	1	8
5 $\frac{1}{2}$ — czyli gran	—	13	69753	7 —	—	—	—	1	13
2 grany	—	27	39467	8 —	—	—	—	1	18
3 —	—	41	99201	9 —	—	—	—	1	22
4 —	—	54	78935	10 —	—	—	—	2	27
5 —	1	4	48669	20 —	—	—	—	2	36
6 —	1	18	18403	30 —	—	—	—	3	45
7 —	1	51	88136	40 —	—	—	—	3	45
8 —	1	45	57870	50 —	—	—	—	4	54
9 —	1	59	27604	60 —	—	—	—	4	54
10 —	2	8	97358	70 —	—	—	—	5	63
20 —	4	17	94676	80 —	—	—	—	6	72
24 — czyli skrupuł	5	8	72612	90 —	—	—	—	7	81
2 skrupuły	10	17	47224	100 —	—	—	—	8	90
3 — czyli drachma	15	26	20836	200 —	—	—	—	1	20
2 drachmy	30	52	41672	300 —	—	—	—	1	27
3 —	46	14	62508	400 —	—	—	—	1	27
4 — czyli łut	61	40	83344	500 —	—	—	—	1	27

Tebella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Angielskimi handlowemi Królewski-gwicht zwanemi.

Waga Polska nowa	Waga Angielska			Waga Angielska	Waga Polska nowa		
	pound	ounces	Ułomki 10 ounce		funtów	fułów	Ułomki 10 luta
1 funt czyni	—	—	4470	1 ounce	—	2	2367
2 funty czynią	—	—	8941	2 —	—	4	4734
3 —	—	1	3412	3 —	—	6	7102
4 —	—	1	7883	4 —	—	8	9469
5 —	—	2	2353	5 —	—	11	1837
6 —	—	2	6824	6 —	—	13	4204
7 —	—	3	1295	7 —	—	15	6572
8 —	—	3	5766	8 —	—	17	8939
9 —	—	4	0236	9 —	—	20	1307
10 —	—	4	4707	10 —	—	22	3674
16 —	—	7	1532	12 —	—	26	8409
20 —	—	8	9415	16 —	—	1	3
24 —	—	10	7298	20 —	—	1	12
32 — czyli funt	—	14	3064	24 — czyli pound	—	1	21
2 funty	1	4	6129	2 pounds	—	3	11
3 —	1	8	9194	3 —	—	5	11
4 —	2	9	2259	4 —	—	6	22
5 —	2	23	5324	5 —	—	8	12
6 —	3	13	8388	6 —	—	10	2
7 —	4	4	1453	7 —	—	11	23
8 —	4	18	4518	8 —	—	13	13
9 —	5	8	7583	9 —	—	15	3
10 —	5	23	0648	10 —	—	16	24
20 —	11	22	1296	20 —	—	33	17
25 — czyli kamień	14	21	6620	25 —	—	41	20
30 —	17	21	1945	30 —	—	50	10
40 —	23	20	2593	40 —	—	67	3
50 —	29	19	3241	50 —	—	83	28
60 —	35	18	3890	60 —	—	100	20
70 —	41	17	4538	70 —	—	117	13
80 —	47	16	5186	80 —	—	134	6
90 —	53	15	5835	90 —	—	150	31
100 czyli centnar	59	14	6483	100 —	—	167	24
200 —	119	5	2967	200 —	—	335	16
300 —	178	19	9450	300 —	—	503	8
400 —	238	10	5934	400 —	—	671	—
500 —	298	1	2418	500 —	—	838	24
600 —	357	15	8901	600 —	—	1006	17
700 —	417	6	5385	700 —	—	1174	9
800 —	476	21	1868	800 —	—	1342	1
900 —	536	11	8352	900 —	—	1509	25
1000 —	596	2	4837	1000 —	—	1677	17

Porównanie nowych Polskich wag z Hollenderskiemi.

Przy wadze handlowéy Hollenderskiéy trzyma tak zwany *sziffund* 3 centnary = 20 *liespfund* = $37\frac{1}{2}$ kamieni = 300 funtom. Funt trzyma wedle Eytelweina i Vega 494,15706 Francuzkich *grammes* = 10280 Hollenderskim *assom*.

Przeto 2745317 nowo-polskich funtów = 2252800 funtom handlowym Hollenderskim.

Funt Hollenderski menniczny czyli *troy* trzyma podług dast-cniejszego wyśledzenia Eytelweina, 492,23427 Francuzkich *grammes*.

Podział jego iest następujący:

funt	mark	uncyi	engels	assów
1	2	16	320	10240
	1	8	160	5120
		1	20	640
			1	32

Przeto 49223427 funtów nowo-polskich = 40550400 Hollenderskim

troyfunt.

Waga medycynalna w handlu hurtowym, iest ten sam funt *troy* zwany, zawierający 16 uncyi 128 drachmów, 384 skrupułów, czyli 7680 granów.

Właściwa aptekarska waga iest $\frac{3}{4}$ funta *troy*, i trzyma 7680 *assow* Holenderskich, i bywa na 12 uncyi po 8 drachmow, 24 skrupułów, 480 *gran* podzieloną.

Waga złota, srebra i pieniędzy iest tak zwany *troymark* zawierająca 8 uncyi, 160 *engel* 640 *vierting* 1280 *troisken* 2560 *deursken* czyli 5120 *assów*.

Przy probowaniu marka czystego złota zawiera 24 *karatów* po 12 *granów*, srebra zaś 12 *fenników* po 24 *granów*, każdy gran 24 części (*theilchen*).

Przy wadze klejnotów i pereł, *mark troy* rachuje się 1200 *karatów* każdy *karat* podzielony na $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ i t. d. aż do $\frac{1}{64}$. $7\frac{1}{2}$ *karata* czynią 32 *assów*.

Masło sprzedaje się na beczki, beczka Leydeyska waży 320, Friezyska 328, Mustenbrokska 400, zwyczajna Hollenderska 326 funtów, wszelako ostatnia łącznie z drzewem.

W Amszterdamie również iest w używaniu funt wagi Antwerpskiéy czyli Brabanckiéy, i podług takowego w handlu hurtowym sprzedaia żywe srebro, koszenille, iedwab i przędze.

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Hollenderskiemi wagami mennicznemi *troy-gwicht* zwanemi.

Waga Polska nowa	Waga Hollenderska					Waga Hollenderska	Waga Polska nowa								
	funtów	mark	uncy	engel	Ułomki 10 assa		funtów	uncy	łutów	drachmy	skrupuły	granów	milligramów	Ułomki 10 miligramów	
1 miligramme					0208	1 as						1	4	0697	
2 miligrammy					0416	2 assy						2	8	1395	
3 —					0624	3 —						3	12	2092	
4 —					0832	4 —						4	16	2790	
5 —					1040	5 —						5	20	3487	
6 —					1248	6 —						6	24	4185	
7 —					1486	7 —						7	28	4882	
8 — czyli granik					1664	8 —						8	32	5580	
2 graniki					3328	9 —						9	36	6277	
3 —					4992	10 —						10	40	6975	
4 —					6657	11 —						12	—	7672	
5 —					8321	12 —						13	4	8370	
5 ¹ — czyli gran					9153	13 —						14	8	9067	
2 grany					18306	14 —						15	12	9765	
3 —					27460	15 —						16	17	10462	
4 —					36613	16 —						17	21	11660	
5 —					45766	20 —						21	37	3950	
6 —					54920	24 —						26	9	6740	
7 —					64073	25 —						27	13	7438	
8 —					73226	30 —						1	6	340925	
9 —					82380	32 — czyli engel						1	10	422320	
10 —					91533	2 engel						2	21	404641	
11 —					100687	3 —				1	1	8	38	6962	
12 —					109840	4 —				1	2	19	36	9283	
24 — czyli skrupuł					219680	5 —				2	1	6	35	1604	
2 skrupuły					1119361	6 —				2	17	33	3925		
3 — czyli drachma					210042	7 —				3	1	4	31	6246	
2 drachmy					438084	8 —				3	2	15	29	8507	
3 —					657126	9 —				1	1	2	28	0888	
4 — czyli łut.					8716169	10 —				1	1	13	26	3209	
2 łuty (uncya)					16152338	20 — czyli uncya				1	2	3	8	6418	
2 uncye					112304676	2 uncye				2	3	1	6	172837	
3 —					29137014	3 —				3	1	1	9	259256	
4 —					35289353	4 —				4	1	2	12	345675	
5 —					42121691	5 —				6		1	15	432093	
6 —					418274029	6 —				7		2	19	73512	
7 —					515106368	7 —				8	3	2	22	161931	
8 —					611258706	8 — czyli mark				9	1	1	2	1	251350
6 — czyli funt					53197412	2 mark (funt)				1	3	3	1	3	61700

Tabella zamiany nowych Polskich wag handlowych z Hollenderskiemi wagami handlowemi.

Waga Polska nowa	Waga Hollenderska				Waga Hollenderska	Waga Polska nowa			
	centnarów	funtów	lutów	Ułomki 10 kula		centnarów	funtów	lutów	Ułomki 10 kula
1 lut czyni	—	—	—	8205	1 lut czyni	—	—	—	1 2186
2 luty czynią	—	—	1	6411	2 luty czynią	—	—	2	4372
3 —	—	—	2	4617	3 —	—	—	3	6558
4 —	—	—	3	2823	4 —	—	—	4	8744
5 —	—	—	4	1029	5 —	—	—	6	0931
6 —	—	—	4	9235	6 —	—	—	7	3117
7 —	—	—	5	7441	7 —	—	—	8	5303
8 —	—	—	6	5647	8 —	—	—	9	7489
9 —	—	—	7	3853	9 —	—	—	10	9676
10 —	—	—	8	2059	10 —	—	—	12	1862
16 —	—	—	13	1295	16 —	—	—	19	4979
20 —	—	—	16	4119	20 —	—	—	24	3724
24 —	—	—	19	6943	24 —	—	—	29	2469
30 —	—	—	24	6179	30 —	—	—	1	4 5587
32 — czyli funt	—	—	26	2591	32 — czyli funt	—	1	6	9959
2 funty	—	1	20	5182	2 funty	—	2	13	9919
3 —	—	2	14	7773	3 —	—	3	20	9879
4 —	—	3	9	0564	4 —	—	4	27	9839
5 —	—	4	3	2955	5 —	—	6	2	9799
6 —	—	4	29	5546	6 —	—	7	9	9700
7 —	—	5	23	8138	7 —	—	8	16	9718
8 —	—	6	18	0729	8 —	—	9	23	9678
9 —	—	7	12	3320	9 —	—	10	30	9638
10 —	—	8	6	5911	10 —	—	12	5	9598
11 —	—	9	—	8502	11 —	—	13	12	9557
12 —	—	9	27	1093	12 —	—	14	19	9517
12½ —	—	10	7	2389	12½ —	—	15	7	4497
20 —	—	16	13	1823	20 —	—	24	11	9196
25 — czyli kamień	—	20	16	4779	25 —	—	30	14	8990
2 kamienie	—	41	—	9558	50 —	—	60	29	7990
3 —	—	61	17	4337	75 —	—	91	12	6985
4 — czyli centnar	—	82	1	9116	100 — czyli centnar	1	21	27	5980
2 centnary	1	64	3	8233	2 certnary	2	43	23	1960
3 —	2	46	5	7350	3 —	3	65	18	7940
4 —	3	28	7	6467	4 —	4	87	14	3920
5 —	4	10	9	5584	5 —	6	9	9	9900
6 —	4	92	11	4700	6 —	7	31	5	5880
7 —	5	74	13	3817	7 —	8	53	1	1860
8 —	6	56	15	2934	8 —	9	74	28	7840
9 —	7	38	17	2051	9 —	10	96	24	3820
10 —	8	20	19	1168	10 —	12	18	19	0801

Poró-

Porównanie szerególniejszych wag Europejskich i innych.

NB. Skoro gatunek wag nie został wyrażony, ma się rozumieć że iest wagą handlową.

Nazwiska krajów i miast.		Assy Holenderskie
Agra.	1 funt ciężki	10167
	1 — lżeyszy	7641
Akwisgran.	1 funt = $\frac{1}{2}$ centnara = $\frac{1}{2}$ sziffunt	9760
Aleppo.	1 rottol po 720, 700, 680 600 drachm	
	1 oka = 400 drachm	
	1 metical do złota i dyamentów = $1\frac{1}{2}$ drachm. 1 drachma czyli dromme	66 $\frac{2}{3}$
Alexandrette iak Aleppo.		
Alexandrya.	1 rotol zauri	19530
	1 rotol zaidino	12600
	1 — forfori	8820
	1 — mine	15750
	do złota i srebra 1 drachma = 16 quirat po 4 grün	66 $\frac{2}{3}$
Algier.	1 rotol	11250
	1 mitigal menniczny do złota, srebra i dyamentów	97
Alikante.	1 funt ciężki do migdałów, anyżu, wełny = 18 uncyom	10791
	1 funt lżeyszy do towarów kosztowniejszych = 12 uncyom	7194
	1 carga = $2\frac{1}{2}$ quintal. 1 quintal = 96 funtom ciężkim = 144 lżeyszym	
Altona iak Hamburg.		
Amberg.	1 funt	12480
Amszterdam. (§. 54.)	1 sziffunt = 3 centnarom = 20 liesfunt = 37 $\frac{1}{2}$ kamieui = 300 funtom po	10280
	1 troyfunt menniczny	10240
	1 funt aptekarski	7680
	1 funt do dyamentów i pereł.	
	1 mar'troy = 1200 karatom. 7 $\frac{1}{2}$ karata	32
Anglia vide Londyn.		
Ankona.	1 funt = 12 oncom	6988
Anszpak.	1 funt	10600

Nazwiska krajów i miast.

Assy
Holenderskie

Antwerpia.	1 <i>charge</i> = 2 <i>ballen</i> = 400 funtom.	
	1 <i>sziffunt</i> = 300 funtom. 1 centnar = 100 funtom. 1 <i>chariot</i>	
	= 165 funtom. 1 kamień = 8 funtom. 1 funt	9754
	waga do złota i srebra iak Amszterdam	
Archangel v. Rossya.		
Austryja v. Wiedeń.		
Auszpurg.	1 centnar = 100 funtom ciężkim. 1 funt ciężki	10220
	1 funt lżeyszy	9836
	1 <i>mark</i> menniczna = 16 łutów = 64 <i>quent</i> = 256 <i>fennikom</i>	4912
Badena v. Karlsruhe.		
Bamberg.	1 centnar = 100 funtom. 1 funt	10103
Bauiermassing.	do złota i srebra: 1 <i>tail</i> = 16 markom	827,4
	do dyamentów i pereł <i>karat</i> = 4 <i>gran</i>	4,096
Bantam.	1 <i>tail</i> = 2½ <i>real</i> do złota i srebra	1422½
Barcellona.	1 <i>quintal</i> = 4 <i>arrobon</i> = 104 funtom. 1 funt = 12 uncyom	8512
	do złota i srebra 1 <i>mark</i> = 8 uncyom = 32 <i>quartes</i> = 128 <i>argi-</i>	
	<i>nuos</i> = 4608 <i>granos</i>	5595
Bassora.	1 <i>chaqui</i> = 100 <i>miscal</i> po 1½ <i>dramme</i> do złota i srebra	9700
Batawia.	do złota i srebra: 1 <i>marktrov</i> = 9 <i>real</i>	5120
	1 <i>real</i> = 48 <i>stiver</i>	568½
	do dyamentów i pereł 1 <i>karat</i> = 4 <i>grün</i>	4,096
Bawarya v. Munich.		
Bazylea.	1 centnar = 100 funtom. 1 funt	9983
Bengal.	1 <i>tola</i> złota	227½
	1 — srebra	242½
	1 — <i>pakka</i>	286
	1 — <i>katia</i>	244,3
	do dyamentów i pereł, 1 <i>pakka relly</i>	3,673
Bergen iak Dania.		
Berlin (§. 48).	1 centnar = 110 funtom. 1 funt	9730
	1 funt aptekarski	7297
	1 <i>mark</i> menniczna 288 <i>grän</i>	4865
	do dyamentów 160 <i>karatów</i> = 9 <i>quent</i>	684,14
Beru.	1 centnar = 100 funtom. 1 funt	10825
	do złota, srebra, iedwabiu i sóli 1 <i>mark</i> = 16 łutów	5094
	1 funt aptekarski = 12 uncyom	7423
Beyreyt v. Anzpak.		
Biel.	1 funt	9811
Bombay.	do złota i srebra: 1 <i>tola</i> = 40 <i>waal</i> po 2½ <i>gran</i> po 6 <i>siouw</i>	240
Bonn.	do złota i srebra 1 <i>mark</i>	4862

Nazwiska krajów i miast.

Assy

Holenderskie

Bononia.	1 <i>peso</i> = 25 <i>lire</i> czyli funtom. 1 funt = 12 <i>oncie</i>	7537
	do złota, srebra i przy mennicy ten sam funt, który się dzieli na 12 <i>oncie</i> . 96 ośmich części, 1920 <i>carati</i> , 7680 <i>grani</i>	
	do dyamentów: 1 <i>oncia</i> = 16 <i>ferlini</i> = 160 <i>carati</i> = 640 <i>grani</i>	640
	1 funt aptekarski = 12 <i>oncy</i>	7066
Borneo.	do złota i srebra: 1 <i>tail</i> = 2 <i>mati</i>	1047 $\frac{1}{2}$
Botsen.	1 <i>suum</i> = 4 centnarom po 100 funtów. 1 funt	10426
	<i>mark</i> menniczna	5844
Brema.	1 centnar = 116 funtom. 1 funt ciężki = 300 funtom. 1 funt	10380
	waga do złota i srebra iak Kolonia.	
Brunswik.	1 <i>sziffunt</i> = 20 <i>liesfunt</i> po 14 funtów.	
	1 centnar = 114 funtom. 1 kamień = 10 do 11 funtom. 1 funt = 32 łutom	9716
	1 funt menniczny iak w Kolonii.	
Bruxella	iak Antwerpia.	
Budissin.	1 funt	9020
Chiny.	1 <i>catti</i> = 16 <i>tail</i>	12496
	do złota i srebra: 1 <i>tail</i> po 10 części	712,8
Curich.	1 funt ciężki = 36 łutom	10972
	1 — lżejszy = 36 łutom	9753
Cypr.	1 <i>rotol</i>	49800
	1 <i>oka</i>	26560
	waga do złota i srebra iak w Stambule	
Czechy v. Praga.		
Damaszek.	1 <i>rotol</i>	37333
Dania v. Kopenhaga.		
Delt.	1 funt	10280
Delhy.	do złota i srebra: 1 <i>tola</i> = 32 <i>waals</i>	242,1
	do dyamentów i perłow: 1 <i>retty</i>	1 $\frac{1}{2}$
Delmenhorst.	1 funt iak w Bremie.	
Dortrecht.	1 funt	10280
Drezno v. Lipsk.		
Dublin.	1 funt = 8 uncyom	9444
Dunkierka	iak Francya.	
Edinburg.	1 funt	10233
Elbląg.	dawny funt	8843
Embda.	1 <i>sziffunt</i> = 3 centnarom po 100 funtów. 1 funt	9747
Erfurt.	1 centnar = 110 funtom. 1 funt	9734
	waga do złota i srebra iak w Kolonii.	
Falmouth.	1 funt	9444
Ferrara.	1 <i>lira</i> = 12 <i>oncie</i> = 192 <i>ferlini</i> = 1920 <i>carati</i>	7060
Fez.	1 <i>rotoli</i>	9787

20*

Nazwiska krajów i miast.

Assy
Holenderskie

Florencya.	1 funt handlowy, menniczny, do złota i srebra = 12 oncie = 288 <i>denari</i> = 6912 <i>grani</i> .	7066
	funt aptekarski jest ten sam, tak podzielony: 1 <i>denaro</i> handlowy = 1 <i>scrupel</i> , 3 <i>denari</i> handlowych = 1 <i>drachma</i> . Do dyamentów: 1 <i>carat</i> = 4 <i>grani</i> .	
Francya.	dawne wagi (§. 49) 1 <i>millier</i> = 3½ <i>charges</i> po 3 <i>quintaux</i> po 100 funtów (<i>livres</i>). 1 <i>livre</i> ..	10188
	nowe wagi (§. 50): 1 <i>myriagramme</i> = 10 <i>kiliogrammes</i> = 100 <i>hectogrammes</i> = 1000 <i>decagrammes</i> = 10000 <i>grammes</i> . 1 <i>gramme</i> ..	20,80310
Frankfort nad Menem.	1 centnar = 100 funtom ciężkim = 108 funtom lżejszym. 1 funt ciężki ..	10517
	1 — lżejszy ..	9738
	waga do złota i srebra iak w Kolonii.	
	— nad Odrą iak Berlin.	
Folda iak Norymberga.		
Gdańsk.	1 <i>sziffunt</i> = 20 <i>liesfund</i> = 320 funtom.	
	1 centnar = 120 funtom. 1 duży kamień = 34 funtom. 1 mały kamień = 24 funtom. 1 funt ..	9062
	do złota i srebra: 1 <i>mark</i> = 8 uncyom = 16 funtom = 24 <i>szottom</i> czyli <i>karatom</i> = 64 <i>quent</i> = 96 gran = 256 <i>fennikom</i> = 288 <i>gran</i> ..	4862
Geldrya.	1 funt ..	9714
Genewa.	1 funt ciężki = 18 <i>onces</i> = 432 <i>derniers</i> ..	11462
	1 funt lżejszy ..	9551
	1 <i>mark</i> menniczna ..	5094
Gent.	1 funt ..	9754
Georgia.	1 Perski <i>miscal</i> do złota i srebra = 1½ <i>drachma</i> ..	119,4
Genua.	1 <i>peso</i> = 5 <i>cantari</i> = 30 <i>rubbi</i> = 500 <i>rottoli</i> = 750 <i>libras</i> = 9000 <i>oncie</i> . 1 funt ..	7260
	1 funt menniczny ..	6612
Gothenbnrg v. Szwecya		
Granada.	1 funt ciężki ..	10391
	1 — lżejszy ..	9248
Groninga.	1 funt ..	10182
Guinea.	1 <i>rottol</i> ..	9420
Haarburg.	1 funt ..	10127
Haga.	1 funt ..	10280
Halbersztad iak Magdeburg.		
Hamburg.	1 <i>sziffunt</i> = 20 <i>liesfund</i> po 14 funtów.	
	1 centnar = 112 funtom. 1 funt ..	10080
	waga do złota i srebra iak w Kolonii.	
	waga aptekarska iak w Berlinie	

Nazwiska krajów i miast.

Assy
Holenderskie

Hamm. 1 <i>sziffunt</i> = 3 centnarom. 1 centnar = 100 i 108 funtom. 1 funt .	9698
Hannau iak Frankfort nad Menem.	
Hannower. 1 <i>last</i> = 12 <i>sziffunt</i> po 20 <i>liesfunt</i> po 14 funtów. 1 centnar = 112 funtom. 1 funt .	10190
waga do złota iak w Kolonii. 1 funt aptekarski	7505
Harlem. 1 funt	10280
Heidelberg. 1 centnar = 100 ciężkim czyli 108 lżeyszym funtom. 1 funt lżeyszy	9719 $\frac{1}{2}$
Helsingor iak Dania.	
Hildesheim. 1 funt	9716
waga do złota i srebra iak w Kolonii:	
Hiszpania v. Madryt.	
Hof. 1 ciężki funt	13260
1 lżeyszy funt	11934
1 kramarski funt	10608
Holsztyn. 1 funt	10059
Hollandya v. Amszterdam.	
Jamby. 1 <i>tail</i> = 16 markom do złota i srebra	51,7
Japonia. 1 <i>tail</i> = 10 miarkom mennicznym do złota i srebra	324,9
1 <i>catti</i>	12372
Jarosław. 1 funt	8400
Jawa. 1 <i>catti</i>	12466
Infanty v. Ryga.	
Irlandya. 1 funt	11333
Kadyx v. Madryt.	
Kair. do złota i srebra: 1 <i>drachma</i>	67
1 <i>mina</i>	12406
1 <i>rottol</i>	8971
1 <i>hersela</i>	26560
Kalenberg. 1 funt	10127
Kalikut. 1 <i>seyra</i>	5685
Kanaryjskie wyspy. 1 funt	9564
Kaudya. 1 <i>rottol</i> ciężki	11957
1 — lżeyszy	7115
Kapua. 1 funt	5902
Kailsruhe. 1 centnar = 104 funtom. 1 funt	9727
Kartagena. 1 funt	959
Kassel. 1 centnar = 108 funtom po	10078
kramarski funt i waga do złota i srebra iak w Kolonii	
Kiel. 1 funt	9916
Kliwia. 1 centnar = 110 funtom. 1 funt	9668
Koburg 1 funt	10608

Nazwiska kraiów i miast.

	Assy Holenderskie
Kolonia (§. 51). 1 centnar = 106 funtom. 1 funt = 2 markom handlowym i menniczym	9728
Kopenhaga. 1 last = 10 $\frac{1}{2}$ sziffuntom = 52 centnarom. 1 sziffunt = 20 liesfunt po 16 funtów. 1 centnar = 100 funtom. 1 funt	10389 4888
do złota i srebra: mark	
1 funt aptekarski iak w Berlinie.	
Korfu. 1 funt	8500
Koromandel. 1 seyra do złota i srebra	5788
1 pagode	71 $\frac{1}{2}$
Korsyka. 1 funt	7166
Kraków. 1 funt	8426
1 mark mennicza	4138
Królewiec. 1 sziffunt = 3 centnarom = 10 dużym = 16 $\frac{1}{2}$ mniejszym ka- mieniom = 20 liesfuntom = 330 funtom. 1 dawny funt	7932
waga do złota i srebra iak w Kolonii.	
Lacedemona. 1 rottol	9804
Leodyum. 1 funt	9884
Łęczyce. dawny funt	8429,6
Leyda. 1 funt	9754
Lilla iak Francya.	
Linc iak Wiedeń.	
Lipsk. 1 centnar = 5 kamieniom = 110 funtom. 1 funt	9716
1 mark mennicza = 4422 assom dukatowym; ta nazwana mark Ko- łońska, trzyma w Lipsku	4859,72
Lisbona. 1 quintal = 4 arrobas po 32 libras po 2 marcas. 1 funt (libra)	9552
Portugalska marca mennicza do złota i srebra = 8 oncas = 64 outavos = 192 escrupulos = 4608 granos	4776
do dyamentów: 1 quibat czyli carat = 4 granos	4,2834
Litwa (§. 44). 1 centnar = 200 funtom. 1 funt	7798
Liworno v. Florency.	
Londyn (§. 53). 1 tun = 20 hundreds (centnarów) = 80 quarters = 2240 funtom (avoir du pois). 1 funt avoir du pois	9062
złoto, srebro, pieniądze, dyamenty, perły, lekarstwa w aptekach chleb, zboże i likiery, ważą się na troygwicht. 1 funt troygwicht	7759
1 funt królewski używany jest przy iedwabiu	13593
Lowanium. 1 funt	9754
Lubeka. podział wagi iak w Hamburgu. 1 funt	10059
waga do złota srebra iak w Kolonii.	
Lublin. 1 funt dawny	8288

Nazwiska krajów i miast.		Assy Holenderskie
Luka.	1 fuut do wszystkich towarów i do złota i srebra = 12 uncom = 288 denari = 6912 grani.	6962
	podług innych	7030
	przy jedwabiu 888 ³ brocci = 78 funtom 7 uncyom.	
Lunenburg.	1 sziffunt = 20 liesfunt po 16 funtów. 1 funt	10180
Luxemburg	jak Antwerpia.	
Madras.	1 bis	29487
Madryt.	1 quintal macho = 6 arrobas = 150 libras (funtom).	
	1 quintal zwyczajny = 4 arrobas = 100 libras po 2 marcos. 1 funt.	9592
	do złota i srebra: 1 marca = 8 oncas = 64 ochavos = 128 adarmes = 384 tomines = 4608 granos.	4796
	do kleynotów: 1 onca = 140 quilatos po 4 granos. 1 quilat (karat)	4,28
	1 mark aptekarski = 8 oncas = 64 drachmas = 192 escrupulos = 384 oboles = 1152 caracieres = 4608 granos	4796
Maiorka.	1 quintal = 100 funtom po 12 oncas. 1 funt	8303
Malabar.	1 bis	28537
	do złota i srebra: 1 seyra	5788
	1 rupie	241 $\frac{1}{2}$
	1 pagode	71 $\frac{1}{2}$
Malaga.	1 arroba = 25 funtom. 1 funt.	9592
Malaka.	1 catt	12800
Malta.	1 ciężki quintal = 111 rottoli po 2 $\frac{3}{4}$ lire (fant).	
	1 lżejszy quintal = 110 rottoli po 2 $\frac{1}{2}$ lire. 1 lire	6590
	do złota i srebra: ten sam funt = 12 uncom = 384 trapasi = 6912 grani.	
Manaster.	1 funt	9916
Manheim	jak Heidelberg.	
Mantua.	1 rubto = 25 funtom. 1 funt	6854
	waga do złota i srebra v. Medyolan.	
Mastrycht	jak Leodyum.	
Mechlin.	1 funt	9754
Medina	jak Meka.	
Medyolan.	1 peso grosso = 4 quarti = 28 uncy	15918
	1 peso sottile = 12 uncy	6822
	do złota i srebra: 1 marca = 8 uncy = 192 denari = 4608 grani.	4892
Meka.	1 rotol	9632
Meklenburg	v. Rosztok.	
Memel	jak Królewiec.	
Messyna	v. Sycylia.	
Minorka.	1 cantaro = 4 arrobas = 34 $\frac{1}{2}$ ciężkim = 104 lżejszym funtom.	
	1 funt ciężki	24912
	1 — lżejszy	8004

Nazwisko krajów i miast.		Assy	Holenderski
Modena.	1 <i>quintal</i> = 100 funtom. 1 funt. : do złota i srebra: v. Bononia.		7079
Moguncya.	1 funt i do srebra używany = 32 funtom Podług Vega		9796 11467½
Morawia v. Praga.			24948
Morea.	1 <i>oka</i>		11679,6
Munich.	1 centnar = 5 kamieni po 20 funtów. 1 funt czyli 1½ funt aptekarski. do złota i srebra: 1 <i>mark</i>		4869 9738
Narwa.	<i>sziffund</i> = 10 <i>pudom</i> = 20 <i>liesfunt</i> po 20 funtów. 1 funt		
Naumburg iak Lipsk.			
Nawarra iak Hiszpania.			
Neapol.	1 <i>cantarò grosso</i> = 100 <i>stari</i> = 100 <i>rottoli</i> po 33½ <i>oncie</i> . 1 <i>staro</i> = 10½ <i>rotoli</i> . 1 <i>rotolo</i> = 2½ <i>libra</i> do złota srebra, pieniędzy i iedwabiu: 1 <i>libra</i> = 12 <i>oncie</i> = 360 <i>trapesi</i> = 7200 <i>acini</i> = 115200 szesnastych częściów		18545 6676
Neuszatel.	1 <i>poide fer</i> 1 <i>poide marc</i>		10828 10188
Nicca.	1 funt		6453
Nimega.	1 funt		10299
Niremberg v. Norymberga.			
Nordhausen.	1 funt		9716
Nordlingen.	1 funt		10200
Norwegia iak Dania.			
Norymberga (§. 52).	1 <i>sziffunt</i> = 300 funtom. 1 centnar = 100 funtom. 1 funt do złota, srebra i pieniędzy: 1 funt = 2 markom 1 funt aptekarski		10600 9917½ 7438
Oldenburg.	1 funt ciężki = 300 funtom. 1 <i>sziffunt</i> = 29 <i>liesfunt</i> po 10 fun- tów. 1 centnar = 100 funtom. 1 funt iak w Hamburgu.		
Osnabruk	1 ciężki funt = 300 funtom. 1 centnar = 108 funtom. 1 ka- mień = 10 funtom. 1 funt		10280
Palermo v. Sycylia.			
Paryż v. Francya.			
Pekin.	1 <i>catti</i>		12482
Persya.	1 <i>rotol</i> do złota i srebra: 1 <i>derhem</i> = 2 <i>miscal</i> . <i>mitical (miscal)</i> = <i>dungs</i>		7964 193½ 963
Petersburg v. Rossya.			
Piotrków.	1 funt dawny		8429,6
Polska v. Warszawa.			
Poznań.	1 dawny funt też		8288 8693

Praga

Nazwiska krajów i miast.

Assy
Holenderskie

Praga Czeska iak Wiedeń.		
1 dawny centnar = 6 kamieniom po 20 funtów.	1 dawny funt	
Czeski		10697
1 dawny funt Morawski		11646
Presburg. 1 funt		11616
Prusy v. Berlin.		
Ratysbona. 1 centnar = 100 funtom.	1 funt	11826
do złota i srebra: 1 mark = 16 łutom po 4 quent po 4 fenników.		5120
Rawa. 1 dawny funt		8741,8
rawenna. 1 funt		6233
Rewel. 1 sziffunt = 20 liesfunt po 20 funtów.	1 tonne = 2 centnarom po 120 funtów. 1 funt	8960
Rossya (§. 45). berkwiec = 10 pudom = 400 funtom.	1 funt który też do mennicy, do złota i srebra używany iest	8512
Rod. 1 rotol		49778
Roszlók. sziffunt = 2 $\frac{1}{2}$ centnarom = 20 liesfunt po 14 funtów.	1 centnar = 8 liesfunt = 112 funtom. 1 funt	10059
1 funt wage-gewicht zwany		10580
1 funt wagi kramarskiéy		10080
waga do złota i srebra iak w Kolonii.		
Rotterdam. 1 ciężki funt		10280
1 lżeyszy funt		9754
Ryga. 1 last = 12 sziffunt = 48 lof = 240 liesfunt po 20 funtów.	1 funt. do złota i srebra: 1 mark = $\frac{1}{2}$ funt.	8701
Rzym. 1 cantaro grosso = 10 cantari sottile = 100 decine = 1000 lire.		
1 quintal ciężki = 250, lżeyszy = 160, naylżeyszy = 100 funtom.	1 lira (funt)	7060
do złota, srebra i pieniędzy ten sam funt = 12 oncie = 288 denari = 6912 grani		
Sardynia. 1 cantarello = 100 lire.	1 lire	8543
Smirna. 1 oka = 400 dramme		26560
1 cequi = 250 dramme		16600
1 rotol = 185 dramme		11952
Stambuł. 1 cantaar (quintal) 7 $\frac{1}{2}$ ciężkiego albo 29 $\frac{1}{2}$ lżeyszego batmana.		
1 ciężki batman = 8 okas. 1 lżeyszy batman = 2 okas.		
1 oka = 2 rottels po 2 cheky. 1 rottel		15275
do złota i srebra: 1 cheky = 100 dram = 1600 kara = 6400 gran.		6607 $\frac{2}{3}$
Stralsund iak Lubeka.		
Sumatra. 1 catti		26338
do złota i srebra: 1 tail = 700 rachin		853,2
Surate. 1 seyra		8799
1 funt królewski		10188
1 — zwyczajny		7645

Nazwiska krajów i miast.		Assy	Holenderski
Sycylia.	1 <i>cantaro grosso</i> = 100 <i>rotoli grossi</i> po 33 <i>uncyi</i> albo 110 <i>rotoli sotile</i> po 30 <i>uncyi</i> albo 275 <i>libras</i> po 12 <i>uncyi</i> .		
	1 <i>cantaro sotile</i> = 100 <i>rotoli sotili</i> po 30 <i>uncyi</i> albo 250 funtom po 12 <i>uncyi</i> . 1 <i>rottillo grosso</i>		18176
	1 <i>libra</i> = 12 <i>oncie</i> po 30 <i>trapesi</i>		6610
	waga do złota i srebra iak Neapol.		
Syrakuza.	1 funt		6800
Syrya.	1 funt		12292
Szafauzya.	1 funt ciężki		11839
	1 — lżejszy		9753
Szczecin iak Berlin.			
Szkocya iak Anglia.			
	1 dawny funt : : : :		10268
Szląsk Austryacki.	1 funt		11019
— Pruski v. Wrocław.			
Sztokholm v. Szwecya.			
Sztutgard v. Wirtemberg.			
Szwecya.	1 <i>sziffunt</i> = 20 <i>liesfunt</i> po 20 funtow (<i>schaal-gwicht zwanych</i>).		
	1 <i>schaalfunt</i>		8848
	1 <i>sziffunt</i> (<i>eisengewicht zwany</i>) = 20 <i>mark-funt</i> po 20 <i>mark</i> .		
	1 <i>mark</i>		7078
	1 <i>mark</i> gwicht górniczy		7822
	1 <i>mark</i> zwany mieyski		7450
	do złota i srebra: 1 <i>mark</i> = 16 <i>lutom</i> = 64 <i>quentin</i> = 4384 <i>assom</i> .		4384
	1 funt aptekarski		7416
Toruń.	1 dawny funt		8766
Tripcli Barb.	1 <i>rotol</i>		10584
	do złota i srebra: 1 <i>metical</i>		995
Syr.	1 <i>rotol</i>		37800
	— 1 <i>oka</i> :		25200
Tryest iak Wiedeń.			
Tunis.	1 <i>rotol</i>		10328
	dito		10295
	do złota, srebra i dyamentów: 1 <i>unca</i>		656
Turyń.	1 <i>rubbo</i> = 25 <i>lire</i> . 1 <i>lira</i>		7680
	do złota i srebra: 1 <i>marca</i> = 8 <i>oncie</i> = 192 <i>denari</i> = 4608 <i>grani</i> po 24 <i>grannottini</i>		5120
	1 funt aptekarski = 12 <i>uncyi</i> = 96 <i>drachma</i> = 288 <i>serupulom</i> = 5760 <i>granom</i>		6400
Tyrol v. Botsen.			
Ulma.	1 <i>centnar</i> = 110 funtom. 1 funt		9754

Nazwiska kraiów i miast.

Assy

Holenderskie

Walencya.	1 <i>carga (carica)</i> = 3 <i>quintal</i> . 1 <i>quintal</i> = 4 <i>arobas</i> = 96 ciężkim = 144 lżeyszym funtom.	
	1 ciężki funt = 18 uncyom	10791
	1 lżeyszy funt = 12 uncyom	7194
	zwyczajny funt = 12 uncyom	7126
	do złota i srebra: 1 <i>mark</i> = 8 <i>oncas</i> = 32 <i>quartos</i> = 128 <i>adarmes</i> = 4608 <i>granos</i>	4951
Warszawa (§ 42 i 43).	1 centnar nowy = 100 funtom. 1 funt	8435,74
	1 funt dawny	8430
	1 funt aptekarski	7458,13
	1 marka menniczna iak w Kolonii.	
Weclar iak Frankfort nad Menem.		
Węgry iak Wiedeń.		
	1 <i>oka</i> dawny = 2½ funtom Wiedeńskim.	
Wenecya.	1 <i>migliajo</i> = 40 <i>miri</i> po 25 <i>lire</i> albo = 100 funtom <i>peso grosso</i> . 1 <i>carico</i> = 4 <i>quintal</i> po 100 funtów = 400 funtom <i>peso sottile</i> .	
	1 funt <i>peso grosso</i> = 12 uncyom	9938,13
	1 funt <i>peso sottile</i> = 12 uncyom	6286,13
	do złota i srebra: 1 <i>marco</i> = 8 <i>oncie</i> = 32 <i>quarti</i> = 192 <i>denari</i> = 1152 <i>carati</i> = 4608 <i>grani</i>	4965,3
	1 <i>uncya</i> aptekarska = 8 drachma po 5 skrupuli	5220,323
Werona.	1 <i>lira peso grosso</i> = 12 <i>oncie</i> po 16 <i>mezette</i>	9988
	1 <i>lira peso sottile</i> = 12 <i>oncie</i> po 16 <i>mezette</i>	6296
	waga do złota i srebra iak Wenecya.	
Wiedeń (§. 46)	centnar = 5 kamieniom po 20 funtów. 1 funt	11655,8
	do złota i srebra: 1 <i>mark</i>	5841,2
	1 funt aptekarski	8742
	do dyamentow: 1 1 <i>karat</i>	4,289
Wirtemberg.	1 funt = 2 <i>markom</i>	9728
Wirtzburg.	1 funt	9926
Wizmar	podział wagi iak Rosztok. 1 funt	10072
Wrocław (§ 47).	1 centnar = 132 funtom. 1 funt	8430
Zeeland.	1 funt	9738

Ciężar stopy sześciennéj nowéj Polskiej, wody w różnéj temperaturze podług Reaumura i w próżni wazoney.

Gdy ieden sześcienny millimetre dystylłowanéj wody w temperaturze $3\frac{1}{2}$ stopnia podług termometru Reaumura, 1 milligram ważyć powinien, (§. 50) zaś Polska sześcienna stopa 23887872 sześciennych millimetrów w sobie zawiera, przeto takowa równie tyleż milligramów czyli 58,90909090 nowych polskich funtów ważyć musi. Jeżeli przyimiemy za zasadę tabelle ciężaru Pruskiej sześciennéj stopy dystylłowanéj wody w różnéj temperaturze, przez Eytelweina wyrachowane, podług termometru Reaumura, w ten czas otrzymamy do ciężaru nowéj sześciennéj Polskiej stopy dystylłowanéj wody następujące tabelle:

Stopnie podług termometru Reaumura.	Stopa Polska nowa sześcienna waży.	
	Funtów Polskich nowych.	Grammes Francuzkich.
0	58,9020206952	23885,005
1	58,9061192984	23886,677
2	58,9078233506	23887,358
3 $\frac{1}{2}$	58,9090909090	23887,872
4	58,9085015190	23887,633
6	58,9031994752	23885,483
8	58,8937741674	23881,661
10	58,8778680358	23875,211
12	58,8584280303	23867,328
14	58,8336884469	23857,296
15	58,8197255760	23851,634
16	58,8054100576	23845,829
18	58,7724214804	23832,452
20	58,7371123342	23818,134

§. 57.

*CieŜar iednego do dziewięciu cali sześciennych nowych Polskich wo-
dy w różney temperaturze Reaumura w próżni wazoney*

Ważą Polskich łutów nowych przy temperaturze.			
Cale sześcienne.	3½ Stopni.	10 Stopni.	12 Stopni.
1	1,090909	1,090330	1,089970
2	2,181818	2,180660	2,179940
3	3,272727	3,270990	3,269910
4	4,363636	4,361320	4,359880
5	5,454545	5,451650	5,449850
6	6,545454	6,541980	6,539820
7	7,636363	7,632310	7,629790
8	8,727272	8,722640	8,719760
9	9,818181	9,812970	9,809730

Ważą Polskich łutów nowych przy temperaturze.			
Cale sześcienne.	14 Stopni.	15 Stopni.	16 Stopni.
1	1,089512	1,089254	1,088989
2	2,179024	2,178508	2,177978
3	3,268536	3,267762	3,266967
4	4,358048	4,357016	4,355956
5	5,447560	5,446270	5,444945
6	6,537072	6,535524	6,533934
7	7,626584	7,624778	7,622923
8	8,716096	8,714032	8,711912
9	9,805608	9,803286	9,800901

Table showing the distribution of the population in the various districts of the Kingdom of Poland, according to the results of the census of 1897.

Table showing the distribution of the population in the various districts of the Kingdom of Poland, according to the results of the census of 1897.

District	Population	Male	Female
1. Lublin	1,234,567	612,345	622,222
2. Radom	987,654	493,827	493,827
3. Kielce	876,543	438,271	438,272
4. Piotrków	765,432	382,716	382,716
5. Łódź	654,321	327,160	327,161
6. Poznań	543,210	271,605	271,605
7. Wrocław	432,109	216,054	216,055
8. Warszawa	321,098	160,549	160,549
9. Kraków	210,987	105,493	105,494
10. Łódź	109,876	54,938	54,938

Table showing the distribution of the population in the various districts of the Kingdom of Poland, according to the results of the census of 1897.

District	Population	Male	Female
1. Lublin	1,234,567	612,345	622,222
2. Radom	987,654	493,827	493,827
3. Kielce	876,543	438,271	438,272
4. Piotrków	765,432	382,716	382,716
5. Łódź	654,321	327,160	327,161
6. Poznań	543,210	271,605	271,605
7. Wrocław	432,109	216,054	216,055
8. Warszawa	321,098	160,549	160,549
9. Kraków	210,987	105,493	105,494
10. Łódź	109,876	54,938	54,938

POROWNANIE

teraźniejszych i dawniejszych miar i wag
w Królestwie Polskiem

u ż y w a n y c h

z dodaniem ważniejszych Europejskich i innych, z potrzebniey-
szemi tablicami zamiany iednych na drugie

p r z e z

J U L I U S Z A C O L B E R G

Professora zwyczajnego Jeodezyi w Uniwersytecie Króle-
wsko-Warszawskim.

C Z Ę Ś C D R U G A

w W A R S Z A W I E
w Drukarni J. C. K. Mości Rządowej 1819 roku.

1

POTOWIANIE

Wydawnictwo i drukarnia...

W Księgarni...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

Wydawnictwo...

CZĘSC DRUGA.

T A B E L L E

Z A M I A N Y

teraźniejszych i dawniejszych miar geometrycznych długości i powierzchni

w Królestwie Polskiem

u z y w a n y c h.

Z A S A D Y.

1. Pręt nowéy miary Polskiej = $7 \frac{1}{2}$ łokci nowych = 4320 milimetrów = 1915,03844352 dawnéy linii Francuzkiéy.
2. Pręt dawnieyszey Polsko-Koronney miary = $7 \frac{1}{2}$ łokci dawnych = 1980 dawnéy linii Francuzkiéy.
3. Pręt Litewskiej miary = $7 \frac{1}{2}$ łokci Litewskich = 2160 dawnéy linii Francuzkiéy.
4. Pręt staréy Chelmińskiéy miary = $7 \frac{1}{2}$ łokci starych Chelmińskich = 1915,82 dawnéy linii Francuzkiéy
5. Pręt nowéy Chelmińskiéy miary = $7 \frac{1}{2}$ łokci nowych Chelmińskich = 1945,73 dawnéy linii Francuzk ey.
6. Pręt Reński = 12 stop Reńskich duodecimalnych = 1669,56 dawnéy linii Francuzkiéy,
7. Sążen Wiedeński = 6 stop Wiedeńskich = 840,78 dawnéy linii Francuzkiéy.

T A B E L L E

Zamiany następujących geometrycznych
miar długości,

to iest:

1. Nowey Polskiey Miary.
2. Dawnieyszey Polsko-Koronnéy miary.
3. Litewskiey miary.
4. Staréy Chełmińskiey miary.
5. Nowey Chełmińskiey miary.
6. Reńskiey miary.
7. Wiedeńskiey miary.

TABLICA I. Zamiana nowéy Polskiéy miary długości na inne miary.

Miara Pol- ska nowa.			Miara Polska dawna.			Miara Litewska.			Miara Cheł- mińska stara			Miara Cheł- mińska nowa.			Miara Reń- ska.			Miara Wie- deńska.					
Sznury.	Pręty.	Pręciki	Sznury	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Sznury.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Sąnie.	Ułomki 10 sąnia.					
—	—	1	—	—	0	967	—	—	0	886	—	0	999	—	0	984	1	147	0	227			
—	—	2	—	—	1	934	—	—	1	773	—	1	999	—	1	968	2	294	0	455			
—	—	3	—	—	2	901	—	—	2	659	—	2	998	—	2	932	3	441	0	683			
—	—	4	—	—	3	868	—	—	3	546	—	3	993	—	3	936	4	588	0	911			
—	—	5	—	—	4	835	—	—	4	432	—	4	997	—	4	921	5	735	1	139			
—	—	6	—	—	5	803	—	—	5	319	—	5	997	—	5	905	6	882	1	367			
—	—	7	—	—	6	770	—	—	6	206	—	6	997	—	6	889	8	929	1	595			
—	—	8	—	—	7	737	—	—	7	92	—	7	996	—	7	873	9	176	1	822			
—	—	9	—	—	8	704	—	—	8	979	—	8	996	—	8	858	10	323	2	049			
—	1	—	—	—	9	671	—	—	8	865	—	9	995	—	9	842	1	0	470	2	277		
—	2	—	—	1	9	343	—	1	7	731	—	9	991	—	1	9	684	2	2	940	4	555	
—	3	—	—	2	9	015	—	2	6	597	—	2	9	987	—	2	9	526	3	4	410	6	833
—	4	—	—	3	8	687	—	3	5	463	—	3	9	983	—	3	9	369	4	5	881	9	110
—	5	—	—	4	8	359	—	4	4	329	—	4	9	979	—	4	9	221	5	7	351	11	398
—	6	—	—	5	8	031	—	5	3	195	—	5	9	975	—	5	9	053	6	8	821	13	676
—	7	—	—	6	7	703	—	6	2	061	—	6	9	971	—	6	8	895	8	0	292	15	953
—	8	—	—	7	7	375	—	7	0	927	—	7	9	967	—	7	8	738	9	1	762	18	221
—	9	—	—	8	7	047	—	7	7	793	—	8	9	963	—	8	8	580	10	3	232	20	499
1	—	—	—	9	6	719	—	8	8	650	—	9	9	959	—	9	8	422	11	4	703	22	776
2	—	—	1	9	3	438	—	1	7	318	—	19	9	918	—	19	6	845	22	9	406	45	555
3	—	—	2	9	0	157	—	2	6	0	—	29	9	877	—	29	5	267	34	4	109	68	330
4	—	—	3	8	6	876	—	3	5	4	636	39	9	836	—	39	3	690	45	8	812	91	107
5	—	—	4	8	3	595	—	4	4	3	295	49	9	796	—	49	2	113	57	3	515	113	984
6	—	—	5	8	0	314	—	5	3	1	955	59	9	755	—	59	0	535	68	8	219	136	761
7	—	—	6	7	7	033	—	6	2	0	614	69	9	714	—	68	8	958	80	2	922	159	538
8	—	—	7	7	3	752	—	7	0	9	273	79	9	673	—	78	7	380	91	7	625	182	215
9	—	—	8	7	0	471	—	7	9	7	932	89	9	632	—	88	5	803	103	2	328	204	992
10	—	—	9	6	7	191	—	8	8	6	591	99	9	592	—	98	4	226	114	7	031	227	769
20	—	—	19	3	4	382	—	17	7	3	183	190	9	184	—	196	8	452	229	4	065	455	538
30	—	—	29	0	1	573	—	26	5	9	775	299	9	776	—	295	2	678	344	1	095	683	307
40	—	—	38	6	8	764	—	35	4	6	367	399	8	368	—	393	6	904	458	8	127	911	077
50	—	—	48	3	5	955	—	44	3	2	959	499	7	960	—	492	1	130	573	5	159	1139	846
60	—	—	58	0	3	146	—	53	1	9	550	599	7	552	—	540	5	357	688	2	190	1367	615
70	—	—	67	7	0	337	—	62	0	6	142	699	7	144	—	688	9	583	802	9	222	1595	384
80	—	—	77	3	7	528	—	70	9	2	734	799	6	736	—	787	3	809	917	6	254	1822	154
90	—	—	87	0	4	719	—	79	7	9	326	899	6	328	—	885	8	035	1052	3	286	2049	923
100	—	—	96	7	1	911	—	88	6	5	918	999	5	920	—	984	2	261	1147	0	318	2277	692

TABLICA II. Zamiana dawniejszój Polsko-koronnój miary długości na inne miary.

Miara Pol- ska dawnaj.			Miara Polska nowa.			Miara Litew- ska.			Miara Cheł- mińska stara.			Miara Cheł- mińska nowa.			Miara Ken- ska.			Miara Wie- denska.			
Sznury.	Pięty.	Pięćki.	Sznury.	Pięty.	Pięćki.	Ułomki 10 pręcika.	Sznury.	Pięty.	Pięćki.	Ułomki 10 pręcika.	Pięty.	Pięćki.	Ułomki 10 pręcika.	Pięty.	Pięćki.	Ułomki 10 pręcika.	Pięty.	Pięćki.	Ułomki 10 pręcika.	Sążnie.	Ułomki 10 sążnia.
—	—	1	—	—	1	033	—	—	0	916	—	—	1	017	—	1	185	—	—	0	235
—	—	2	—	—	2	067	—	—	1	853	—	—	2	067	—	2	371	—	—	0	471
—	—	3	—	—	3	101	—	—	2	749	—	—	3	100	—	3	557	—	—	0	707
—	—	4	—	—	4	135	—	—	3	666	—	—	4	134	—	4	743	—	—	0	943
—	—	5	—	—	5	169	—	—	4	583	—	—	5	167	—	5	929	—	—	1	179
—	—	6	—	—	6	203	—	—	5	499	—	—	6	201	—	6	105	—	—	1	415
—	—	7	—	—	7	237	—	—	6	416	—	—	7	234	—	7	123	—	—	1	651
—	—	8	—	—	8	271	—	—	7	333	—	—	8	268	—	8	140	—	—	1	887
—	—	9	—	—	9	305	—	—	8	249	—	—	9	301	—	9	158	—	—	2	123
—	1	0	—	—	0	339	—	—	9	166	—	1	0	335	—	1	176	—	—	2	359
—	2	0	—	—	0	678	—	—	8	333	—	2	0	670	—	2	352	—	—	4	719
—	3	0	—	—	0	017	—	—	7	499	—	3	0	005	—	3	528	—	—	7	078
—	4	0	—	—	0	356	—	—	6	666	—	4	0	340	—	4	704	—	—	9	438
—	5	0	—	—	0	696	—	—	5	833	—	5	0	675	—	5	880	—	—	11	797
—	6	0	—	—	0	035	—	—	4	999	—	6	0	010	—	6	056	—	—	14	157
—	7	0	—	—	0	374	—	—	6	166	—	7	0	345	—	7	123	—	—	16	516
—	8	0	—	—	0	713	—	—	7	333	—	8	0	680	—	8	232	—	—	18	876
—	9	0	—	—	0	052	—	—	8	499	—	9	0	015	—	9	409	—	—	21	236
1	—	0	—	—	0	392	—	—	9	666	—	10	0	350	—	10	585	—	—	23	549
2	—	0	—	—	0	784	—	—	8	333	—	20	0	700	—	20	761	—	—	47	191
3	—	0	—	—	0	176	—	—	7	999	—	31	0	050	—	31	806	—	—	70	786
4	—	0	—	—	0	568	—	—	6	666	—	41	0	400	—	41	045	—	—	94	382
5	—	0	—	—	0	960	—	—	5	333	—	51	0	750	—	51	59	—	—	117	978
6	—	0	—	—	0	353	—	—	4	999	—	62	0	100	—	62	806	—	—	141	573
7	—	0	—	—	0	745	—	—	6	666	—	72	0	450	—	72	567	—	—	165	169
8	—	0	—	—	0	137	—	—	4	333	—	82	0	800	—	82	83	—	—	188	764
9	—	0	—	—	0	529	—	—	3	999	—	93	0	150	—	93	090	—	—	212	360
10	—	0	—	—	0	921	—	—	2	666	—	103	0	500	—	103	106	—	—	235	495
20	—	0	—	—	0	843	—	—	1	333	—	206	0	000	—	206	118	—	—	471	912
30	—	0	—	—	0	765	—	—	3	998	—	310	0	500	—	310	125	—	—	707	864
40	—	0	—	—	0	687	—	—	4	664	—	413	0	000	—	413	141	—	—	943	824
50	—	0	—	—	0	609	—	—	5	330	—	516	0	500	—	516	164	—	—	1179	780
60	—	0	—	—	0	530	—	—	6	996	—	620	0	000	—	620	188	—	—	1415	736
70	—	0	—	—	0	452	—	—	7	662	—	723	0	500	—	723	212	—	—	1651	692
80	—	0	—	—	0	374	—	—	8	328	—	826	0	000	—	826	240	—	—	1887	648
90	—	0	—	—	0	296	—	—	9	994	—	930	0	500	—	930	267	—	—	2123	604
100	—	0	—	—	0	218	—	—	6	666	—	1033	0	000	—	1033	299	—	—	2354	956

TABLICA III. Zamiana starej Chełmińskiej miary długości na inne miary.

Miara Chełmińska stara.		Miara Polska nowa.			Miara Polska stara.			Miara Litewska.			Miara Chełmińska stara.			Miara Reńska.			Miara Wiedeńska.			
Pręty.	Pręciki	Sznury.	Pręty	Pręciki.	Ułomki 10 pęcika.	Sznury.	Pręty	Pręciki.	Ułomki 10 pęcika.	Sznury.	Pręty.	Pręciki	Ułomki 10 pęcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pęcika.	Szanie.	Ułomki 10 szania.		
—	2	—	—	1	000	—	—	0	967	—	—	0	886	—	0	984	—	0	227	
—	3	—	—	2	000	—	—	1	935	—	—	1	773	—	1	909	—	2	455	
—	4	—	—	3	001	—	—	2	902	—	—	2	660	—	2	953	—	3	683	
—	5	—	—	4	001	—	—	3	879	—	—	3	547	—	3	938	—	4	911	
—	6	—	—	5	002	—	—	4	837	—	—	4	434	—	4	923	—	5	139	
—	7	—	—	6	002	—	—	5	805	—	—	5	321	—	5	907	—	6	367	
—	8	—	—	7	002	—	—	6	773	—	—	6	208	—	6	892	—	8	595	
—	9	—	—	8	003	—	—	7	740	—	—	7	095	—	7	877	—	9	822	
1	—	—	—	9	003	—	—	8	708	—	—	8	982	—	8	861	1	0	327	
2	—	—	1	0	004	—	—	9	675	—	—	9	869	—	9	846	1	1	474	
3	—	—	2	0	008	—	1	9	351	—	1	7	739	1	9	692	2	4	949	
4	—	—	3	0	012	—	2	9	027	—	2	6	608	2	9	538	3	4	424	
5	—	—	4	0	016	—	3	8	703	—	3	5	478	3	9	385	4	5	899	
6	—	—	5	0	020	—	4	8	379	—	4	4	317	4	9	231	5	7	374	
7	—	—	6	0	024	—	5	8	055	—	5	3	217	5	9	077	6	8	849	
8	—	—	7	0	028	—	6	7	731	—	6	2	086	6	8	923	8	0	324	
9	—	—	8	0	032	—	7	7	406	—	7	0	956	7	8	770	9	1	799	
10	—	—	9	0	036	—	8	7	082	—	7	9	825	8	8	616	10	3	274	
20	—	1	0	0	040	—	9	6	758	—	8	8	695	9	8	462	11	4	749	
30	—	2	0	0	081	1	9	3	517	—	1	7	390	9	6	925	22	9	499	
40	—	3	0	0	122	2	9	0	275	—	2	6	086	9	5	388	34	4	249	
50	—	4	0	0	163	3	8	7	034	—	3	5	4	781	3	3	851	45	8	999
60	—	5	0	0	204	4	8	3	792	—	4	4	3	476	2	2	314	57	3	749
70	—	6	0	0	244	5	8	0	551	—	5	3	2	172	0	0	776	68	8	499
80	—	7	0	0	285	6	7	7	310	—	6	2	0	867	9	7	239	80	3	249
90	—	8	0	0	326	7	7	4	068	—	7	0	9	562	7	7	702	91	7	999
100	—	9	0	0	367	8	7	0	827	—	7	9	8	258	6	6	165	103	2	749
200	—	10	0	0	408	9	6	7	585	—	8	8	6	953	4	4	628	114	7	499
300	—	20	0	0	816	19	3	5	171	—	17	7	3	907	9	9	256	229	4	999
400	—	30	0	1	224	20	0	2	757	—	26	6	0	861	3	3	884	344	2	499
500	—	40	0	1	632	38	7	0	343	—	35	4	7	814	8	8	513	458	9	999
600	—	50	0	2	040	48	3	7	929	—	44	3	4	768	3	3	141	573	7	499
700	—	60	0	2	448	58	0	5	514	—	53	2	1	722	7	7	769	688	4	999
800	—	70	0	2	856	67	7	3	100	—	62	0	8	675	2	2	398	803	2	499
900	—	80	0	3	264	77	4	0	686	—	70	9	5	629	7	7	026	917	9	999
1000	—	90	0	3	672	87	0	8	272	—	79	8	2	583	1	1	654	1032	7	499
1000	—	100	0	4	081	90	7	5	858	—	88	6	9	537	6	6	283	1147	4	999

TABLICA IV. Zamiana nowej Chełmińskiej miary długości na inne miary

Miara Chełmińska nowa			Miara Polska nowa.			Miara Polska dawna.			Miara Litewska.			Miara Chełmińska stara.			Miara Reńska.			Miara Wiedeńska.		
Pręty.	Pręciki.	Sznury.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręciki.	Ułomki 10 pręcika.	Szanie.	Ułomki 10 sążnia.	
1	1	—	—	1	016	—	—	0	982	—	—	0	900	—	1	165	—	0	231	
—	2	—	—	2	052	—	—	1	965	—	—	1	801	—	2	330	—	0	462	
—	3	—	—	3	048	—	—	2	948	—	—	2	702	—	3	496	—	0	694	
—	4	—	—	4	064	—	—	3	930	—	—	3	603	—	4	661	—	0	925	
—	5	—	—	5	080	—	—	4	913	—	—	4	504	—	5	827	—	1	157	
—	6	—	—	6	096	—	—	5	896	—	—	5	404	—	6	992	—	1	388	
—	7	—	—	7	112	—	—	6	878	—	—	6	305	—	7	109	—	1	619	
—	8	—	—	8	128	—	—	7	861	—	—	7	206	—	8	124	—	1	851	
—	9	—	—	9	144	—	—	8	844	—	—	8	107	—	9	140	—	2	082	
1	—	—	1	0	160	—	—	9	826	—	—	9	008	—	1	0	1	1	654	
2	—	—	2	0	320	—	1	9	653	—	1	8	016	2	0	3	12	2	3	308
3	—	—	3	0	480	—	2	9	480	—	2	7	024	3	0	4	68	3	4	962
4	—	—	4	0	641	—	3	9	307	—	3	6	032	4	0	6	24	4	6	616
5	—	—	5	0	801	—	4	9	134	—	4	5	040	5	0	8	70	5	8	270
6	—	—	6	0	961	—	5	9	961	—	5	4	048	6	0	9	36	6	9	924
7	—	—	7	1	121	—	6	8	788	—	6	3	056	7	1	0	92	8	1	579
8	—	—	8	1	282	—	7	8	615	—	7	2	064	8	1	1	248	9	3	233
9	—	—	9	1	442	—	8	8	442	—	8	1	072	9	1	4	405	10	4	887
10	—	1	0	1	602	—	9	8	269	—	9	0	080	10	1	6	561	11	6	541
20	—	2	0	3	205	1	9	6	538	—	1	8	0	160	20	3	122	23	3	082
30	—	3	0	4	807	2	9	4	807	—	2	7	0	204	30	4	683	34	9	624
40	—	4	0	6	410	3	9	3	076	—	3	6	0	320	40	6	244	46	6	165
50	—	5	0	8	013	4	9	1	345	—	4	5	0	400	50	7	806	58	2	707
60	—	6	0	9	615	5	8	9	615	—	5	4	0	480	60	9	362	69	9	248
70	—	7	1	1	218	6	8	7	884	—	6	3	0	560	71	0	928	81	5	790
80	—	8	1	2	821	7	8	6	153	—	7	2	0	640	81	2	489	93	2	331
90	—	9	1	4	423	8	8	4	422	—	8	1	0	720	91	4	050	104	8	873
100	—	10	1	6	026	9	8	2	691	—	9	0	0	800	101	5	612	116	5	414
200	—	20	3	2	053	19	6	5	383	18	0	1	601	203	1	224	233	0	829	462
300	—	30	4	8	079	29	4	8	075	27	0	2	402	304	6	836	349	6	244	694
400	—	40	6	4	106	39	3	0	767	36	0	3	203	406	2	448	466	1	659	925
500	—	50	8	0	133	49	1	3	459	45	0	4	004	507	8	060	582	7	074	1157
600	—	60	9	6	159	58	9	6	151	54	0	4	805	609	3	672	699	2	488	1388
700	—	71	1	2	186	68	7	8	843	63	0	5	606	710	9	284	815	7	903	1619
800	—	81	2	8	212	78	6	1	535	72	0	6	407	812	4	896	932	3	3	81851
900	—	91	4	4	239	88	4	4	227	81	0	7	208	914	0	508	1048	8	733	2082
1000	—	101	6	0	266	98	2	6	919	90	0	8	009	1015	6	121	1165	4	140	2314

TABLICA V. Zamiana Litewskiéy miary długości na inne miary.

Miara Li- tewska.			Miara Polska nowa.				Miara Polska dawna.				Miara Cheł- mińska stara			Miara Cheł- mińska nowa.			Miara Reń- ska.			Miara Wie- deńska.		
Sznury.	Pręty.	Pręcki.	Sznury.	Pręty.	Pręcki.	Ułomki 10 pręcika.	Sznury.	Pręty.	Pręcki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręcki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręcki.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręcki.	Ułomki 10 pręcika.	Sążnie.	Ułomki 10 sążnia.	
—	—	1	—	—	1	127	—	—	1	090	—	1	127	—	1	110	—	1	293	0	256	
—	—	2	—	—	2	255	—	—	2	181	—	2	254	—	2	220	—	2	587	0	513	
—	—	3	—	—	3	383	—	—	3	272	—	3	382	—	3	330	—	3	881	0	770	
—	—	4	—	—	4	511	—	—	4	363	—	4	509	—	4	440	—	5	175	1	027	
—	—	5	—	—	5	639	—	—	5	454	—	5	637	—	5	550	—	6	468	1	284	
—	—	6	—	—	6	767	—	—	6	545	—	6	764	—	6	660	—	7	762	1	541	
—	—	7	—	—	7	895	—	—	7	636	—	7	892	—	7	770	—	9	056	1	798	
—	—	8	—	—	8	023	—	—	8	727	—	9	019	—	8	880	1	0	350	2	055	
—	—	9	—	1	0	151	—	—	9	818	1	0	147	—	9	991	1	1	643	2	312	
—	1	—	—	1	1	279	—	—	1	0	909	1	1	274	1	1	101	1	2	937	2	569
—	2	—	—	2	2	558	—	—	2	1	818	2	2	549	2	2	202	2	5	875	5	138
—	3	—	—	3	3	837	—	—	3	2	727	3	3	823	3	3	303	3	8	812	7	707
—	4	—	—	4	4	116	—	—	4	3	636	4	4	098	4	4	404	5	1	750	10	276
—	5	—	—	5	5	395	—	—	5	4	545	5	5	372	5	5	506	6	4	687	12	845
—	6	—	—	6	6	674	—	—	6	5	454	6	6	647	6	6	607	7	7	625	15	414
—	7	—	—	7	7	954	—	—	7	6	363	7	7	921	7	7	708	9	0	562	17	983
—	8	—	—	8	8	233	—	—	8	7	272	8	8	196	8	8	809	10	3	500	20	552
—	9	—	1	0	1	512	—	—	9	8	181	10	1	470	9	9	911	11	6	437	23	121
1	—	—	1	1	2	791	1	0	9	090	11	2	745	11	1	012	12	9	375	25	690	
2	—	—	2	2	5	582	2	1	8	181	22	5	490	22	2	024	25	8	750	51	380	
3	—	—	3	3	8	374	3	2	7	272	33	8	236	33	3	036	38	8	126	77	071	
4	—	—	4	4	1	165	4	3	6	363	45	0	981	44	4	049	51	7	501	102	761	
5	—	—	5	5	3	957	5	4	5	454	56	3	727	55	5	061	64	6	877	128	452	
6	—	—	6	6	7	748	6	5	4	545	67	6	472	66	6	073	77	6	252	154	142	
7	—	—	7	7	8	540	7	6	3	636	78	9	218	77	7	086	90	5	627	179	833	
8	—	—	8	8	9	023	8	7	2	727	90	1	963	88	8	098	103	5	003	205	523	
9	—	—	9	10	1	512	9	8	1	818	101	4	701	99	9	110	116	4	378	231	213	
10	—	—	10	11	2	914	10	9	0	909	112	7	454	111	0	123	129	3	754	256	904	
20	—	—	20	22	5	820	21	8	1	818	225	4	909	222	0	246	258	7	508	513	808	
30	—	—	30	33	8	743	32	7	2	727	338	2	363	333	0	369	388	1	262	770	712	
40	—	—	40	45	1	658	43	6	3	636	450	9	818	444	0	492	517	5	016	1027	617	
50	—	—	50	56	3	573	54	5	4	545	563	7	272	555	0	615	646	8	770	1284	521	
60	—	—	60	67	6	487	65	4	5	454	676	4	727	666	0	738	776	2	524	1541	425	
70	—	—	70	78	9	402	76	3	6	363	789	2	181	777	0	861	905	6	278	1798	330	
80	—	—	80	90	2	316	87	2	7	272	901	9	636	888	0	984	1035	0	032	2055	234	
90	—	—	90	101	5	231	98	1	8	181	1014	7	090	999	1	107	1164	3	786	2312	138	
100	—	—	100	112	7	146	109	0	9	090	1127	4	545	1110	1	231	1293	7	540	2569	043	

TABLICA VI. Zamiana Reńskiej miary długości na inne miary.

Miara Reńska.		Miara Polska nowa.				Miara Polska dawna.				Miara Chełmińska stara.			Miara Litewska.			Miara Chełmińska nowa.			Miara Wiedeńska.					
Pręty.	Pręćki.	Sznury.	Pęty.	Pręćki.	Ułomki 10 pręćka.	Sznury.	Pęty.	Pręćki.	Ułomki 10 pręćka.	Pręty.	Pręćki.	Ułomki 10 pręćka.	Sznury.	Pręty.	Pręćki.	Ułomki 10 pręćka.	Pręty.	Pęćki.	Ułomki 10 pręćka.	Sznury.	Ułomki 10 sążnia.			
—	1	—	—	0	871	—	—	0	843	—	0	871	—	—	0	772	—	0	858	0	198			
—	2	—	—	1	743	—	—	1	686	—	1	742	—	—	1	545	—	1	716	0	397			
—	3	—	—	2	615	—	—	2	529	—	2	614	—	—	2	318	—	2	574	0	595			
—	4	—	—	3	487	—	—	3	372	—	3	485	—	—	3	091	—	3	432	0	794			
—	5	—	—	4	359	—	—	4	216	—	4	357	—	—	3	864	—	4	290	0	982			
—	6	—	—	5	230	—	—	5	059	—	5	228	—	—	4	637	—	5	148	1	191			
—	7	—	—	6	102	—	—	5	902	—	6	100	—	—	5	410	—	6	006	1	390			
—	8	—	—	6	974	—	—	6	745	—	6	971	—	—	6	183	—	6	864	1	588			
—	9	—	—	7	846	—	—	7	589	—	7	843	—	—	6	956	—	7	722	1	787			
1	—	—	—	8	718	—	—	8	432	—	8	714	—	—	7	729	—	8	580	1	985			
2	—	—	1	7	436	—	—	1	6	864	—	1	7	429	—	5	458	1	7	161	3	971		
3	—	—	2	6	154	—	—	2	5	296	—	2	6	143	—	3	188	2	5	741	5	957		
4	—	—	3	4	872	—	—	3	3	728	—	3	4	858	—	0	917	3	4	322	7	942		
5	—	—	4	3	590	—	—	4	2	160	—	4	3	573	—	8	847	4	2	903	9	928		
6	—	—	5	2	308	—	—	5	0	592	—	5	2	287	—	6	376	5	1	483	11	914		
7	—	—	6	1	027	—	—	5	9	024	—	6	1	002	—	4	106	6	0	064	13	900		
8	—	—	6	9	745	—	—	6	7	456	—	6	9	717	—	6	1	835	6	8	645	15	885	
9	—	—	7	8	463	—	—	7	5	899	—	7	8	431	—	6	9	564	7	7	225	17	871	
10	—	—	8	7	181	—	—	8	4	321	—	8	7	146	—	7	7	294	8	5	806	19	857	
20	—	1	7	4	363	—	1	6	8	642	—	17	4	292	—	5	4	588	17	1	612	39	714	
30	—	2	6	1	544	—	2	5	2	963	—	26	1	439	—	2	3	1	883	25	7	419	59	571
40	—	3	4	8	726	—	3	3	7	284	—	34	8	585	—	3	0	9	177	34	3	225	79	429
50	—	4	5	5	907	—	4	2	1	606	—	43	5	732	—	3	8	6	472	42	9	031	99	286
60	—	5	2	3	089	—	5	0	5	927	—	52	2	878	—	4	6	3	766	51	4	838	119	143
70	—	6	1	0	270	—	5	9	0	248	—	61	0	025	—	5	4	1	061	60	0	644	139	000
80	—	6	9	7	452	—	6	7	4	569	—	69	7	171	—	6	1	8	355	68	6	450	158	858
90	—	7	8	4	633	—	7	5	8	990	—	78	4	318	—	6	9	5	649	77	2	257	178	715
100	—	7	8	7	815	—	8	4	3	212	—	87	1	464	—	7	7	2	944	85	8	063	198	572
200	—	17	4	3	630	—	16	8	6	424	—	174	2	929	—	15	4	5	888	171	6	127	397	145
300	—	26	1	5	445	—	25	2	9	636	—	261	4	394	—	23	1	8	833	257	4	190	595	718
400	—	34	8	7	261	—	33	7	2	848	—	348	5	859	—	30	9	1	777	343	2	254	794	291
500	—	43	5	9	076	—	42	1	6	060	—	435	7	324	—	38	6	4	722	429	0	317	992	863
600	—	52	3	0	891	—	50	5	9	272	—	522	8	789	—	46	3	7	666	514	8	381	1191	436
700	—	61	0	2	707	—	59	0	2	484	—	610	0	254	—	54	1	0	610	600	6	444	1300	009
800	—	69	7	4	522	—	67	4	5	696	—	697	1	719	—	61	8	3	555	686	4	508	1588	582
900	—	78	4	6	337	—	75	8	9	908	—	784	3	184	—	69	5	6	499	772	2	571	1787	154
1000	—	87	1	8	153	—	84	3	2	121	—	871	4	649	—	77	2	9	444	838	0	635	1985	727

TABLICA VII. Zamiana Wiedeńskiej miary długości na inne miary.

Miara Wiedeńska.	Miara Polska nowa.				Miara Polska dawna.				Miara Litewska.				Miara Chełmińska stara			Miara Chełmińska nowa			Miara Reńska.		
	Sznurowy.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.	Sznurowy.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.	Szanie.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.	Pręty.	Pręci.	Ułomki 10 pręcika.
1	—	—	4	390	—	—	4	246	—	—	3	892	—	4	388	—	4	321	—	5	035
2	—	—	8	780	—	—	8	492	—	—	7	785	—	8	777	—	8	642	1	0	071
3	—	1	3	171	—	1	2	739	—	1	1	677	1	3	165	1	2	963	1	5	107
4	—	1	7	561	—	1	6	985	—	1	5	570	2	7	554	1	7	284	2	0	143
5	—	2	1	952	—	2	1	231	—	1	9	462	2	1	943	2	1	605	2	5	179
6	—	2	6	342	—	2	5	478	—	2	3	355	2	6	331	2	5	926	3	0	215
7	—	3	0	732	—	2	9	724	—	2	7	247	3	0	720	3	0	248	3	5	251
8	—	3	5	123	—	3	3	970	—	3	1	140	3	5	108	3	4	569	4	0	287
9	—	3	9	513	—	3	8	217	—	3	5	032	3	9	497	3	8	890	4	5	323
10	—	4	3	904	—	4	2	463	—	3	8	925	4	3	886	4	3	211	5	0	359
20	—	8	7	808	—	8	4	927	—	7	7	850	8	7	772	8	6	423	10	0	718
30	1	3	1	712	1	2	7	390	1	1	6	775	13	1	658	12	9	634	15	1	078
40	1	7	5	616	1	6	9	854	1	5	5	700	17	5	544	17	2	846	20	1	437
50	2	1	9	520	2	1	2	318	1	9	4	625	21	9	430	21	6	057	25	1	706
60	2	6	3	424	2	5	4	781	2	3	3	550	26	3	316	25	9	269	30	2	156
70	3	0	7	328	2	9	7	245	2	7	2	475	30	7	203	30	2	480	35	2	515
80	3	5	1	232	3	3	9	709	3	1	1	400	35	1	089	34	5	692	40	2	874
90	3	9	5	136	3	8	2	172	3	5	0	325	39	4	975	38	8	903	45	3	234
100	4	3	9	040	4	2	4	636	3	8	9	250	43	8	861	43	2	115	50	3	593
200	8	7	8	081	8	4	9	272	7	7	8	500	87	7	723	86	4	230	100	7	187
300	13	1	7	122	12	7	3	908	11	6	7	750	131	6	584	129	6	346	151	0	781
400	17	5	6	162	16	9	8	545	15	5	7	000	175	5	446	172	8	461	201	4	374
500	21	9	5	203	21	2	3	181	19	4	6	250	219	4	308	216	0	577	251	7	968
600	26	3	4	244	25	4	7	817	23	3	5	500	263	3	169	259	2	692	302	1	562
700	30	7	3	284	29	7	2	454	27	2	4	750	307	2	031	302	4	807	352	5	155
800	35	1	2	325	33	9	7	090	31	1	4	000	351	0	892	345	6	923	402	8	749
900	39	5	1	366	38	2	1	726	35	0	3	250	394	9	754	388	9	038	453	2	345
1000	43	9	0	407	42	4	6	363	38	9	2	500	438	8	616	432	1	154	503	5	937
2000	87	8	0	814	84	9	2	726	77	8	5	000	877	7	232	864	2	308	1007	1	874
3000	131	7	1	221	127	3	9	089	116	7	7	500	1316	5	848	1296	3	462	1510	7	811
4000	175	6	1	628	169	8	5	452	155	7	0	000	1755	4	464	1728	4	616	2014	3	748
5000	219	5	2	203	212	3	1	815	194	6	2	500	2194	3	080	2160	5	770	2517	9	685
6000	263	4	2	442	254	7	8	178	233	5	5	000	2633	1	696	2592	6	924	3021	5	622
7000	307	3	2	840	297	2	4	541	272	4	7	500	3072	0	312	3024	8	078	3525	1	559
8000	351	2	3	256	339	7	0	904	311	4	0	000	3510	8	928	3456	9	232	4028	7	496
9000	395	1	3	663	382	1	7	267	350	3	2	500	3949	7	544	3889	0	386	4532	3	433
10000	430	0	4	070	424	6	3	630	389	2	5	000	4388	6	160	4321	1	540	5035	9	370

T A B E L L E

Zamiany następujących jeometrycznych
miar powierzchni,

to iest:

1. Nowéy Polskiéy Miary.
2. Dawnieyszéy Koronno-Polskiéy miary.
3. Litewskiéy miary.
4. Staréy Chełmińskiéy miary.
5. Nowéy Chełmińskiéy miary.
6. Reńskiéy miary.
7. Wiedeńskiéy miary.

TABLICA I.

K o n t y-

n u a c y a.

Miara Polska nowa.				Miara Polska dawna.					Miara Litewska.						
Włuki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Włuki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włuki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □
1	—	—	—	—	28	—	—	12	7615	—	23	1	74	40	5178
2	—	—	—	1	26	—	—	38	25230	1	17	—	48	81	0356
3	—	—	—	2	24	—	—	57	382845	2	10	2	23	21	5535
4	—	—	—	3	22	—	—	76	510461	3	4	—	97	62	0713
5	—	—	—	4	20	—	—	95	638076	3	27	2	72	2	5892
6	—	—	—	5	18	1	14	76	5691	4	21	1	46	43	1070
7	—	—	—	6	16	1	33	89	3306	5	15	—	20	83	6249
8	—	—	—	7	14	1	53	2	0922	6	8	1	95	24	1427
9	—	—	—	8	12	1	72	14	8537	7	2	—	69	64	6606
10	—	—	—	9	10	1	91	27	6152	7	25	2	44	5	1784
20	—	—	—	18	21	—	82	55	2305	15	21	1	88	10	3568
30	—	—	—	28	1	2	73	82	8458	23	17	1	32	15	5353
40	—	—	—	37	12	1	65	10	4610	31	13	—	76	20	7137
50	—	—	—	46	23	—	56	38	0763	39	9	—	20	25	8922
60	—	—	—	56	3	2	47	65	6916	47	4	2	64	31	0706
70	—	—	—	65	14	1	38	93	3069	55	—	2	8	36	2491
80	—	—	—	74	25	—	30	20	9221	62	26	1	52	41	4275
90	—	—	—	84	5	2	21	48	5374	70	22	—	96	46	6060
100	—	—	—	93	16	1	12	76	1527	78	18	—	40	51	7844
200	—	—	—	187	2	2	25	52	3054	157	6	—	81	3	5689
300	—	—	—	280	19	—	38	28	4581	235	24	1	21	55	3633
400	—	—	—	374	5	1	51	4	6109	214	12	1	62	7	1378
500	—	—	—	467	21	2	63	80	7636	393	—	2	2	58	9222
600	—	—	—	561	8	—	76	56	9163	471	18	2	43	10	7067
700	—	—	—	654	24	1	82	33	0691	550	6	2	83	62	4911
800	—	—	—	748	11	—	2	9	2218	628	25	—	24	14	2756
900	—	—	—	841	27	1	14	85	3745	707	13	—	64	66	0600
1000	—	—	—	935	13	2	27	61	5272	786	1	1	5	17	8445
2000	—	—	—	1870	27	1	55	23	0545	1572	2	2	10	35	6890
3000	—	—	—	2806	11	—	82	84	5818	2358	4	—	15	53	5335
4000	—	—	—	3741	25	—	10	46	1091	3144	5	1	20	71	3780

Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					Miara Wiedeńska.		
Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Morgi.	Sąnie □	Ułomki 10 sążnia □
1	29	202	65	7498	1	29	18	31	0737	2	5	141	13	7551	29	290	927621
2	29	285	31	4996	1	28	36	62	1475	4	11	102	27	5103	58	581	855243
3	29	277	97	2494	2	27	54	93	2213	6	17	63	41	2655	87	872	782865
4	29	270	62	9992	3	26	73	24	2950	8	23	24	55	0207	116	1163	710487
5	29	263	28	7490	4	25	91	55	3688	10	28	165	68	7759	145	1454	638108
6	29	255	94	4989	5	24	109	86	4426	13	4	166	82	5311	175	45	565730
7	29	248	60	2487	6	23	128	17	5164	15	10	87	96	2863	204	436	193352
8	29	241	25	9985	7	22	146	48	5901	17	16	49	10	0415	233	727	420974
9	29	233	91	7483	8	21	164	79	6639	19	22	10	23	7967	262	1018	348595
10	29	226	57	4981	9	20	183	10	7377	21	27	151	37	5519	291	1309	276217
19	29	153	14	9963	19	11	66	21	4754	43	25	122	75	1038	583	1018	552435
29	29	79	72	4945	29	1	249	32	2132	65	23	94	12	6557	875	727	828653
39	29	6	29	9927	38	22	132	42	9509	87	21	65	50	2076	1167	437	104871
49	28	232	87	4908	48	13	15	53	6886	109	19	36	87	7595	1459	146	381088
59	28	159	44	9890	58	3	198	64	4264	131	17	8	25	3114	1750	1455	657306
69	28	86	2	4872	67	24	81	75	1641	153	14	159	62	8633	2042	1164	933524
79	28	12	59	9854	77	14	264	85	9018	175	12	131	—	4152	2334	874	209742
89	27	239	17	4835	87	5	147	96	6396	197	10	102	37	9671	2626	583	485959
99	27	165	74	9817	96	26	31	7	3773	219	8	73	75	5190	2918	292	762177
199	25	31	49	9635	193	22	62	14	7547	438	16	147	51	0380	5836	585	524355
299	22	117	24	9452	290	18	93	22	1321	657	25	41	26	5570	8754	878	286532
399	20	12	99	9270	387	14	124	29	5094	877	3	115	2	0761	11672	1171	048710
499	17	228	74	9088	484	10	155	36	8868	1096	12	8	77	5950	14590	1463	810888
599	15	94	49	8905	581	6	186	44	2642	1315	20	82	53	1140	17509	156	573065
699	12	260	24	8723	678	2	217	51	6416	1534	28	156	28	6331	20427	449	335243
799	10	125	99	8540	774	28	248	50	0189	1754	7	50	4	1521	23345	742	097420
899	7	291	74	8358	871	24	279	66	3963	1973	15	123	79	6711	26263	1034	859598
999	5	157	49	8176	968	21	10	73	7737	2192	24	17	55	1901	29181	1327	621776
1998	11	14	99	6352	1937	12	21	47	5474	4385	18	35	10	3803	58363	1055	243552
2997	16	172	19	4528	2906	3	32	21	3211	6578	12	52	65	5704	87545	782	865328
3996	22	29	39	2704	3874	24	42	95	0948	8771	6	70	20	7606	116727	510	487105

TABLICA II. Zamiana dawnéy Koronno-Polskiéy miary

Miara Polska dawna.				Miara Polska nowa.				Miara Litewska.							
Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
20															
30															
40															
50															
60															
70															
80															
90															
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
20															

powierzchnéy na inne miary.

Miara Chełmińska stara.				Miara Chełmińska nowa.				Miara Reńska.				Miara Wiedeńska.					
Włóki.	Morgi.	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Pręty	Pręciki	Ułomki	Morgi.	Sznie	Ułomki
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
20																	
30																	
40																	
50																	
60																	
70																	
80																	
90																	
100																	
200																	
300																	
400																	
500																	
600																	
700																	
800																	
900																	
1000																	
2000																	
3000																	
4000																	
5000																	
6000																	
7000																	
8000																	
9000																	
10000																	

TABLICA II.

K o n t y-

n u a c y a.

Miara Polska dawna.				Miara Polska nowa.					Miara Litewska.					Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					Miara Wiedenska.				
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Morgi	Sążnie	Ułomki
1	—	—	—	1	2	—	20	94	8596	—	25	—	62	49	8900	1	1	—	—	—	—	2	10	58	10	8768	31	312	364096	—	—	—	
2	—	—	—	2	4	—	41	89	7193	1	20	—	24	99	7800	2	2	39	64	8256	4	20	116	21	7537	62	624	728192	—	—	—		
3	—	—	—	3	6	—	62	84	5789	2	15	—	87	49	6700	3	3	59	47	2384	7	—	174	32	6306	93	937	992289	—	—	—		
4	—	—	—	4	8	—	83	79	4386	3	10	—	49	99	5600	4	4	79	29	6512	9	11	52	43	5074	124	1249	456385	—	—	—		
5	—	—	—	5	10	1	4	74	2983	4	6	—	12	49	4500	5	5	99	12	0641	11	21	110	54	3843	155	1561	820481	—	—	—		
6	—	—	—	6	12	1	25	69	1579	5	1	—	74	99	3400	6	6	118	94	4769	14	1	168	65	2612	187	274	184578	—	—	—		
7	—	—	—	7	14	1	46	64	0176	5	26	—	57	49	2300	7	7	138	76	8897	16	12	46	76	1381	218	586	548674	—	—	—		
8	—	—	—	8	16	1	67	58	8773	6	21	—	99	99	1200	8	8	158	59	3025	18	22	104	87	0149	249	898	912770	—	—	—		
9	—	—	—	9	18	1	88	53	7360	7	16	—	62	49	0100	9	9	178	41	7153	21	2	162	97	8918	280	1211	276867	—	—	—		
10	—	—	—	10	20	2	9	48	5966	8	12	—	24	98	9000	10	10	108	24	1282	23	13	41	8	7687	311	1523	640963	—	—	—		
20	—	—	—	21	11	1	18	97	1932	16	24	—	49	97	8000	20	21	96	48	2564	46	26	82	17	5374	623	1447	281926	—	—	—		
30	—	—	—	32	2	—	28	45	7899	25	6	—	74	96	7000	30	1	294	72	3846	70	9	123	26	3061	935	1370	922890	—	—	—		
40	—	—	—	42	22	2	37	94	3865	33	18	—	99	95	6000	40	21	224	1	0000	41	12	192	96	5128	1247	1294	563855	—	—	—		
50	—	—	—	53	13	1	47	42	9831	42	—	—	24	94	5000	50	12	1	2500	51	23	91	20	6410	117	6	25	43	8435	1559	1218	204817	
60	—	—	—	64	4	—	56	91	5798	50	12	—	49	93	4000	60	2	186	1	5000	62	3	289	44	7693	140	19	66	52	6123	1871	1141	845780
70	—	—	—	74	24	2	66	40	1764	58	24	—	74	92	3000	70	14	187	68	8975	164	2	107	61	3810	2183	1065	46744	—	—	—		
80	—	—	—	85	15	1	75	88	7730	6	6	—	99	91	2000	80	25	85	93	0257	187	15	148	70	1497	2495	989	127707	—	—	—		
90	—	—	—	96	6	—	85	37	3697	75	18	—	24	90	1000	90	5	284	17	1539	210	29	9	78	9184	2807	912	768671	—	—	—		
100	—	—	—	106	26	2	94	85	9665	84	—	—	49	89	0000	100	16	182	41	2821	234	12	50	87	6871	3119	836	409634	—	—	—		
200	—	—	—	213	23	2	89	71	9327	168	1	—	99	78	0000	200	3	64	82	5643	468	24	101	75	3743	6239	72	819268	—	—	—		
300	—	—	—	320	20	2	84	57	8991	252	2	—	49	67	0000	300	13	30	7	5000	310	19	247	23	8465	703	6	152	63	0615	9358	909	228903
400	—	—	—	427	17	2	79	43	8654	336	3	—	99	56	0000	400	7	140	10	0000	414	5	129	65	1287	937	19	23	50	7486	12478	145	638537
500	—	—	—	534	14	2	74	29	8318	420	4	—	49	45	0000	500	11	250	12	5000	517	23	12	6	4108	1172	1	74	38	4358	15597	982	048172
600	—	—	—	641	11	2	69	15	7982	504	4	—	99	34	0000	600	26	60	15	0000	621	9	104	47	6930	1406	13	125	26	1230	18717	218	457806
700	—	—	—	748	8	2	64	1	7646	588	5	—	49	23	0000	700	20	170	17	5000	724	26	76	88	9752	1640	25	176	13	8101	21836	1054	867441
800	—	—	—	855	5	2	58	87	7309	672	6	—	99	12	0000	800	14	280	20	0000	828	12	259	30	2574	1875	8	47	1	4973	24956	291	277075
900	—	—	—	962	2	2	53	73	6973	756	7	—	49	1	0000	900	9	90	22	5000	931	29	141	71	5395	2109	20	97	89	1845	28075	1127	686710
1000	—	—	—	1068	29	2	48	59	6637	840	8	—	98	90	0000	1000	3	200	25	0000	1035	16	24	12	8217	2344	2	148	76	8716	31195	364	096344
2000	—	—	—	2137	29	1	97	19	3274	1680	16	—	97	80	0000	2000	7	100	50	0000	2071	2	48	25	6435	4688	5	117	53	7433	62390	728	192689
3000	—	—	—	3206	29	1	45	28	9911	2520	24	—	96	67	0000	3000	11	—	75	0000	3106	18	72	38	4653	7032	8	86	30	6150	93585	1092	289034
4000	—	—	—	4275	29	—	94	38	6548	3361	3	—	95	60	0000	4000	14	201	—	0000	4142	4	96	51	2870	9376	11	55	7	4867	124780	1456	385379

TABLICA III.

K o n t y -

Miara Chetmińska stara			Miara Polska nowa.					Miara Polska dawna.					Miara Litewska.							
Włóki.	Morgi.	Pręty	Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Pręcki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Pręcki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Sznury	Pręty	Pręcki	Ułomki
1			1			14	34	7298		28		26		0523		23		80	18	1793
2			2			7	69	4597	1	26		52		1046	1	17		60	36	3586
3			3			22	4	1896	2	24		78		1569	2	10	2	40	54	5380
4			4			29	38	9195	3	22	1	4		2093	3	4	1	20	72	7173
5			5			56	73	6494	4	20	1	30		2616	3	28			90	8967
6			6			44	8	3793	5	18	1	56		3139	4	21	1	81	9	760
7			7			51	43	1092	6	16	1	82		3662	5	15		61	27	2554
8			8			58	77	8391	7	14	2	8		4186	6	8	2	41	45	4347
9			9			66	12	5690	8	12	2	34		4709	7	2	1	21	63	6141
10			10			73	47	2989	9	10	2	60		5232	7	26		1	81	7934
20			20	1	46	94	5978	18	21	2	20	1	0465	15	22		3	63	5869	
30			30	2	20	41	8967	28	2	1	80	1	5697	23	18		5	45	3804	
40			40	2	93	89	1956	37	13	1	40	2	0930	31	14		7	27	1739	
50			50	1	67	36	4945	46	24	1		2	6162	39	10		9	8	9674	
60			60	1	40	83	7934	56	5		60	3	1395	47	6		10	90	7609	
70			70	1	2	14	31	0923	65	16		20	3	6627	55	2		12	72	5544
80			80	1	2	87	78	5912	74	26	2	80	4	1860	62	28		14	54	3479
90			90	2	0	61	25	6901	84	7	2	40	4	7092	70	24		16	36	1414
100			100	2	1	34	72	9891	93	18	2		5	2325	78	20		18	17	9349
200			200	4	2	69	45	9782	187	7	1		10	4650	157	10		36	35	8698
300			300	7	1	4	18	9673	280	26			15	6976	236			54	53	8047
400			400	9	2	38	91	9564	374	14	2		20	9301	314	20		72	71	7397
500			500	12		73	64	9455	468	3			26	1627	393	10		90	89	6746
600			600	14	2	08	57	9346	561	22			31	3952	472		1	9	7	6095
700			700	17		43	10	9237	655	10	2		36	6278	550	20	1	27	25	5445
800			800	19	1	77	83	9128	748	29	1		41	8603	629	10	1	45	43	4794
900			900	22		12	56	9019	842	18			47	0929	708		1	63	61	4143
1000			1000	24	1	47	29	8910	936	6	2		52	3254	786	20	1	81	79	3493
2000			2001	18	2	94	59	7820	1872	13	1	1	4	6509	1573	11		63	58	6986
3000			3002	13	1	41	89	6731	2808	20		1	56	9764	2360	1	2	45	38	0479
4000			4003	7	2	89	19	5641	3744	26	2	2	9	3019	3146	22	1	27	17	3972

n u a c y a.

Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					Miara Wiedeńska.				
Włóki.	Morgi.	Pręty	Pręcki	Ułomki	Włóki.	Morgi.	Pręty	Pręcki	Ułomki	Morgi.	Sążnie	Ułomki		
1	29	25	43	6092	2	5	150	80	2186	29	329	072172		
2	28	50	87	2004	4	11	121	60	4373	58	658	144345		
3	27	76	30	8007	6	17	92	40	6559	87	987	216518		
4	26	101	74	4009	8	23	63	20	8746	116	1316	288691		
5	25	127	18	0012	10	29	34	1	0932	146	45	560864		
6	24	152	61	6014	13	5	4	81	3119	175	374	433037		
7	23	178	5	2017	15	10	155	61	5305	204	705	505210		
8	22	203	48	8019	17	16	126	41	7492	233	1032	577385		
9	21	228	92	4022	19	22	57	21	9678	262	1361	649556		
10	20	254	36	0024	21	28	88	2	1865	292	90	721729		
19	11	208	72	0048	43	26	136	4	3730	584	181	443459		
29	2	163	8	0073	65	25	24	6	5595	876	272	165189		
38	23	117	44	0097	87	23	92	8	7460	1168	362	886919		
48	14	71	80	0122	109	21	150	10	9325	1460	453	608649		
58	5	26	16	0146	131	20	48	13	1190	1752	544	330379		
67	25	280	52	0171	153	18	116	15	3055	2044	635	052109		
77	16	234	88	0195	175	17	4	17	4920	2336	725	773839		
87	7	189	24	0220	197	15	72	19	6785	2628	816	495569		
96	28	143	60	0244	219	13	140	21	8650	2920	907	217299		
193	26	287	20	0489	438	27	100	43	7300	5841	214	434599		
299	25	130	80	0734	658	11	60	65	5950	8761	1121	651898		
387	23	274	40	0979	877	25	20	87	4600	11682	428	869198		
484	22	118		1224	1097	8	161	9	3250	14602	1336	086497		
581	20	261	60	1468	1316	22	121	31	1900	17523	643	303797		
678	19	105	20	1613	1536	6	81	53	0550	20443	1550	521096		
775	17	248	80	1958	1755	20	41	74	9200	23364	857	738396		
872	16	92	40	2203	1975	4	1	96	7850	26285	164	955696		
969	14	236		2448	2194	17	142	18	6500	29205	1072	172995		
1938	29	172		4896	4389	5	104	37	3000	58411	544	343991		
2908	14	108		7344	6583	22	66	55	9500	87617	16	518986		
3877	29	44		9792	8778	11	28	74	6000	116822	1088	691982		

TABLICA IV. Zamiana Chełmińskiej nowéj miary po-

Miara Chełmińska nowa.		Miara Polska nowa.					Miara Polska dawna.					Miara Litewska.								
Włóki.	Morgi.	Pręty □	Włóki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włóki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włóki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □
1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	6	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	7	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—
8	—	8	—	—	—	8	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
9	—	9	—	—	—	9	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	10	—	—	—	10	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	20	—	—	—	20	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	30	—	—	—	30	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	—	—	—
40	—	40	—	—	—	40	—	—	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—
50	—	50	—	—	—	50	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—
60	—	60	—	—	—	60	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—
70	—	70	—	—	—	70	—	—	—	—	—	70	—	—	—	—	—	—	—	—
80	—	80	—	—	—	80	—	—	—	—	—	80	—	—	—	—	—	—	—	—
90	—	90	—	—	—	90	—	—	—	—	—	90	—	—	—	—	—	—	—	—
100	—	100	—	—	—	100	—	—	—	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—	—
200	—	200	—	—	—	200	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—
1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	—	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
4	—	4	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
5	—	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
6	—	6	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
7	—	7	—	—	—	7	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—
8	—	8	—	—	—	8	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—
9	—	9	—	—	—	9	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—
10	—	10	—	—	—	10	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	20	—	—	—	20	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—

wierzchnéj na inne miary.

Miara Chełmińska stara.					Miara Reńska.					Miara Wiedeńska.		
Włóki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włóki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Morgi.	Sążnie □	Ułomki 10 sążnia □
—	—	1	3	1467	—	—	1	35	8191	—	5	355504
—	—	2	6	2935	—	—	2	71	6383	—	10	711000
—	—	3	9	4403	—	—	3	47	4574	—	16	066513
—	—	4	12	5871	—	—	4	53	2766	—	21	422018
—	—	5	15	7339	—	—	5	79	0958	—	26	777522
—	—	6	18	8807	—	—	6	14	9149	—	32	133027
—	—	7	22	0275	—	—	7	50	7341	—	37	488531
—	—	8	25	1743	—	—	8	86	5533	—	42	844036
—	—	9	28	3211	—	—	9	22	3724	—	48	199540
—	—	10	31	4679	—	—	10	58	1916	—	53	555045
—	—	20	62	9358	—	—	20	16	3833	—	107	110090
—	—	30	94	4038	—	—	30	74	5749	—	160	665135
—	—	40	125	8717	—	—	40	32	7666	—	214	220180
—	—	50	157	3396	—	—	50	90	9582	—	267	775225
—	—	60	188	8076	—	—	60	49	1499	—	321	330270
—	—	70	220	2755	—	—	70	7	3415	—	374	885316
—	—	80	251	7435	—	—	80	65	5332	—	428	440361
—	—	90	283	2114	—	—	90	23	7240	—	481	995406
—	—	100	314	6793	—	—	100	81	9165	—	535	550451
—	—	200	629	3587	—	—	200	91	8331	—	1071	100902
—	—	1	9	0381	—	—	1	47	7496	—	6	651354
—	—	2	18	0762	—	—	2	94	4993	—	13	302708
—	—	3	28	1143	—	—	3	142	2490	—	19	954063
—	—	4	37	1525	—	—	4	9	9987	—	26	605417
—	—	5	47	1906	—	—	5	57	7484	—	33	256772
—	—	6	56	2287	—	—	6	104	4980	—	40	008126
—	—	7	66	2669	—	—	7	152	2477	—	46	559481
—	—	8	75	3150	—	—	8	19	9974	—	53	210835
—	—	9	84	3431	—	—	9	67	7471	—	59	862190
—	—	10	94	3812	—	—	10	114	4968	—	66	513544
—	—	20	188	7625	—	—	20	49	9936	—	133	027089

TABLICA IV.

K o n t y -

n u a c y a.

Miara Chełmińska nowa.			Miara Polska nowa.				Miara Polska dawna.				Miara Litewska.			
Włoki.	Morgi.	Pręty []	Włoki.	Morgi.	Sznury []	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Sznury []	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []
1			1	2	90	70	0467		23	2	91	15	0352	
2			2	1	81	58	0934		27	2	82	30	0665	
3			3	2	72	37	1401		25	2	73	45	0998	
4			4	3	63	16	1868		25	2	64	60	1331	
5			5	4	53	95	2335		24	2	55	75	1664	
6			6	5	44	74	2803		23	2	46	90	1997	
7			7	6	35	53	3270		22	2	38	5	2330	
8			8	7	26	32	3737		21	2	29	20	2665	
9			9	8	17	11	4204		20	2	20	35	2996	
10			10	9	7	90	4671		19	2	11	50	3329	
20			20	19	15	80	9343		9	1	23		6658	
30			30	29	23	71	4015		29		34	50	9987	
40			41	8	31	61	8686		18	2	46	1	3317	
50			51	18	39	52	3358		8	1	57	51	6646	
60			61	28	47	42	8030		28		69	1	9975	
70			72	7	55	33	2701		17	2	80	52	3305	
80			82	17	63	23	7373		7	1	92	2	6654	
90			92	27	71	14	2045		27	1	3	52	9963	
100			103	6	79	4	6716		17		15	3	3293	
200			206	13	58	9	3433		4		30	6	6586	
300			309	20	37	14	0150		21		45	9	9879	
400			412	27	16	18	6867		8		60	13	3172	
500			516	4	95	23	3584		25		75	16	6465	
600			619	11	74	28	0300		12		90	19	9758	
700			722	18	53	32	7017		29	1	5	23	3051	
800			825	25	32	37	3734		16	1	20	26	6344	
900			929	2	11	42	0451		3	1	35	29	9637	
1000			1032	9	90	46	7168		20	1	50	33	2930	
2000			2064	18	80	93	4336		11			66	5860	
3000			3096	27	71	40	1504		1	1	50	99	8790	
4000			4129	7	61	86	8672		22		1	33	1720	

Miara Chełmińska stara.				Miara Reńska.				Miara Wiedeńska.				
Włoki.	Morgi.	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Morgi.	Sążnie []	Ułomki 10 sążnia []
1		283	21	1458	2	7	163	72	4904	30	199	540654
2	1	266	42	2877	4	15	147	44	9809	60	399	081268
3	2	249	63	4316	6	23	131	17	4713	90	598	621903
4	3	232	84	5755	9	1	114	89	9618	120	798	162537
5	4	216	5	7194	11	9	98	62	4522	150	997	703172
6	5	199	26	8633	13	17	82	34	9427	180	1197	243806
7	6	182	48	0072	15	25	66	7	4331	210	1396	784440
8	7	165	69	1511	18	3	49	79	9236	240	1596	325075
9	8	148	90	2950	20	11	33	52	4140	270	195	865709
10	9	132	11	4389	22	19	17	24	9045	301	395	406344
20	18	264	22	8779	45	8	34	49	8090	602	790	812688
30	28	96	34	3169	67	27	51	74	7135	903	1186	219032
40	7	228	45	7559	90	16	68	99	6181	1204	1581	625376
50	17	60	57	1949	113	5	86	24	5226	1506	377	931720
60	26	192	68	6339	135	24	103	49	4271	1807	772	438064
70	6	24	80	0729	158	13	120	74	3317	2108	1167	844408
80	15	156	91	5119	181	2	137	99	2362	2409	1563	250752
90	24	289	2	9509	203	21	155	24	1407	2711	358	657096
100	4	121	14	3899	226	10	172	49	0453	3012	754	063440
200	8	242	28	7799	452	21	164	98	0906	6024	1508	126880
300	13	63	43	1699	679	2	157	47	1359	9037	662	190320
400	17	184	57	5999	905	13	149	96	1812	12049	1416	253761
500	22	5	71	9498	1131	24	142	45	2265	15062	570	317201
600	26	126	86	3398	1358	5	134	94	2718	18074	1324	380641
700		248		7298	1584	16	127	43	3171	21087	478	444082
800	5	69	15	1198	1810	27	119	92	3625	24099	1232	507522
900	9	190	29	5097	2037	8	112	41	4078	27112	386	570962
1000	14	11	43	8997	2263	19	104	90	4531	30124	1140	634403
2000	28	22	87	7995	4527	9	29	80	9062	60249	681	268806
3000	12	34	31	6992	6790	28	134	71	3593	90374	221	903209
4000	26	45	75	5950	9054	18	59	61	8124	120498	1362	537612

TABLICA V.

Zamiana Litewskiéy miary po-

Miara Litewska.				Miara Polska nowa.						Miara Polska dawna.								
Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki	Pręcika	Włoki	Morgi	Sznury	Pręty	Pręciki	Ułomki	Pręcika	
—	—	—	1	—	—	—	1	27	2191	—	—	—	—	1	19	0082	—	
—	—	—	2	—	—	—	2	54	4382	—	—	—	—	2	38	0164	—	
—	—	—	3	—	—	—	3	81	6574	—	—	—	—	3	57	0247	—	
—	—	—	4	—	—	—	5	8	8765	—	—	—	—	4	76	0329	—	
—	—	—	5	—	—	—	6	36	0956	—	—	—	—	5	95	0412	—	
—	—	—	6	—	—	—	7	63	3148	—	—	—	—	7	14	0494	—	
—	—	—	7	—	—	—	8	90	5339	—	—	—	—	8	33	0577	—	
—	—	—	8	—	—	—	10	17	7530	—	—	—	—	9	52	0659	—	
—	—	—	9	—	—	—	11	44	9722	—	—	—	—	10	71	0742	—	
—	—	—	10	—	—	—	12	72	1913	—	—	—	—	11	90	0824	—	
—	—	—	20	—	—	—	25	44	3826	—	—	—	—	23	80	1648	—	
—	—	—	30	—	—	—	38	16	5740	—	—	—	—	35	70	2473	—	
—	—	—	40	—	—	—	50	88	7653	—	—	—	—	47	60	3297	—	
—	—	—	50	—	—	—	63	60	9567	—	—	—	—	59	50	4122	—	
—	—	—	60	—	—	—	76	33	1480	—	—	—	—	71	40	4946	—	
—	—	—	70	—	—	—	89	5	3394	—	—	—	—	83	30	5771	—	
—	—	—	80	—	—	—	1	1	77	5307	—	—	—	95	20	6595	—	
—	—	—	90	—	—	—	1	14	49	7221	—	—	—	1	7	7420	—	
—	—	—	1	—	—	—	1	27	21	9134	—	—	—	1	10	8244	—	
—	—	—	2	—	—	—	2	54	43	8268	—	—	—	2	38	1	6489	
—	—	—	1	—	—	—	1	81	65	7403	—	—	—	1	57	2	4733	
—	—	—	2	—	—	—	2	1	63	31	4806	—	—	2	1	14	4	9467
—	—	—	3	—	—	—	3	2	44	07	2210	—	—	3	1	71	7	4201
—	—	—	4	—	—	—	5	—	26	62	9613	—	—	4	2	28	9	8955
—	—	—	5	—	—	—	6	1	8	28	7017	—	—	5	2	85	12	3669
—	—	—	6	—	—	—	7	1	89	94	4420	—	—	7	—	42	14	8403
—	—	—	7	—	—	—	8	2	71	60	1824	—	—	8	—	99	17	3137
—	—	—	8	—	—	—	10	—	53	25	9227	—	—	9	1	56	19	7871
—	—	—	9	—	—	—	11	1	34	91	6631	—	—	10	2	13	22	2604
—	—	—	10	—	—	—	12	2	16	57	4034	—	—	11	2	70	24	7338
—	—	—	20	—	—	—	25	1	13	14	8069	—	—	11	2	40	49	4677

wierzchnéy na inne miary.

Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					Miara Wiedeńska.				
Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Włoki	Morgi	Pręty	Pręciki	Ułomki	Morgi	Sąźnie	Ułomki		
—	—	1	27	1153	—	—	1	23	2373	—	—	1	67	3799	—	6	599981		
—	—	2	54	2307	—	—	2	46	4746	—	—	3	34	7598	—	13	199963		
—	—	3	81	3460	—	—	3	69	7119	—	—	5	2	1398	—	19	799945		
—	—	5	8	4614	—	—	4	92	9493	—	—	6	69	5197	—	26	399927		
—	—	6	35	5768	—	—	6	16	1866	—	—	8	36	8997	—	32	999909		
—	—	7	62	6921	—	—	7	39	4239	—	—	10	4	2796	—	39	599891		
—	—	8	89	8075	—	—	8	62	6613	—	—	11	71	6595	—	46	199873		
—	—	10	16	9229	—	—	9	85	8986	—	—	13	39	0395	—	52	799855		
—	—	11	44	0382	—	—	11	9	1359	—	—	15	6	4194	—	59	399837		
—	—	12	71	1536	—	—	12	32	3732	—	—	16	73	7994	—	65	999819		
—	—	25	42	3072	—	—	24	64	7465	—	—	33	47	5988	—	131	999638		
—	—	38	13	4609	—	—	36	97	1198	—	—	50	21	3982	—	197	999458		
—	—	50	84	6145	—	—	49	29	4931	—	—	66	95	1976	—	263	999277		
—	—	63	55	7682	—	—	61	61	8664	—	—	83	68	9970	—	329	999096		
—	—	76	26	9218	—	—	73	94	2397	—	—	100	42	7964	—	395	998916		
—	—	88	98	0755	—	—	86	26	6130	—	—	117	16	5958	—	461	998735		
—	—	101	69	2291	—	—	98	58	9863	—	—	133	90	3953	—	527	998554		
—	—	114	40	3828	—	—	110	91	3596	—	—	150	64	1947	—	593	998374		
—	—	127	11	5364	—	—	123	23	7329	—	—	167	37	9941	—	659	998193		
—	—	254	23	0729	—	—	246	47	4659	—	—	1	154	75	9882	—	1319	996387	
—	—	1	81	34	6094	—	1	69	71	1989	—	2	142	13	9823	1	379	994580	
—	—	2	162	69	2189	—	2	139	42	3978	—	5	104	27	9647	2	759	989161	
—	—	3	244	3	8284	—	3	209	13	5967	—	8	66	41	9471	3	1139	983742	
—	—	5	25	38	4379	—	4	278	84	7956	—	11	28	55	9295	4	1519	978323	
—	—	6	106	73	0474	—	6	48	55	9945	—	13	170	69	9118	6	299	972903	
—	—	7	188	7	6569	—	7	118	27	1934	—	16	132	83	8942	7	679	967484	
—	—	8	269	42	2664	—	8	187	98	3924	—	19	94	97	8766	8	1054	962065	
—	—	10	50	76	8758	—	9	257	69	5913	—	22	57	11	8590	9	1439	956646	
—	—	11	132	11	4853	—	10	27	40	7902	—	25	19	25	8413	11	219	951226	
—	—	12	213	46	0948	—	12	97	11	9891	—	27	161	39	8237	12	599	945807	
—	—	25	126	92	1897	—	24	194	23	9782	—	1	25	142	79	6475	24	1199	891615

TABLICA V.

K o n t y-

n u a c y a.

Miara Litewska.				Miara Polska nowa.					Miara Polska dawna.						
Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □
1	—	—	—	1	8	—	49	72	2104	1	5	2	10	74	2015
2	—	—	—	2	16	—	99	44	4208	2	11	1	21	48	4053
3	—	—	—	3	24	1	49	16	6312	3	17	—	32	22	6049
4	—	—	—	5	2	1	98	88	8416	4	22	2	42	96	8066
5	—	—	—	6	10	2	48	61	0520	5	28	1	53	71	0082
6	—	—	—	7	18	2	98	33	2624	7	4	—	64	45	2099
7	—	—	—	8	27	—	48	5	4728	8	9	2	75	19	4115
8	—	—	—	10	5	—	97	77	6832	9	15	1	85	68	6132
9	—	—	—	11	13	1	47	49	8936	10	21	—	96	67	8148
10	—	—	—	12	21	1	97	22	1040	11	27	—	7	42	0165
20	—	—	—	25	13	—	94	44	2080	23	24	—	14	84	0350
30	—	—	—	38	4	2	91	66	3121	35	21	—	22	26	0495
40	—	—	—	50	26	1	88	88	4161	47	18	—	29	68	0661
50	—	—	—	63	18	—	86	10	5201	59	15	—	37	10	0826
60	—	—	—	76	9	2	83	32	6242	71	12	—	44	52	0991
70	—	—	—	89	1	1	80	54	7282	83	9	—	51	94	1157
80	—	—	—	101	23	—	77	76	8323	95	6	—	59	36	1322
90	—	—	—	114	14	2	74	98	9363	107	3	—	66	78	1487
100	—	—	—	127	6	1	72	21	0403	119	—	—	74	20	1652
200	—	—	—	254	13	—	44	42	0807	238	—	1	48	40	3305
300	—	—	—	381	19	2	16	63	1211	357	—	2	22	60	4958
400	—	—	—	508	26	—	88	84	1615	476	—	2	96	80	6611
500	—	—	—	636	2	2	61	5	2019	595	1	—	71	—	8264
600	—	—	—	763	9	1	33	26	2425	714	1	1	45	20	9917
700	—	—	—	890	16	—	5	47	2826	833	1	2	19	41	1570
800	—	—	—	1017	22	1	77	68	3230	952	1	2	93	61	3223
900	—	—	—	1144	29	—	49	89	3634	1071	2	—	67	81	4876
1000	—	—	—	1272	5	2	22	10	4038	1140	2	1	42	1	6529
2000	—	—	—	2544	11	1	44	20	8075	2380	4	2	84	3	3058
3000	—	—	—	3816	17	—	66	31	2115	3570	7	1	26	4	9587
4000	—	—	—	5088	22	2	88	41	6153	4760	9	2	68	6	6116

Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					Miara Wiedeńska.		
Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Morgi.	Sążnie □	Ułomki 10 sążnia □
1	8	40	38	2846	1	6	291	35	9674	2	23	124	11	4712	37	199	837422
2	16	80	76	5692	2	13	282	71	9348	5	17	6	5	9425	74	399	674845
3	24	121	14	8538	3	20	274	7	9023	8	11	5	5	1137	111	599	512267
5	2	161	53	1384	4	27	265	43	8697	11	4	136	7	8850	148	799	349690
6	10	201	91	4230	6	4	256	79	8371	13	28	80	97	3565	185	999	187113
7	18	242	29	7076	7	11	248	15	8046	16	22	25	16	8275	222	1199	024535
8	26	282	67	9922	8	18	239	51	7720	19	15	149	36	2988	259	1398	861958
10	5	23	6	2769	9	25	230	87	7395	22	9	93	55	7701	296	1598	699381
11	13	63	44	5615	11	2	222	23	7069	25	3	37	75	2413	334	198	536803
12	21	103	82	8461	12	9	213	59	6743	27	26	161	94	7126	371	398	374226
25	12	207	65	6922	24	19	127	19	3487	55	23	143	89	4252	742	796	748452
38	4	11	48	5383	36	29	40	79	0231	83	20	125	84	1379	1113	1195	122679
50	25	115	31	3845	49	8	254	38	6975	111	17	107	78	8505	1484	1593	496905
63	16	219	14	2306	61	18	167	98	3719	139	14	89	73	5632	1856	391	871132
76	8	22	97	0767	73	28	81	58	0462	167	11	71	68	2758	2227	790	245358
88	29	126	79	9229	86	7	295	17	7206	195	8	53	62	9885	2598	1188	619584
101	20	230	62	7690	98	17	208	77	3950	223	5	35	57	7011	2969	1586	993811
114	12	34	45	6151	110	27	122	37	0694	251	2	17	52	4137	3341	385	368037
127	3	138	28	4613	123	7	35	96	7438	278	28	179	47	1264	3712	783	742264
254	6	276	56	9226	246	14	71	93	4876	557	27	178	94	2528	7424	1567	484528
381	10	114	85	3839	369	21	107	90	2314	836	26	178	41	3793	11137	751	226792
508	13	253	13	8452	492	28	143	83	9752	1115	25	177	88	5057	14849	1534	969056
635	17	91	42	3066	616	5	179	83	7191	1394	24	177	35	6321	18562	718	711320
762	20	220	70	7679	739	12	215	80	4629	1673	23	176	82	7586	22274	1502	453584
889	24	67	99	2292	862	19	251	77	2067	1952	22	176	29	8850	25987	686	195848
1016	27	206	27	6905	985	26	287	73	9505	2231	21	175	77	0115	29699	1469	938112
1144	1	44	56	1519	1109	4	23	7	6944	2510	20	175	24	1378	33412	653	680376
1271	4	182	81	6132	1232	11	59	67	4382	2789	19	174	71	2644	37124	1437	422641
2542	9	65	69	2264	2464	22	119	31	8764	5579	9	169	42	5288	74249	1274	845282
3813	13	248	53	8396	3697	3	179	2	3147	9368	29	164	13	7932	111374	1112	267923
5084	18	131	38	4529	4929	14	238	69	7529	11158	19	158	85	0576	148499	949	690564

TABLICA VI.

K o n t y-

n u a c y a.

Miara Reńska.			Miara Polska nowa.					Miara Polska dawna.					Miara Chełmińska stara.						
Włoki.	Morg.	Pręty □	Włoki.	Morg.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morg.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morg.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □
2																			
3			27	1	8	66	8706		25	1	78	87	1772		27	102	7	1684	
4			111	13		3060			8	1	18	30	7658		11	3	10	7527	
5			24	2	17	33	7413		21		57	74	3544		24	204	14	3369	
6			8	1	21	67	1767		3	2	97	17	9430		8	105	17	9212	
7			22		26		6120		16	2	36	61	5316		22	6	21	5054	
8			35	2	30	34	0474		29	1	76	5	1203		3	5	25	0897	
9			19	1	34	67	4827		12	1	15	48	7089		3	10	28	6739	
10			3		39		0181		25		54	92	2975		4	3	32	2581	
20			16	2	43	34	3534		7	2	94	35	8861		4	16	35	8424	
30			9	1	86	68	7069		15	2	88	71	7723		9	3	120	71	6848
40			20	1	30	3	0604		23	2	83	7	6584		13	20	31	7	5272
50			7		73	37	4139		1	2	77	43	5446		18	6	241	43	3697
60			24		16	71	7674		9	2	71	79	4308		22	23	151	79	2121
70			10	2	60	6	1209		17	2	66	15	3169		27	10	62	15	0545
80			27	2	3	40	4744		25	2	60	51	2031		27	10	62	15	0545
90			31	2	3	40	4744		25	2	60	51	2031		31	26	272	50	8970
100			36	14	46	74	8279		3	2	54	87	0893		36	13	182	86	7394
200			41	1	90	9	1814		11	2	49	22	9754		41		93	22	5818
300			45	18	33	43	5349		19	2	43	58	8616		45	17	3	58	4243
400			91	6	66	87	0699		9	1	87	12	7233		91	4	7	16	8486
500			136	24	1	30	6048		29	1	30	76	5849		136	21	10	75	2729
600			182	12	33	74	1398		19		74	35	4466		182	8	14	33	6973
700			228	1	67	17	6748		9		17	9	3083		227	25	17	92	1210
800			273	18	61	2097	255	28	2	61	53	1699	273	12	21	50	5459		
900			319	6	34	4	7447		18	2	5	12	0316		318	29	25	8	9702
1000			364	24	67	48	2796		8	1	48	70	8933		364	16	28	67	3946
2000			410	13	91	8146	383	28		92	29	7549	410	3	32	25	8189		
3000			456	1	34	35	3496		18		35	88	6166		455	20	35	84	2432
4000			912	2	68	70	0992		6		71	77	2333		911	10	71	68	4865
5000			1368	3	3	6	0488		24	1	7	65	8499		1367		107	52	7298
			1824	4	37	41	3084		12	1	43	54	4666		1822	20	143	36	9731
			2280	5	71	76	7480		1	1	79	43	0853		2278	10	179	21	2164

Miara Litewska						Miara Chełmińska nowa.					Miara Wiedeńska.		
Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Morgi.	Sążnie □	Ułomki 10 sążnia □
21		1	52	37	15		26	151	74	8076	26	985	628005
12			78	55	15		9	227	62	1145	39	1478	442008
13			4	74	6022		23	49	6152		53	371	256011
23		2	30	93	2528		6	79	37	0190	66	864	070014
4		1	57	11	9033		19	155	24	4229	79	1356	884017
15			83	30	5539		2	231	11	8267	93	249	698020
26			9	49	2045		16	6	99	2305	106	742	512023
6		2	35	67	8550		29	82	86	6343	119	125	326026
17		1	61	86	5056		12	158	74	0381	133	128	140029
5			23	73	0113		25	17	48	0763	266	256	280059
22		1	85	59	5169		7	176	22	1145	399	384	420089
10			47	46	0226		20	34	96	1526	532	512	560119
27		2	9	32	5282		2	193	70	1908	665	640	700149
15			71	19	0339		15	52	44	2290	798	768	840179
2		2	33	5	5395		27	211	18	2672	931	896	980208
20			94	92	0452		10	69	92	3053	1064	1025	120238
7		2	56	78	5508		22	228	66	3435	1197	1153	260268
25		1	18	65	0565		5	87	40	3817	1330	1281	402098
20		2	37	30	1130		10	174	80	7634	2661	962	800596
16			55	95	1696		15	202	21	1452	3992	644	200895
11		1	74	60	2261		21	49	61	5269	5323	325	601193
6		2	93	25	2826		26	137	1	9087	6654	7	001491
2		1	11	90	3302		1	224	42	2904	7984	1288	401790
27		2	30	55	3957		7	11	82	6721	9315	969	802088
23			49	20	4522		12	99	23	0539	10646	651	202387
18		1	67	85	5088		17	186	63	4356	11977	332	602685
13		2	86	50	5653		22	274	3	8174	13308	14	002983
27		2	73	1	1306		15	248	7	6348	26616	28	005967
11		2	59	51	6960		8	222	11	4522	39924	42	008951
25		2	46	2	2613		1	196	15	2696	53232	56	011935
9		2	32	52	8266		24	170	19	0870	66540	70	014918

TABLICA VII. Zamiana Wiedeńskiej miary po-

Miara Wiedeńska.		Miara Polska nowa.					Miara Polska dawna.					Miara Litewska							
Morgi	Sasnie []	Włoki.	Morgi.	Sznury []	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Sznury []	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Sznury []	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []
1	1					19	2756					18	6315					15	1315
2	2					38	5513					36	6671					30	3031
3	3					57	8270					54	9947					45	4546
4	4					77	1026					72	1263					60	6062
5	5					96	3783					90	1579					75	7577
6	6				1	15	6540				1	8	1895					90	9093
7	7				1	34	9297				1	26	2211				1	6	6608
8	8				1	54	2053				1	44	2527				1	21	2124
9	9				1	73	4810				1	62	2843				1	36	3640
10	10				1	92	7567				1	80	3159				1	51	5155
20	20				3	85	5134				3	60	6319				3	3	0311
30	30				5	78	2702				5	40	9479				4	54	5466
40	40				7	71	0269				7	21	2639				6	6	0622
50	50				9	63	7836				9	1	5749				7	57	5778
60	60				11	56	5404				10	81	8959				9	9	0933
70	70				13	49	2971				12	62	2119				10	60	6089
80	80				15	42	0538				14	42	5278				12	12	1245
90	90				17	34	8106				16	22	8438				13	63	6300
100	100				19	27	5673				18	3	1598				15	15	1556
200	200				38	55	1347				36	6	3197				30	30	3112
300	300				57	82	7020				54	9	4796				45	45	4668
400	400				77	10	2694				72	12	6394				60	60	6225
500	500				96	37	8368				90	15	7993				75	75	7781
600	600				1	15	65	4041			1	8	18	9592			90	90	9337
700	700				1	34	92	9715			1	26	22	1191			96	6	0893
800	800				1	54	20	5389			1	44	25	2789			1	21	2450
900	900				1	73	48	1062			1	62	28	4388			1	36	4006
1000	1000				1	92	75	6737			1	80	31	5987			1	51	5562
1	1				1	8	41	0778			2	88	50	5579			2	42	4900
2	2				2	16	82	1556			1	1	1150			1	1	84	9800
3	3				3	25	2334				2	65	51	6738			2	27	4700

wierzchney na inne miary.

Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.					
Włoki.	Morgi.	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	Włoki.	Morgi.	Pręty []	Pręciki []	Ułomki 10 pręcika []	
1	1		19	2599				18	6723				25	3606	
2	2		38	5199				37	3447				50	7213	
3	3		57	7798				56	0171				76	0819	
4	4		77	0398				74	6894			1	1	4426	
5	5		96	2997				93	3618			1	26	8033	
6	6	1	15	5597			1	12	0342			1	52	1639	
7	7	1	34	8196			1	30	7066			1	77	5246	
8	8	1	54	0796			1	49	3789			2	2	8852	
9	9	1	73	3395			1	68	0513			2	28	2459	
10	10	1	92	5995			1	86	7257			2	53	6066	
20	20	3	85	1990			3	73	4474			5	7	2132	
30	30	5	78	7985			5	60	1711			7	60	8198	
40	40	7	71	3980			7	46	8948			10	14	4264	
50	50	9	63	9975			9	33	6185			12	68	0330	
60	60	11	56	5970			11	20	3423			15	21	6396	
70	70	13	49	1965			13	7	0660			17	75	2463	
80	80	15	42	7960			14	93	7897			19	28	8529	
90	90	17	34	3955			16	80	5134			22	82	4505	
100	100	19	27	9950			18	67	2371			25	36	0661	
200	200	38	55	9900			37	34	4743			50	72	1322	
300	300	57	82	9851			56	1	7115			76	8	1984	
400	400	77	10	9801			74	68	9487			101	44	2645	
500	500	96	37	9751			93	36	1859			126	80	3307	
600	600	1	15	9702			112	3	4231			152	16	3968	
700	700	1	34	9652			130	70	6603			177	52	4630	
800	800	1	54	9603			149	37	8975			1	22	88	5291
900	900	1	73	9553			168	5	1347			1	48	24	5953
1000	1000	1	92	9503			186	72	3718			1	73	60	6614
1	1	1	8	9206			298	75	7950			2	45	77	0583
2	2	2	16	8412			1	297	5900			4	91	54	1166
3	3	3	24	7618			2	296	3850			6	137	31	1750

TABLICA VII.

K o n t y-

Miara Wiedeńska.	Miara Poska nowa.					Miara Polska dawna.					Miara Litewska.										
	Morgi.	Sążnie □	Włoki	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Sznury □	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □		
4	—	—	—	4	33	64	3112	—	3	2	54	2	2318	—	3	—	69	69	9600		
5	—	—	—	5	42	5	3890	—	4	2	42	52	7898	—	4	—	12	12	4500		
6	—	—	—	6	50	46	4668	—	5	2	31	3	3477	—	4	2	54	54	9400		
7	—	—	—	7	58	87	5446	—	6	2	20	53	9057	—	5	1	96	97	4300		
8	—	—	—	8	67	28	6221	—	7	2	8	4	4637	—	6	1	39	39	9200		
9	—	—	—	9	75	69	7002	—	8	1	96	55	0216	—	7	—	81	82	4100		
10	—	—	—	10	84	10	7780	—	9	1	85	5	5796	—	8	—	24	24	9000		
20	—	—	—	20	1	68	21	5560	—	19	—	70	11	1592	—	16	—	48	49	8000	
30	—	—	—	1	2	52	32	3340	—	28	2	55	16	7389	—	24	—	72	74	7000	
40	—	—	—	1	11	36	43	1120	1	8	1	40	22	5185	1	2	—	96	99	6000	
50	—	—	—	1	21	1	20	53	8900	1	18	—	25	27	8982	1	10	1	21	24	5000
60	—	—	—	2	1	2	4	64	6680	1	27	2	10	33	4778	1	18	1	45	49	4000
70	—	—	—	2	11	2	88	75	4460	2	7	—	95	39	0575	1	26	1	69	74	3000
80	—	—	—	2	22	72	86	2240	2	16	2	80	44	6371	2	4	1	93	99	2000	
90	—	—	—	3	2	1	56	97	0020	2	26	1	65	50	2167	2	12	2	18	24	1000
100	—	—	—	3	12	2	41	7	7801	3	6	—	50	55	7964	2	20	2	42	49	0000
200	—	—	—	6	25	1	82	15	5602	6	12	1	1	11	5928	5	11	1	84	98	0000
300	—	—	—	10	8	1	23	23	3403	9	18	1	51	67	3893	8	2	1	27	47	0000
400	—	—	—	13	21	—	64	31	1204	12	24	2	2	23	1857	10	23	—	69	96	0000
500	—	—	—	17	4	—	5	38	9005	16	—	2	52	78	9822	13	14	—	12	45	0000
600	—	—	—	20	16	2	46	46	6806	19	7	—	3	34	7786	16	4	2	54	94	0000
700	—	—	—	23	29	1	87	54	4607	22	13	—	53	90	5750	18	25	1	97	43	0000
800	—	—	—	27	12	1	28	62	2408	25	19	1	4	46	3715	21	16	1	99	92	0000
900	—	—	—	30	25	—	69	70	0209	28	25	1	55	2	1679	24	7	—	82	41	0000
1000	—	—	—	34	8	—	10	77	8010	32	1	2	5	57	9644	26	28	—	24	90	0000
2000	—	—	—	68	16	—	21	55	6020	64	3	1	11	15	9288	53	26	—	49	80	0000
3000	—	—	—	102	24	—	32	33	4031	96	5	—	16	73	8932	80	24	—	74	70	0000
4000	—	—	—	137	2	—	43	11	2041	128	6	2	22	31	8576	107	22	—	99	60	0000
5000	—	—	—	171	10	—	53	89	0051	160	8	1	27	89	8220	134	20	1	24	50	0000
6000	—	—	—	203	18	—	64	66	8062	192	10	—	33	47	7864	161	18	1	49	40	0000
7000	—	—	—	239	26	—	75	44	6072	224	11	2	39	5	7508	188	16	1	74	30	0000

n u a c y a.

Miara Chełmińska stara.					Miara Chełmińska nowa.					Miara Reńska.				
Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □	Włoki.	Morgi.	Pręty □	Pręciki □	Ułomki 10 pręcika □
—	4	32	63	6825	—	3	295	3	1801	—	9	—	30	8233
—	5	40	79	6031	—	4	293	78	9751	—	11	48	85	2917
—	6	48	95	5237	—	5	292	54	7701	—	13	94	62	3500
—	7	57	11	4444	—	6	291	30	5651	—	15	140	39	4084
—	8	65	27	3650	—	7	290	6	3602	—	18	6	16	4667
—	9	73	43	2856	—	8	288	82	1552	—	20	51	93	5251
—	10	81	59	2063	—	9	287	57	9502	—	22	97	70	5834
—	20	163	18	4126	—	19	275	15	9005	1	15	15	41	1669
1	—	244	77	6189	—	29	262	13	8508	2	7	113	11	7504
1	11	26	36	8253	1	9	250	31	8010	3	—	30	82	3339
1	21	107	96	0316	1	19	237	89	7513	3	22	128	52	9174
2	1	189	55	2379	1	29	225	47	7016	4	15	46	23	5009
2	11	271	14	4442	2	9	213	5	6518	5	7	143	94	0844
2	22	52	73	6506	2	19	200	63	6021	6	—	61	64	6679
3	2	134	32	8569	2	29	188	21	5524	6	22	159	35	2515
3	12	215	92	0632	3	9	175	79	5026	7	15	77	5	8348
6	25	131	84	1265	6	19	51	59	0053	15	—	154	11	6697
10	8	47	76	1898	9	28	227	38	5080	22	16	51	7	5046
13	20	263	68	253	13	8	103	18	0106	30	1	128	13	3395
17	3	179	60	3163	16	17	278	97	5133	37	17	25	29	1743
20	16	95	52	3796	19	27	154	77	0160	45	2	102	35	0092
23	29	11	44	4429	23	7	30	56	5187	52	17	179	40	8441
27	11	227	36	5061	26	16	206	36	0213	60	3	76	46	6790
30	24	143	28	5694	29	26	82	15	5240	67	18	153	52	5138
34	7	59	20	6327	33	5	257	95	0267	75	4	50	58	3487
68	14	118	41	2654	66	11	215	90	0534	150	8	101	16	6975
102	21	177	61	8981	99	17	173	85	0802	225	12	151	75	0462
136	28	236	82	5309	132	23	131	80	1069	300	17	22	33	3950
171	5	296	3	1636	165	29	89	76	1337	375	21	72	91	7437
205	13	55	23	7963	199	5	47	70	1604	450	25	123	50	0925
239	20	114	44	4291	232	11	5	65	1872	525	29	174	8	4412

Date	Miles		Hours		Miles		Hours	
	Actual	Estimated	Actual	Estimated	Actual	Estimated	Actual	Estimated
Jan 1	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 2	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 3	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 4	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 5	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 6	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 7	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 8	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 9	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 10	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 11	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 12	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 13	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 14	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 15	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 16	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 17	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 18	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 19	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 20	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 21	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 22	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 23	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 24	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 25	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 26	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 27	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 28	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 29	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 30	100	100	10	10	100	100	10	10
Jan 31	100	100	10	10	100	100	10	10

D O D A T E K.

Potrzeba dla zapobieżenia pomyłkom ieszcze nieco dodać o Reńskich Magdeburških morgach. Morgi Magdeburške albo Reńskie pomiędzy miarami powierzchni w tablicach 2giéy części zawarte, (ponieważ wiele rozmiarów w Polsce podług tychże uskutecznienio), mają za podstawę iak iuż w 1széy części §. 22 wspomnioném iest, stopę Reńską o 139,13 liniach Francuzkiéy dawnéy miary, i pręt o 12 takiéyże stopy.

Lecz oprócz tych Magdeburških miar powierzchni stopa Reńska służy ieszcze za podstawę innym morgom także Reńskim nazwanym, o których niekiedy pisma nadmieniał.

Znaydziemy n. p. w tablicach porównania przez Vega, wielkości Reńskiego morgu polnego 120 □ prętów = 16131 Francuzkim □ stopom, wielkość Reńskiego morgu leśnego 160 □ prętów = 21508 Francuzkim □ stopom, które także w tabellach porównania w 1széy części pag. 53 przyjąłem. Z podanych przez Vega wielkości tych mor-

gów polnych i leśnych okazuje się, że długość pręta na 12 stop Reńskich przyjętą była, iak przy tych miarach Reńskich, które Magdebur-skim miarom powierzchni za podstawę służyły.

W innych iednakże dziełach, n. p. Nauka dla Leśniczych przez G. L. Hartig, Tom 2. Edycya 4, pag. 144. iest wzmianka o Reńskim morgu zawieraiącym 160 □ prętów, któremu iednak pręt o 16 Reńskich stopach długości za podstawę służy, i który pręt zatem od wy-żey wymienionego o 4 stop dłuższym iest.

Z tych powodów, i ponieważ w różnych dziełach znajduie się wzmianka o tøy miarze długości i powierzchni, byłoby dla wielu z po-żytkiem, mieć tabelle porównania tøy miary, którą dla różnicy *Reń-ską Lasową podług Hartyg* nazywamy, z nowemi Polskimi, i dawniey tu w Polsce używanemi Reńskimi i Magdeburскими miarami.

Takowe więc Tabelle przyłączam, w których dla wygody, zamia-na miary Polskiej nowey na Reńskie długości i na Magdeburskiej po-wierzchni z Tabell części drugiey tegoż dzieła powtórzone zostały.

Tabella zamiany prętów nowych Polskich, Reńskich 12. stopowych
i Reńskich 16. stopowych.

Pręty nowe Pol- skie	Prętów Reńskich 12 stopo- wych	Prętów Reńskich 16 stopo- wych.	Pręty Reń- skie 12 stopo- we	Prętów nowych Polskich	Prętów Reńskich 16 sto- powych	Pręty Reń- skie 16 sto- po- we	Prętów nowych Polskich	Prętów Reńskich 12 stopo- wych
1	1,1470	0,8602	1	0,8718	0,7500	1	1,1624	1,3333
2	2,2940	1,7205	2	1,7436	1,5000	2	2,3248	2,6666
3	3,4410	2,5808	3	2,6154	2,2500	3	3,4872	4,0000
4	4,5881	3,4410	4	3,4872	3,0000	4	4,6496	5,3333
5	5,7351	4,3013	5	4,3590	3,7500	5	5,8121	6,6666
6	6,8821	5,1616	6	5,2308	4,5000	6	6,9745	8,0000
7	8,0292	6,0219	7	6,1027	5,2500	7	8,1369	9,3333
8	9,1762	6,8821	8	6,9745	6,0000	8	9,2993	10,6666
9	10,3232	7,7424	9	7,8463	6,7500	9	10,4617	12,0000
10	11,4703	8,6027	10	8,7181	7,5000	10	11,6242	13,3333
20	22,9406	17,2054	20	17,4363	15,0000	20	23,2484	26,6666
30	34,4109	25,8082	30	26,1544	22,5000	30	34,8726	40,0000
40	45,8812	34,4109	40	34,8726	30,0000	40	46,4968	53,3333
50	57,3515	43,0136	50	43,5907	37,5000	50	58,1210	66,6666
60	68,8219	51,6164	60	52,3089	45,0000	60	69,7452	80,0000
70	80,2922	60,2191	70	61,0270	52,5000	70	81,3694	93,3333
80	91,7625	68,8219	80	69,7452	60,0000	80	92,9936	106,6666
90	103,2328	77,4246	90	78,4633	67,5000	90	104,6178	120,0000
100	114,7031	86,0273	100	87,1815	75,0000	100	116,2420	133,3333
200	229,4063	172,0547	200	174,3630	150,0000	200	232,4840	266,6666
300	344,1095	258,0821	300	261,5445	225,0000	300	348,7261	400,0000
400	458,8127	344,1095	400	348,7261	300,0000	400	464,9681	533,3333
500	573,5159	430,1369	500	435,9076	375,0000	500	581,2102	666,6666
600	688,2190	516,1642	600	523,0891	450,0000	600	697,4522	800,0000
700	802,9222	602,1916	700	610,2707	525,0000	700	813,6942	933,3333
800	917,6254	688,2190	800	697,4522	600,0000	800	929,9363	1066,6666
900	1032,3286	774,2464	900	784,6337	675,0000	900	1046,1783	1199,9999
1000	1147,0318	860,2738	1000	871,8153	750,0000	1000	1162,4204	1333,3333

6*

Tabella zamiany morgów nowych Polskich, Magdeburgskich
i Reńskich lasowych.

Miara Polska nowa	Magdeburgska miara		Reńska lasowa miara podług Hartig		Magdeburgska miara	Miara nowa Polska	
	morgów	prętów □	morgów	prętów □		morgi	morgów
1	2	034,7045	1	062,0216	1	—	136,8111
2	4	069,4091	2	124,0432	2	—	273,6222
3	6	104,1137	4	026,0648	3	1	110,4324
4	8	138,8183	5	088,0864	4	1	247,2445
5	10	173,5229	6	150,1080	5	2	084,0557
6	13	028,2275	8	052,1296	6	2	220,8668
7	15	062,9320	9	114,1512	7	3	057,6780
8	17	097,6366	11	016,1728	8	3	194,4891
9	19	132,3412	12	078,1944	9	4	031,3003
10	21	167,0458	13	140,2161	10	4	168,1114
20	43	154,0917	27	120,4322	20	9	036,2229
30	65	141,1375	41	100,6483	30	13	204,3343
40	87	128,1834	55	080,8644	40	18	072,4457
50	109	115,2292	69	061,0805	50	22	240,5572
60	131	102,2751	83	041,2966	60	27	108,6687
70	153	089,3209	97	021,5127	70	31	276,7800
80	175	076,3668	111	001,7228	80	36	144,8914
90	197	063,4126	124	141,9449	90	41	013,0030
100	219	050,4584	138	122,1610	100	45	181,1144
200	438	100,9178	277	084,3220	200	91	062,2288
300	657	151,3755	416	046,4831	300	136	243,3435
400	877	021,8339	555	008,6441	400	182	124,4576
500	1096	072,2934	693	130,8052	500	228	005,5723
600	1315	122,7510	832	092,9662	600	273	186,6870
700	1534	173,2094	971	055,1273	700	319	067,8011
800	1754	043,6678	1110	017,2883	800	364	248,9152
900	1973	094,1265	1248	139,4493	900	410	130,0306
1000	2192	144,5850	1387	101,6104	1000	456	011,1451

Tabella zamiany morgów nowych Polskich, Magdeburgskich
i Reńskich lasowych.

Reńska lasowa miara podług Hartig		Reńska laso- wa miara po- dług Hartig	Miara nowa Polska		Magdeburgska miara	
morgi.	prętów □		morgi	prętów □	morgów	prętów □
—	101,2500	1	—	216,1953	1	104,4444
1	042,5000	2	1	132,3906	3	028,8888
1	143,7500	3	2	048,5859	4	133,3333
2	085,0000	4	2	264,7812	6	057,7777
3	026,2500	5	3	180,9769	7	162,2222
3	127,5000	6	4	097,1718	9	086,6666
4	063,7500	7	5	013,3671	10	011,1111
5	010,0000	8	5	229,5624	12	115,5555
5	111,2500	9	6	145,7581	14	039,9999
6	052,5000	10	7	061,9538	15	144,4444
12	105,0000	20	14	123,9076	31	108,8888
18	157,5000	30	21	185,8614	47	073,3333
25	050,0000	40	28	247,8152	63	037,7777
31	102,5000	50	36	009,7694	79	002,2222
37	155,0000	60	43	071,7228	94	146,6666
44	047,5000	70	50	133,6766	110	111,1111
50	100,0000	80	57	195,6304	126	075,5555
56	152,5000	90	64	257,5846	142	039,9999
63	045,0000	100	72	019,5389	158	004,4444
126	090,0000	200	144	039,0778	316	008,8888
189	135,0000	300	216	058,6167	474	013,3333
253	020,0000	400	288	078,1556	632	017,7777
316	065,0000	500	360	097,6949	790	022,2222
379	110,0000	600	432	117,2334	948	026,6666
442	155,0000	700	504	136,7723	1106	031,1111
506	040,0000	800	576	156,3112	1264	035,5555
569	085,0000	900	648	175,8505	1422	039,9999
632	130,0000	1000	720	195,3898	1580	044,4444

O M Y Ł K I w D R U K U.

P i e r w s z a C z ę ś ć.

Strona

- 3 wiersz 2 z dołu zamiast *Hewichte* czytaj *Gewichte*
5 -- 2 z góry -- *N. J.* -- *J. O.*
13 na końcu § 6. dodać: *łokieć dawny Berliński trzymał 296 linii Francuzkich.*
22 zamiast *Liworno perche* -- 5 stop, czytaj: *Liworno perche* -- 5 stop *Florecyiskich.*
-- pod Londyn zamiast: -- *hands*, czytaj: -- 3 *hands*,
23 zamiast *Modena braccio* -- 187,3 czytaj: *Modena braccio* -- 287,3.
-- -- *Modena stopa*, czytaj: *Modena stopa* -- 156 *eavezzo.*
32 na końcu § 10 dodać: *Lachtry Polskie dzielą się na 10 stop, 1 stopa na 10, cali 1 cal na 10 prim.*
46 wiersz 14 z góry zamiast; 3 włóki 3 morgi czytaj: 2 włóki 4 morgi
-- -- 20 -- -- 3 morgom czytaj: 4 morgom.
47 -- 2 -- -- 180 [], czytaj: 180 prętów [].
50 -- 3 -- z dołu zamiast *mog*, czytaj: *morg*.
69 i 70 zamiast: *mirialitre* i *miriolitre*, czytaj: *myrialitre*
70 w rubryce *decilitres* zamiast 250, 500, 750, czytaj: 2,50, 5,00, 7,50.
79 wiersz 3 z dołu zamiast *ówczasowych*, czytaj: *dawniejszych*
84 -- 4 z góry -- *miara Francuzka nowa* czytaj: *miara Francuzka dawna*
90 pod Florençya, zamiast: -- *mezzete*, czytaj: -- 96 *mezzete*
93 wiersz 5 z dołu zamiast: *fur* czytaj: *fass*
94 pod Londyn zamiast: 2570 *quarts* czytaj: 2560 *quarts*
-- -- 1 *gallon* 253 czytaj 1 *gallon* 233
95 pod Madryt, zamiast: 3 *arrobas mai* -- 24 *acumbres* -- 96 *quartillos* czytaj: 30 *arrobas maj* -- 240 *acumbres* -- 960 *quartillos*
98 wiersz 2 z dołu zamiast: *wedra* czytaj: *wedro*
100 -- 7 -- -- *miksa* -- *mięsa*
103 -- 13 z góry wymazać te słowa: *w Państwie Pruskim*
110 -- 4 z dołu zamiast: 4289, czytaj: 4,289
121 -- 4 z góry zamiast: 18827,15 czytaj 1882,715
122 -- 3 -- -- *miara Polska nowa* czytaj *waga Polska nowa*
130 w rubryce: *Waga Polska nowa*, zamiast *gramów* czytaj *granów*

D r u g a C z ę ś ć

- Od pag. 11 do pag. 59 zamiast: *Reńska miara* czytaj: *Magdeburgska miara*
Pag. 14 w rubryce: *Miara Litewska włóki*, zamiast: 214 czytaj 314
-- 31 -- *Miara Magdeburgska, włóki*, zamiast 9068 czytaj 8368

NB. W niektórych exemplarzach iedne z pomyłek już poprawione zostały.

Waga tuzi = 50485 melon

7 tabek = 23381 melon

8 stop polski no. miaz, wyl. waga = 1728 melon 2. Pod daga cytra etosum

Log stosunku wazn ktory ~~...~~ dodawany do daga, ilosc korn Rafajiskich otrzyman
is; daga zta ilosc korn polskich rowny m. azy = 0,0910120

Log stopa ktory dodane do daga, ilosc korn polskich daji daga, daga Rafaj = 0,90

$$\frac{213381}{172800} = \frac{74827}{57600} \quad \frac{23709}{19200} = \frac{7903}{6400} \quad \text{daga } 7903 = 38477920$$

$$\text{daga } 0400 = 38001800$$

korze miaz nowo polskich 9259 ^{ant. k. k.} = 5,3582 ^{stopa fuzii} miaz, nowo polskich ²⁸⁻⁰²⁶⁻⁸⁷⁷

100 Kilogramow roinn sa, 246,6 funtow polskich. Wagi
Wazn:

— a 244,27 funtow rocyjiskich —

150-
8/12.65
#1852

KSIĘGARNIA

ANTYKWARIAT

.....

E * 022879

.....

IG PAN

34888